Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/alphabetiverenat00helm

ALPHABETVM
NATVRÆ

ALPHABETI
verè Naturalis
HEBRAICI
BREVISSIMA
DELINEATIO.

Quæ ſimul

Methodum ſuppeditat, juxta quam qui ſurdi nati ſunt ſic informari poſſunt, ut non alios ſaltem loquentes intelligant, ſed & ipſi ad ſermonis uſum perveniant.

In lucem edita

à

F. M. B. ab Helmont.

SULZBACI,
Typis Abrahami Lichtenthaleri.
ANNO M. DC. LXVII.

dam vulgò Lingua, & quod minus, eſt viliſſima ſaltem ejus parte Orthographica continentem, non verear dedicando Eidem conſecrare; cum tamen, ſi Sereniſſimum Illius nomen tractatui cuidam præfigere mihi fuiſſet animus, qui à curis tam ſublimibus, quibus Seren.as V.a ſummo cum fructu indeſinenter occupatur, non penitùs abhorreret, opere longè majori atq; nobiliori mihi foret opus.

At verò quia latere me non poteſt, inter præclaras illas tantoque Principe verè dignas Virtutes, quibus Seren.as V.a, adcurante favore divino, eſt prædita, non minimam quoq; eſſe hanc, quod Illi majoribus negotiis defatigatæ non ulla carior ſit voluptas atque recreatio alia, quam ſcrutari ſcripturas divinas earumque in lingua originaria uberrimos fontes: & deinceps totum hoc quantulumcunque eſt opuſculum non tantum in celeberrima V.æ Seren.is Re-

ſiden-

ſidentia enatum eſt atq; elaboratum, ſed & ibidem prælo ſubjectum in lucem editur:

Non potui non ad illam erigi fiduciam, fore, ut Seren.as V.a ne ſperneret illud quod aſpectu quidem vile, in receſſu tamen, ut ſpes eſt, non omni penitùs nervo deſtitutum erit; ſed tanquam certiſſimum quoddam de meâ erga Seren.em V.am fide atq; obſervantia teſtimonium ſuſciperet: atq; pariter perpendere dignaretur Propoſitum illud, de quo tota latiùs & prolixiùs agit Præfatio; an ſcilicet tam laudabilis aliqua ſocietas, ſi illa tanto cum emolumento poſſet inſtitui, quantum inde ſperari poteſt, non digna ſit admodum, cujus curam aliquis in tempore in ſe admitteret: & annon Ille immortalem omninò laudem gloriamq; immarceſcibilem eſſet conſecuturus, qui rude illud atq; recens demùm natum conſilium, quod tanquam nudus infantulus in publicum ibidem eſt expoſitum, fa-

venti brachio de terra ſuſciperet, eidemq; vel prono tantum conſilio, vel multò nobiliori operâ de benefica quadam tutela proſpiceret.

Prout autem totum illud ferventiſſimo Seren.tis V.æ ad promovendum Bonum Zelo, præ omnibus aliis â me exhibetur, Illiusq; liberæ atq; arbitrariæ diſpoſitioni penitùs traditur atque relinquitur: ita Seren.em V.am protectioni divinæ animitùs commendo, cumq; debito feliciſſimi regiminis, omnisq; exoptatæ atq; perpetuæ proſperitatis voto ad mortem usq; permaneo

Serenitatis Veſtræ

Obſequentiſſimus

F. M. B. ab Helmont.

PRÆ-

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

HUmanarum ſocietatum, Lector Benevole, tres potiſſimum inveniuntur ſpecies, quas præ cæteris honeſtas, utiles atq; jucundas appellare licet: prima earum atq; infima circa communiora præcipuè verſatur hujus vitæ negotia, eorumq́; ſtatum potiſſimum externum concernit: ſecunda atq; ſumma, Animæ humanæ curam ſibi proponit, de ejusque ſumma felicitate ſolicita eſt; Tertia atq; media circa literarum ac artium ſtudia occupatur, & eorum uberiorem quærit fructum atque progreſſum. Omnium atque ſingularum hic finis eſt proximus, ut quod uni nimium eſt, commodiùs à pluribus efficiatur; ſive id homines divina quadam inſpiratione inſtigati primitùs inſtituerint; ſive hæc ſuaſerit communis utilitas; ſive à brutis prima Mortalibus data ſit anſa, velut Apibus, Formicis, Locuſtis, aliisque ſimilibus naturali quadam ſocietate con-

junctis. Iſta ſocietatum genera accuratiori aliquantum conſideratione non ſunt indigna, natura hominum enim, quæ ſibi relicta tardior quandoq; eſt ad majora, per talia non rarò egregiè commoveri, adq; virtutem ſtimulari ſolet.

Prima igitur enarratarum ſocietatum ſpecies, quæ Politica dici poteſt, commodè rurſus in privatam dividitur atque Publicam, quarum illa, quæ Oeconomica eſt propriè loquendo, vel Maritalis eſt, vel Dominica vel Paterna, prout hæc iis, qui vel primoribus digitis tetigerunt Politicorum Scripta, ſatis nota ſunt: Hæc verò vel univerſalis eſt atque totius Reipublicæ, cùm Reges ac Principes, Statusve vel Populi quidam, Fœderibus conſociati, conjunctis viribus aliquid aggrediuntur, quod ſoli non auderent, ut olim Salomon & Hiram, hodiè confœderati Belgæ, Urbesque Hanſeaticæ & alii: Vel particularis & quorundam ſaltem Civium, velut cum partim Opifices ad promovenda ordine minora ſua Negotia, partim Mercatores, ad commodiùs tractanda mercimonia majora, Societatibus uniuntur; quales ſunt apud Batavos, quæ ab India Orientali atque Occiden-

dentali, à Grönlandia, Moſcovia, Mari Balthico, Hiſpania, Freto Herculeo, aliisque locis communiter denominantur; In Gallia præter minores alias nuper inſtituta pariter Indica, alibi aliæ: & in locis, ubi Metalla effodiuntur, ſodalitia fodinarum.

Altera ſocietatum ſpecies, quam Religioſam appellare licet, antiquiſſima etiam eſt, atque diu ante CHRISTI Salvatoris nativitatem in uſu fuit. Quid enim tam variæ illæ Græcorum Barbaricorumque Philoſophorum Sectæ fuerunt aliud, quàm Societates de curanda felicitate animæ hominis; prout hoc Exempla Brachmanum apud Indos, Magorum apud Perſas, Gymnoſophiſtarum apud Ægyptios, Druydarum apud Gallos, apud Græcos Pythagoræorum, Academicorum, Peripateticorum, Stoicorum, Epicuræorum, Cynicorum aliorumq; abundè teſtantur? Quid aliud temporibus Antiochi Epiphanis denotabat Chaſidæorum nomen, quam tales, qui ſumma voluntate atq; ſtudio in Legem ejusq; conſervationem atque propagationem erant propenſi, ad Animæ ſuæ ſalutem? Quos

deinde ſequebantur Sectæ Phariſæorum, Sadducæorum & Eſſæorum inq́; Ægypto eorum, qui ſe Therapeutas appellabant. Si verò exempla quærimus huic ſocietatum ſpeciei ejusque nomini magis congrua, certè religioſior atque ſanctior non occurrit quàm ſanctiſſimorum Apoſtolorum, & ſeptuaginta Diſcipulorum Chriſti, ad quorum imitationem poſtmodum varii in Eccleſia Chriſtiana exorti ſunt ordines, quorum omnium ſcopus atque finis eſt ſalus Animæ, quiq; maximam partem adhuc hodie nullibi ferè non florent. Atq; his, præter ſacra antiquorum Romanorum ſodalitia, meritò opponi poteſt impia illa eorum ſocietas, qui ante annos haud ita multos, nefaria illa conjuratione de propaganda doctrina Atheiſmi ſeſe conjunxerant, è quorum numero & Julius Cæſar Vanninus extitit.

Iſtis duabus autem celebriorum ſocietatum ſpeciebus omiſſis jam ad tertiam pergendum eſt, quæ magis accedit ad noſtrum in hac præfatione propoſitum, & ab Eruditione nomen ſortiri poſſet. Poſtquam enim per DEI Gratiam Artium liberalium optimarumq́; ſcientiarum cultura etiam in locis iſtis Occidentalibus ac Septentrionalibus florere cœpit, non defuerunt hinc inde cultiora ingenia, quæ ſo-

cietatibus conjuncta, porrectis quaſi manibus ad id unum contenderunt, ut aperta ſemel ſtudiis janua ne clauderetur iterum, ſed potiùs, remotis magis magisque obſtaculis, latiùs pateret. Horum igitur una pars Naturam ſibi propoſuit perveſtigandam, prout exempli loco nobis eſt Societas Regia Anglicana, cujus disquiſitiones atque experimenta, quamvis nondum ubivis divulgentur, atque præter ea, quæ Digbæus & Boylius haud infimi in illa ſubſellii Viri in lucem ediderunt, rarius in publicum prodeant, non exiguam tamen aliquando præſtabunt utilitatem Univerſæ Reipublicæ literariæ. Atque huc deinde & illa pertinet Germanorum quorundam ſocietas, qui ſeſe Curioſos cognominant, à quibus itidem elegantiſsima dies jam vidit ſpecimina in Ampelographia, Gammarologia, Tractatu de Scorzonera & forte aliis. Præter hos & aliorum quorundam occurrit ſpecies, qui iſtum ſibi propoſuere ſcopum, ut linguam ſuam excolerent vernaculam, inq; ea varias ſcientias artesq; optimas in eorum gratiam, qui linguas exoticas ignorant, publicæ luci exponerent; quales ſunt apud Gallos atque Italos Academici, apud Germanos Societas Fructifera; Sodalitium Germanorum animorum,

Ordo Cygnorum Albinorum & fortè alii.

Si igitur omnes iſtæ jam enumeratæ Societates non tantum laude admodum dignæ, ſed & utiles præter modum & proficuæ ſunt, fieri non poteſt, quin & laudabile atq; utile præ cæteris eſſet tale quoddam ſodalitium, quod circa culturam Linguarum Sacrarum, præcipuè autem Hebraicæ occuparetur, ejusque curam in publicam totius Chriſtianæ Gentis utilitatem in ſe ſuſciperet; quod procul dubio factu non adeò eſſet difficile. Atque hæc mihi circa talia nunc occupato ulteriùs præfandi erit materia, ſi fortè Clariſſimi atque Digniſſimi horum ſtudiorum Cultores hoc modo quadantenus excitari poſſent, ut ad promovendam ulterius DEI gloriam ſocietate initâ, conjunctis atq; communicatis viribus tale quid efficerent, quod uni, propter nimiam humanarum facultatum imbecillitatem, alias non foret poſſibile.

Et ut ab Honeſto confirmationis meæ capiam initium, notum omnibus eſſe ſcio, quod non tantùm ſocietates, ſodalitia, fœdera, uniones & ſimilia generatim omnia, ſed & omnes

omni-

omninò hominum actiones atq; ocupationes ex eo ſaltem aliis præſtare dicantur, ſi objectum præ cæteris habeant honeſtius atq; nobilius: Ex hac enim ratione Aurifices Figulis, & Sodalitia religioſa profanis non immeritò præferuntur. Cum autem jam de præſtantia nobiliſſimi Societatis hujus Objecti, Linguæq; Hebraicæ dignitate incomparabili mihi ſermo eſt inſtituendus, jam verba mihi deficere, linguamq; meam cum reliquis omnibus coràm iſta omnium Linguarum Regina obmuteſcere, atq; ſuam in hoc dicendi genere impotentiam publicè manifeſtare perſentiſco. Non enim merè humana eſt hæc lingua, ſed quod nulli quotquot unquam in Orbe fuerunt alii contingit, divina ſimul atq; cœleſtis, idque non ſaltem Originis, ſed & Culturæ uſusque ratione. Sapientiſſimus quippe totius hujus Univerſi Conditor non tantùm in primæva Creatione primo ſtatim Homini eandem implantavit atq; concreavit, ſed poſtmodum etiam ſubſervientibus non fideliſſimorum ſaltem Miniſtrorum, ſed aſſumtis propriis quoq; Organis atq; Digitis, non ſemel eâ benigniſſimè uſus eſt. Atque hoc ipſo clarè ſatis omnibus in univerſum Hominibus manifeſtavit, quanti ipſe eandem ubiq; velit æſtimari.

Quod

Quod Carolus Magnus Imperator Germanicè eſt locutus, magno ſibi honori ducunt Germanorum Nationes, eoque ipſo contra Gallorum Gentem firmiter probare contendunt, quod ſummum illud Imperii decus pro Patria Germaniam habuerit, primumque illum inter omnes Honorem à Græcis ad iſtius non autem Galliæ Populum transtulerit. Si igitur glorioſum hoc eſt linguæ Germanicæ, quod prolata ſit à ſummo illo atque glorioſiſſimo Monarcha; quantò magis ex eo augebitur Hebraicæ linguæ gloria atq; dignitas, quod ab ipſo DEO, qui omnium Dominorum atque Regum Dominus eſt adhibita non uno modo ſit. Cum hac nempe non ita ſe res habet, velut de lingua ſtyloq; Platonis quidam ait: Jovem ipſum, ſi de cœlo deſcenderet, non aliter nec meliùs illo Philoſopho locuturum eſſe; Sed hic revera ſic factum eſt, ut omnium Deorum Deus, quandocunque de cœlo deſcendiſſe dicitur, non alia quam Hebræorum lingua locutus ſit. Si igitur plerunque Aulici maximi æſtimant illam linguam, qua vel Rex ipſe vel Regina utuntur, adeò ut & ipſi eandem omnibus modis excolant, ſperantes ſe propterea, majorem promerituros eſſe Gratiam, & ad altiores dignitatum gradus aſcendere poſſe,

prout

prout in Aula Polonica Gallorum, inq; Imperatoria atque Gallica Hiſpanorum linguam æſtimari notum eſt; quanti Hebraica lingua, quâ communiſſimè maximus ille omnium Monarcharum Imperator eſt uſus, æſtimanda erit ab iis omnibus, qui in ſanctiſſima ejus Aula ad perpetuam illius gratiam atque ſummos honores aſpirant? Præcipuè cum illa non ejusdem generis cum Gallica atque Hiſpanica aliisque recentioribus aliunde conſarcinatis atque confuſis, ſed Mater & Scaturigo reliquarum omnium, adeoque longè antiquior ſit quam Græca, Latina, Germanica & Sclavonica, quæ communiter fundamentales dicuntur, eò quod in ipſa confuſione Babylonica exortæ ſint, & poſtmodum ex varia commixtione multas alias progenuerint. Illa etenim in uſu fuit ſola quamdiu totus Terrarum Orbis unius labii fuiſſe dicitur, usque ad notabilem illam omnium Gentium diſperſionem; & in iſta confuſione illa quoq; ſola fundamentum cæterarum permanſit atque regula. An autem hæc non ſufficiant ad dignitatem illius debitè extollendam omnes illi conſiderent, quibus non deeſt judicium diſcernendi honorem parentibus debitum à liberorum honore; quiq; intelligunt, quantum diſtent puriſſimus quidam & Clariſſi-

riſsimus Fonticulus atque Rivuli alii limo Muſcoque obſiti & ad aquarum usque penuriam paludoſi. Et ne quis exiſtimet ſermonem nobis eſſe de caſſa nuce, merisque Corticibus ſuo Nucleo deſtitutis, certè non datur in tota rerum univerſitate lingua alia, è qua plus Sapientiæ addiſci queat, quam iſta. Quod enim Scaturigo veræ Sapientiæ dicitur Lingua Græca, id verum quidem eſt, ſi illa cum aliis poſteriorum ætatum Linguis conferatur; Sed ſi ad Sanctam iſtam fiat reſpectus, certè hic Solem habebimus, ejusque Lumen primogenium, ibi verò, ſi luminoſum quid obſervatur, non niſi pallidam reperiemus Lunam, cujus omnis Splendor non aliunde quàm à noſtro Sole derivatur. Hebræi enim non tantùm omnium bonarum Artium fuerunt inventores, quippe à quibus Davide teſte, per Joſephum in Ægypto propagata eſt Sapientia, unde illa poſtmodum in Græciam, & ad alios Populos derivata eſt; ſed verus quoque atque genuinus DEI Cultus, in quo ſolo prima & una Sapientia fundata eſt, primis innotuit Hebræis, & ab iis in alias Gentes emanavit. Et ſi aurea illa V. T. ſcripta reſpiciamus, quid ibi inve-

nie-

niemus aliud, quàm profundiſſimam omnium Artium atque Scientiarum Aurifodinam, & Gazophylacium, in quo precioſiſſimæ Gemmæ Philoſophicæ, immenſæ Divitiæ Juris, & quod primarium, omnes Divinæ atque Salvificæ Sapientiæ Theſauri reconduntur? Ut taceam, quod exinde unicum veriſſimæ Chronologiæ lumen affulgeat, ibidem puriſſimum omnium Virtutum atque Vitiorum Speculum pateat, & ex iſto Fonte exactiſſimæ totius Politices & Oeconomices regulæ hauriri queant. Et utinam prolixiùs demonſtrare liceret, quanta admirandi illi Libri ſub ſimplici ſua Litera non Naturæ tantùm, ſed & Morum contineant Myſteria, ut de arcanis Vaticiniorum nihil nunc proferam in medium! Verum de iſtis omnibus Doctiſſimus Vir Henricus Morus in Conjectura ſua Cabbaliſtica tam inſignia edidit Specimina, ut illa ſine admiratione legi nequeant: & utinam ea per omnes non Moſis tantùm, ſed totius Scripturæ Sacræ libros pari methodo deducerentur; atque iſte labor aliquando annitente tota illa, de qua loquor Societate, cum æterna & immortali nominis ejus gloria ſuſciperetur! Et jam finire

ſinire poſſem ea, quæ de inſigni hujus linguæ excellentia in medium proferre conſtitui, niſi univerſa omnium rerum Natura aurem quaſi mihi velleret, urgerētque, ut & ſuo nomine teſtarer publicè, quod nulla inter omnes terreni Orbis Populos exculta lingua alia tam exactè cum ipsâ conveniat, atque hæc; & exinde nulla quoq; poßit eſſe digna, quæ huic præferatur. Ut autem hoc demonſtrari queat commodè ad manus nobis eſt Exemplum primi noſtri Parentis Adami, imponentis nomina omnibus à DEO ſibi adductis animantibus. Ille enim jam tum procul dubio in ſeſe deprehenderat ſe internas Intellectus ſui operationes atq; commotiones omnes etiam ſimplicißimas, certa quâdam oris vocisq; diſpoſitione atque articulatione poſſe exprimere quam exactißimè, de hâc enim illius perfectione adhuc umbra quædam in Hominibus poſt miſerandum illum lapſum eſt reliqua, cujus beneficio illi ſonum, voces, & verba ſua, immutato paululum ſaltem animi ſtatu notanter admodum variare ſolent, quamvis ob nimiam Naturæ ſic conſtitutæ imperfectionem plerumq; ſatis inarticulatè: Umbram autem tantùm reliquam in nobis dixi, quia non omnia interna adeò nobis innoteſcunt, prout ea in ſummâ illâ

ſapien-

ſapientiæ concreatæ exaltatione Adam cognoſcebat, unde etiam aliquas tantùm & non omnes mentis commotiones ſuis ſignis exprimere poſſumus. Deinde *neceſſe etiam eſt, Adamum jam tum accuratiùs ſciviſſe, intellectum ſuum intelligendo fieri omnia, atque identificari cum quocunq; objecto ſcibili, unde ſequitur externa omnia in actu intelligendi ipſi facta eſſe quàm præſentiſsima, quippe mente potiùs comprehenſa quàm apprehenſa; cujus etiam reliquiæ adhuc in* Homine *ſupereſſe deprehenduntur, cum objecta ad minimum* Idealiter Intellectum *noſtrum ingredi videmus, rudiq́; quaſi delineatione quadam ibidem depingi atq́; adumbrari. Si ergò in actu illo denominationis animalium, ex ipſiſſima quorumvis objectorum natura, intima ſemper naſcebatur in intellectu ejus operatio atq; commotio, quales articulata quadam vocis ſpecificatione ab ipſius ore deſignari potuiſſe ſuperiùs demonſtravi, jam etiam ſequitur linguam ejus, quæ* Hebraica *erat exactiſsimam non animalium tantùm, ſed & omnium* Entium *naturam vocabulis propriis expreſsiſſe & ad vivum delineaſſe.*

Jam *prodeat, ſi aliqua invenitur* Linguarum, *de qua tam mira* Naturæ *ſuæ proprietates,*

tas tanta demonſtrationis certitudine queat probari! Iam prodeat & ſocietas aliqua, quæ circa tam nobile occupata Objectum, utrinq; & Naturæ ſecreta, & linguarum ſimul arcanos perſcrutetur receſſus. Certè cum aliquando, ſi in Fatis eſt, in talia ulteriùs inquiret ſodalitium aliquod, qualium in præſenti Opuſculo exiguum quidem ſed nobiliſſimum editur ſpecimen, ubi invenietur in omnibus Nationibus vel glorioſiùs vel utiliùs aliquid? Et ſanè mirum eſt omninò, quod Animi Hominum, qui alias non rarò ſublimibus, atq; à communi rerum uſu remotioribus delectantur occupationibus, non jam dudum medio tam extraordinario quæſiverint glorioſam laborum ſuorum immortalitatem; atq; dolendum, quod tot tamq; variæ ſocietates tam exiguis ſæpiſſimè rebus diſtineri voluerint, prætermiſſo propoſito tam claro atq; nobili.

Sed in promtù cuivis eſt cauſa, quod nimirum multi evidentem ubivis utilitatem, quam ſecuturam demùm ſpectare malint gloriam: & quoniam illa non in primo ſtatim horum ſtudiorum limine omnibus occurrit, hinc factum videtur, ut pleriq; eandem vix ullibi dari

puta-

putaverint. Rem ipſam igitur poſtulare video, ut ad emolumentum quoq;, primarium quorundam in laboribus ſuis ſcopum accedam, aciemq́; illius calcaris atq́; ſtimuli; quo ſolo plerıq́; ad majora excitantur, pro viribus elimem atq́; exacuam. Perpendite igitur quæſo, laudatiſſimi linguarum cultores, an unquam utilius quid tali ſocietate dum Sol ſtetit, productum ſit in medium, excepta tamen ſuprema illa atque ſanctiſſima ſocietatum ſpecie: putatisne ſocietates illas mercatorias, (his enim vulgò utilitas ferè unicè adſcribitur) negotia ſua unquam tam evidenter promoviſſe, quam hæc noſtra promotura eſſet utiliſſima illa veræ ſapientiæ & bonarum literarum commercia? videturne aurum illud, quod tantis curis atq́; impenſis illarum ſodalitatum beneficio ex Indiis convehitur comparari poſſe, cum noſtro hoc altero, quod accurante ſocietate hac propoſita tam facilè è mineris ſui erui, multoq́; minoribus impenſis ex Ophire longè viciniori comportari poſſet? Sed cur non de ſumma omnium & primaria ordior utilitate, quæ eſt ſolius DEI gloria. Ad illam enim promovendam atq́; amplificandam, non cuncti ſaltem homines, ſed omnes obligantur creaturæ? Quænam autem eſt illa

ſocie-

ſocietas, quæ eandem tam firmo unquam quæſiverit propoſito, tamq́; certo aſſecuta ſit fructu, atq́; hanc facturam videmus? Certè in honorem atq; gloriam Patriæ ſuæ, linguæq́; ſuæ vernaculæ propagationem aliquid inſtituere laude non eſt indignum, nec inutile; nec gloriâ atq́; emolumento deſtituitur illud propoſitum, quod tendit ad culturam illius artis, cui quis præcipuè eſt addictus: ſed primariò in opere quodam reſpicere unicam illam & & ſummam utilitatem, quæ eſt altiſsimi DEI *gloria, illud omninò tantum inter cætera omnia eminere manifeſtum eſt, quantum lenta ſolent inter viburna cupreſsi. Et ut ad rem ipſam aliquanto propiùs accedam, ſub univerſali illo primò ſpecialior hic occurrit uſus, quod totus Chriſtianorum populus per hoc medium ad meliorem & exactiorem ſacratiſsimorum V. T. librorum intellectum quam facillimè pervenire queat. Notum enim eſt apud peritos harum rerum atque in confeſſo, quod in hunc uſq́; diem ne unica quidem translatio inventa ſit, quæ per omnia accuratè cum puriſsimis Hebræi textis fontibus conveniat: nec ſpes eſt ullam inventum iri unquam, quæ illâ virtute, illa vita atque majeſtate illaq́; ſenſus profunditate polleat, quam vivus ille ac potentiſsimus*

tiſsimus

tiſſimus ſed occultus ſimul DEUS ſuæ linguæ, & præſertim his ſcriptis ſuis propriis ipſe inſeruit atq; implantavit. Unde non incongruè Translator ille: Qui Prophetas, inquit, tam eleganti atq; efficaci ſtylo introducere vellet loquentes in verſione quadam, atq; in ipſo textu iidem ſeſe manifeſtant, ille non abſimilis foret alicui, qui luſciniam cogere vellet, ut dulciſſima vocis ſuavitate depoſita, cuculando imitetur cuculum. Si quis igitur voluntatem atq; arcana DEI non tantum ipſe rectius diſceret, ſed & aliis ad intimiorem eorundem intellectum viam ſterneret commodam, annon ille de vera utilitate non ſibi tantum, ſed toti Chriſtianorum communitati procurata meritò gloriari poſſet? Præcipuè ſi accurata illa Sacrarum Scripturarum ſcrutatio ſic inſtitueretur, ut quis ſine præconcepta hypotheſi & ſtudio partiũ ubiq; inquireret, an etiam Librarii illi, quibus DEUS ſua concredidit elogia, ſemper & ubiq; ſat candidi aut providi fuerint in illorum conſervatione: in quo ſcrutandi genere Capellus atq; J. Voſſius exemplo nobis eſſe poſſunt; Et ſanè optandum eſſet, ut talis inquiſitio cum collatione antiquiſſimarum & celeberrimarum verſionum absq; Philodoxia ex mero veritatis amore per omnes V. T. libros accuratiùs inſtitueretur, id quod cum unius non ſit, cum ſumma utilitate in ta-

):( ):(*li da*

li de qua loquimur, ſocietate curari poſſet. Si enim Græcorum atq; Latinorum Autorum ſcripta tantâ hodiè tamq; exquiſita diligentia undiquaq; revidentur, ut ſæpè ob minimam quandam voculam multum temporis inſumatur, nec parum impendatur operæ, quanto labore non digni eſſent ſanctiſſimi illi Libri, quorum reſpectu omnes reliqui volitant velut umbræ.

Sed ad Libros N. T. quoque accedo, ad quorum itidem veriorem intellectum aliter perveniri non poteſt, quam per diligentiorem literarum Hebraicarum culturam. Græca enim illa Lingua, qua iidem conſcripti ſunt; non eſt de natura vulgatæ illius, ſed idiomate gaudet planè peculiari, quale nec apud Homerum nec apud Platonem vel Demoſthenem reperitur, unde celeberrimi illi Viri Scaliger, Druſius, Heynſius aliiq; ab iis Hebræorum contribulibus, qui inter Græcos degentes Helleniſtæ dicebantur, nomine proprio eam vocarunt Helleniſticam; eoque ipſo ſatis ſuperq; docuerunt, iſtam in phraſi ubique ferè cum Hebraica convenire, atque ſine illius perfectiori intellectu accuratè exponi non poſſe. Huc accedunt præter phraſin modumq; loquendi multæ res, earumq; affectiones, quæ ſine auxilio linguæ Hebraicæ commodè intelligi nequeunt, qualia ſunt omnia, quæ ad Topographiam, Traditio-

nes,

nes, conſuetudines, jura, ædes, veſtes & ſimilia alia pertinent, de quibus omnibus non niſi ex ſcriptis Hebræorum vera petenda eſt hiſtoria: ut nihil jam dicam de allegatis undiquaq; è V. T. vaticiniis dictisq; quamplurimis. Sicut autem ad dignoſcendam beneficio linguæ Hebraicæ dialectum helleniſticam ex Heynſio in Nonnum non parum effulget luminis, ita ad intelligendas res ipſas, quarum deſcriptionem ab Hebræis aſſumendam eſſe modo retuli, Lightfootius in Horis ſuis Hebraicis in Matthæum & Marcum tam egregiam præſtitit operam, ut laudes ejus propterea nunquam ſatis extolli queant. Et utinam quoque non tantum Horæ ejus in priorem ad Corinthios ad plures perferrentur, ſed & vel illius vel alius cujusdam juxta hanc methodum ſtudio omnia totius N. T. volumina illuſtrarentur, ut multa quæ obſcura adhuc ſunt, aliquantulum hac ratione, ſua tandem luce radiarent. Et quam egregius eſſet iſte labor, ſi à tota quadam ſocietate conjunctis operis in illum incumberetur, ut non citiùs ſaltem ſed & rectiùs prodirent illæ curæ!

Imò quid putatis, profuturam hanc ſocietatem miſero illi nec dum illuminato Judæorum populo? annon ſperari poſſet fore, ut velum illud Moſaicum, quo velatæ ſunt facies illorum, ſi non ex toto ſal-

tem ex parte tollatur illius beneficio? annon poſſibile eſſet, ut cæcitas illa, quæ ex parte Iſraëli evenit, quadantenus etiam ſanaretur? Certè ſi unquam argumentorum aliqua eſt vis, negari non poteſt, eorum præ cæteris quam maximam eſſe, quæ domeſtica dicuntur, & quibus proprio quaſi gladio jugulari poſſunt adverſarii: Imò ſi contra Judæos unquam valuerunt argumenta, notum eſt illa vix fuiſſe alia, quam quæ à teſtimonio è propriis ipſorum ſcriptis deſumta fuerint. Et fortè Dominus benediceret laboribus iſtis tam piis tamq; juſtis, ut plus hac via quam violenta coactione efficeretur.

Sed nunc redeundum mihi eſt ad Philoſophiam Veterum, de qua jam ſuperius aliqua facta eſt mentio, atq; oſtendendum breviter, quanto uſui hæc ſocietas & eidem foret. Si enim verum eſt, quod Pythagoras, ut de illo refert Jamblichus, ſapientiã ſuam didicerit à Prophetis, Succeſſoribus cujusdam Moſchi ex Phœnicia; Si verum quoq; eſt illud, quod ſapientiſſima Judæorũ natio pro dedecore ſibi reputaſſet olim, ſi vel minima Philoſophiæ portio ab alienâ Gente ad ſe tranſiret, prout Arrogantiæ hujus Exempla & in Ægyptiorũ atq; Perſarũ & hodiè adhuc in Sinenſium Populo reperiuntur: Si porrò Philoſophia Platonica in plerisq; concordat cum Pythagoræa, eamq; Divinus ille Vir, Numenio Teſte, pariter à Judæis accepit: certè hinc ſequitur, non rectè ſentire eos, qui ſtatuunt, Judæos multas à Platone aſſumſiſſe opiniones, cum dicendum potius ſit contrarium: Porrò & inde ſequitur, quod ex antiquis Judæorum ſcriptis inſignia veræ Philoſophiæ Moſaicæ atque Propheticæ fragmenta excerpi queant, quodq; fabulæ illæ & parabolæ, quæ plerisq; tam abſurdæ videntur, tanta abſurditate atq; vanitate non laborent, ac multi exiſtimant, cum obſcurius hoc dicendi genus non apud anti-

antiquos tantùm Philoſophos, ſed & apud veteres Judæos potiſſimùm, prout teſtantur ſcripta Prophetica in uſu fuerint, unde & ab ipſo Chriſto Domino noſtro ſimile quid uſurpatum legimus. Si qui igitur in tali ſocietate tam inſignia genuinæ antiquitatis Judaicæ monumenta, non hodiè demum vel heri adinventa, ſed ante multa annorum millia jam tradita eruerent, quanta exinde toti literatorum communitati pronaſceretur utilitas! Certè quæ alii de Ariſtotelicis atq; Platonicis Opinionibus conſcribunt, deq; Philoſophia Democritica, Epicurea, atq; Pythagorica inveſtigant, reſpectu eorum, quæ de hâc Moſaicâ Propheticâ atq; Apoſtolicâ Sapientiâ inventum iri ſcio, non niſi paleæ eſſent & quisquiliæ. Quodſi jam ulterius pergerem, adque plures utilitates adducendas tranſire vellem, diem mihi & verba defore novi, quare ad facilitatem totius negotii accedo, oſtenſurus quam commodè talis quædam ſocietas hodiè inſtitui queat, quæ tot utilitates ſumma cum laude cumularet in Chriſtianorum Populo. Poſtquam enim per DEI gratiam Reuchlini temporibus prævaluit illa factio, quæ Hebræorum Scripta ab interitu vindicavit, atq; ne comburerentur effecit, nunquam non inventi ſunt Viri laudatiſſimi omnium Religionum, quibus de meliore luto finxit Præcordia Titan, qui hanc linguam pro virili excoluerunt. Atque hic enarrare poſſem prolixiùs, quam inſignes jam in publicum prodierint circa hæc ſtudia labores, Autoribus Bangio, Buxtorffiis, Calovio, Capello, CarpZovio, Cochio L' Empereurio, Galatino, Gaulminio, Gentio, Hottingero, Kirchero, Leusdenio, Maſio, Mayero, Morino, Muis, Pocockio, Raymundo Martini, Rittangelio, Sauberto, Sheringamio, SchertZero, Schickardo, Schmidio, Voiſin, Waltono, & multis Viris Clariſſimis aliis; hîc referre poſſem eorum conatus, qui in

Lexicographia hujus Linguæ ſuam probarunt induſtriam, quales ſunt, ut è pluribus pauciſſimos nominem, Amama, Avenarius, Bellarminus Cardinalis, Bohlius, Dillherrus, Neander, Pagninus, Schindlerus, Troſtius, & eorum ſimiles ferè innumeri: porrò in medium proferre poſſem aliquid de Potentiſſimorum Regum, atque Principum, aliorumq; inſignium Virorum ſive ſumtibus ſive laboribus, quibus allaborantibus Sacra Biblia ſæpiſſimè cum ſummo ſplendore ſunt edita, unde jam Opera illa Regia Hiſpanicum atq; Gallicum, nec non Biblia Polyglotta Anglicana extant, ut nihil nunc de diligentiſſimo Aria, Bombergo, Huttero, Münſtero, aliisq; ſimilibus memorem: tandem dicere poſſem, quod Liber Miſnarum cum commentationibus Rambami atq; Bartenoræ omnibus, in linguam Hiſpanicam translatus, in noſtris jam ſit manibus, atq; quam facillimè ſive hac, ſive latina lingua in lucem edi poſſet: Sed quid opus eſt Minervam docere, ſufficit me Imperitis aliquantulum oſtendiſſe, quid jam in iſtis ſtudiis ubiq; ſit prælaboratum, & quam facili negotio jam ulterior fieri poſſet progreſſus, ut tandem ad plenam in his omnibus lucem accedere liceret. Et quid obſtaret, quo minus quam facillimè moveri ſe paterentur Generoſi Animi, ut non conſiderato Religionis diſcrimine, ad iſtam ſocietatem accederent, in qua tam directè promoveretur DEI gloria, tam efficaciter quæreretur publica utilitas, & ſingulorum fama atq; celebritas tam inſigniter augeri poſſet? De jucunditate talium laborum nihil referam, qui, ſi præſcientibus atq; conſentientibus tot Viris Clariſſimis, de rebus ſuâ Naturâ ſublimibus, ſed ſimul ob varietatem jucundiſſimis, in certam & infallibilem non ſui tantùm, ſed & aliorum utilitatem ſuſciperentur atque abſolverentur, bone DEUS! quam lætè & promtè ſuccederent omnia!

Nec

Nec dubium eſt, inventum iri quosdam, qui, quod u-beriori facultatum copia à DEO ditati ſint, tanquam Nutritii optimorum ſtudiorum in illum ſaltem finem huic ſodalitio ſeſe adjungerent, ut neceſſarios ad editionem bonorum librorum ſumtus ſuppeditarent, & poſtmodum ſuos quoque exinde caperent fructus; Ne fortè ex impenſarum defectu inſignia quædam Opera blattarum ac tinearum fiant eſca, atq; novercante adeò Lucina haud unquam prodeant in lucem. Et quis è Magnatibus atq; Principibus cum debita ſubmiſſione atque reverentia rogatus erubeſceret in ſeſe ſuſcipere tam maximè laudabilis atq; fructiferæ ſocietatis patrocinium, ut inde non tantùm præclara in eam conferretur autoritas, ſed etiam eſſet aliquis, qui de illius conſervatione atq; propagatione paternam quaſi gereret curam? Non tantum enim priſcis temporibus celeberrimus ille Ægyptiorum Rex Ptolemæus Philadelphus ſummæ laudi ſibi duxit atque gloriæ, quod ſe curante præſtantiſſima illa LXXII. Interpretum ſocietas, divinæ Legis translationem in ſe ſuſceperit, atq; feliciſſimè ad finem perduxerit; Quali gloria etiam æternitatem nominis ſui condecoravit Potentiſſimus ille Imperator Juſtinianus, cum, congregato nobiliſſimo quodam doctiorum Jureconſultorum conſortio, magnū illud Juris Romani Corpus, cujus adhuc in hodiernum usq; diem viget uſus coordinari curaret: Sed & noſtra ætate Maximi Reges Galliæ atq; Britanniæ, ſicut & Celſiſſimi Principes Saxonici atq; Anhaltini inventi ſunt & adhuc inveniuntur qui Capita fuerunt, & adhuc exiſtunt certarum quarundam ſodalitatum.

Quem igitur hæc nō moverent, ut ad laudatiſſimū hoc Propoſitum ſingulari ferretur animi ſtudio, totiq; Orbi literato oſtenderet, generoſum ſuum ſanguinem, qui in aliorum ebullit præcordiis, cum de ſocietatibus turmisve

bellicis inaudiunt, ad famam ſodalitii longè nobilioris atq; præſtantioris moveri atque effervescere? Si enim legitima & honeſta æmulatio, quæ Mater eſt omnium illuſtrium rariorumq; facinorum, ullo modo atq; medio excitari interq; gloriæ cupidos accendi poteſt, certè hic datur medium eandem non tantum quadantenus excitandi, ſed & cum ſummo omnium Bonorum fructu perfectiſſimè conſervandi atq; propagandi: Si contra Concordiæ vera illa & unica felicitatis humanæ Inventrix atq; Conſervatrix pariter ulla ratione inter Chriſtianos reſtitui poſſe videtur, judicate quæſo, quibuscunq; curæ ſunt ſimilia, an non exinde egregium quoque tam univerſali bono exurgere poſſit initium, unde poſtmodum illud quaſi ſponte ſuccederet, quod à tot millibus Proborum tantis cum ſuſpiriis tam diu deſideratum eſt.

Horum omnium conſideratio Autorem hujus Opuſculi, ſperantem fore, ut laudatiſſimum hoc propoſitum ullo modo dari queat effectui, permovit, ut quæ de naturali Alphabeto Hebraico primò ſaltem ad propriam Ingenii Exercitationem invenerat, non diutius occultaret, ſed ad ſolius DEI gloriam, & communem utilitatem promovendam, inſequenti Methodo Latina ac Germanica lingua conſcribi curaret, figuriſque æneis quantum fieri potuit illuſtratam publicæ luci exponeret. Antè omnia verò Lectores, quicunq; demum illi fuerint, etiam atq; etiam rogat, ut temerarium illud & præcox judicium circa rem tanti momenti tantiſper ſuſpenſum teneant, donec pauciſſima hæc folia probè perſpexerint, lucemq; veritatis, quæ procul dubio non diu illos latebit ſenſim in ſe admiſerint. Illi autem Domino, cujus honor hîc & ubiq; ſolus quæritur, ſit laus & gratiarum actio in omnia ſeculorum ſecula. Datum Sulzbaci d. 6. Jan. 1667.

R. A. K. C.

Argumentum totius Opuſculi.

Libellus iſte commodè dividitur in 3. Partes: quarum

I. Non niſi paraſceve eſt ad rem ipſam, in quinque colloquiis.

II. Eſt Explicatio Alphabeti naturalis in ſe conſiderati colloquio ſexto.

III. Concluſionis loco annexa eſt de tota Lingua Sancta, ejusq; perfectione, colloquio ſeptimo.

PARTIS PRIMÆ

Colloquium primum agit de variis Oris humani motionibus atq; conformationibus, & quomodo qui à nativitate ſurdi ſunt illas intelligere, mentemq; loquentium exinde perſpicere queant. Nimirum

1. *Quod qui ſurdi nati ſunt motu linguæ non careant, & quare dicantur muti.* 2. *Quod iidem ex variis oris linguæq; motibus alios loquentes intelligere diſcant* 3. *Quod hæc ad eum modum fiant, quo alii legere diſcunt.* 4. *Quod iſta meliùs procedant in Oriente, quàm in locis Septentrionalibus.* 5. *Qua ratione tales ad uſum ſermonis adduci queant.* 6. *Exemplum de ſurdo quodam, qui eò perductus eſt, ut loquentium mentem in omnibus aſſequi potuerit.*

Colloquium ſecundum ad rem ipſam propiùs accedit, & in ſpecie de admiranda quadam Hebrææ Linguæ proprietate paulò exactiùs agit. Nimirum

1. *Quod illius literæ non niſi picturæ ſint repræſentantes varios linguæ noſtræ motus.* 2. *Unde factum ſit, quod veræ illarum literarum figuræ non ampliùs in uſu ſint apud Judæos.* 3. *Quomodo Judæi ipſi*

con-

conquerantur de ignorantia ſua. 4. *Quam difficile ſit iſtâ perſuadere hominibus, ac unde illud.* 5. *Quo ordine qvis à literis facto initio ad plenum ſcripturæ ſenſum ejusq; enunciationem perveniat.* 6. *Quanta ſit difficultas clarè ac perſpicuè de iſtis omnibus loquendi.* 7. *Qua methodo deſcriptum atque explicatum ſit hoc Alphabetum.* 8. *Qua modeſtia hîc opus ſit.* 9. *Collatio hujus Alphabeti cum reliquis Hebraicè ſcribendi generibus, adjectâ ſimplici quadam disquiſitione de veris & genuinis Antiquorum literis.* 10. *Unde tot ſcribendi genera enata ſint.* 11. *Unde ſeſe offerat occaſio naturale hoc ſcribendi genus inveniendi, & quid ad illud conferant literarum Nomina.*

Colloquium tertium ſpecialiora quædam proponit Præparatoria, nimirum de Natura & qualitatibus Linguæ humanæ, initio facto à loquelâ infantum; nempe

1 *Quod illa proveniat ex Idea maternæ vocis.* 2. *Quo ordine illud fiat.* 3. *Unde originem habeat vox incantandi.* 4. *Quare homo ad motus linguæ propriæ non attendat.* 5. *Quod ad ſermonem etiam pertineat ſoni vocisq; mutatio, & quomodò illa è diverſis oris dentiumq; apertionibus demonſtrari queat.* 6. *Sequitur deſcriptio Linguæ, ac* 7. *Epiglottidis.* 8. *Deſignatur Arteria aſpera.* 9. *Et Oeſophagus* 10. *De Ventriloquis eorumque loquendi modo.* 11. *De meatu anhelitûs:* 12. *Et phlegmate illâc deſcendente, ac quomodo illius maturitas queat impediri.* 13. *De Uvulâ.* 14. *De parte palati membranosâ* 15. *De motu Uvulæ* 16. *De parte palati anteriori* 17. *Axiomata quædam de motu Linguæ.*

Colloquium quartum agit de primo ſermonis requiſitio inviſibili, Anhelitu, nempe

1. *Quomodo ille attractus in pulmone ſeparetur;* *ubi*

ubi ſimul de pulmonis natura agitur 2. quomodo idem in abdomen verſus umbilicum velut centrum totius hominis penetret. 3. atq; exinde per totũ hominẽ feratur, 4. tandem vi occultæ cujusdã circulationis in abdomen, 5. et ex parte in pulmones redeat ad exhalationem & vocem formandam. 6. probatur, quod ille anhelitus per totum corpus penetret. 7. quod omnia membra aliquam illius partem inviſibiliter expirent. 8. Ejusque loco aliud quid ab extra ad ſe attrahant 9. ne capillis quidem excluſis; de quarum natura non inutili digreſſione aliquid diſſeritur. 10. probatur, quod beneficio anhelitûs omnium membrorum virtutes omnibus membris indiviſim communicentur. 11. oſtenditur quid hoc loco conferat lumen Lunare, & quomodo id probari queat.

Colloquium quintum agit de altero Sermonis vivi atque genuini Requiſito inviſibili, virtute nimirum ſeminali hominis. Nempe

1. Quod hac deficiente Sermo quoque debito vigore careat. 2. quomodo loquela aliquando in homine deficiat, & quam notabilia tùm concurrant accidentia. 3. Digreſſio de Analogia Microcoſmi & Macrocoſmi quoad iſta, 4. Quod iſtud Sermonis Requiſitum de tota hominis eſſentia participet, 5, demonſtratur ex ſimilitudine liberorum cum Patribus ſuis. 6. Digresſio de ſimilitudine liberorum cum ſeminis aliis. 7. et inde de virtute Idearum, 8. earumque duratione, 9. An Idea Sympathiam cum ſuo exemplari amittat, & quomodo illud probetur. 10. De medio hanc Sympathiam conſervante & promovente. 11. Regreſſus ad vivam hominis vocem. 12. quomodo illa affectus vehementiores mitigare queat. 13. & qua ratione a ſimulata fictaque voce diſcerni poſſit,

PARS

Colloquio ſexto explicat ipſas Alphabeti literas, nimirum

1. *In genere, ubi excuſatio adjicitur, quod unica ſaltem adhibita fuerit figura, 2. ſimulque ponitur quosnam Autores in pronunciandis literarum Nominibus potiſſimum ſecutus ſit Autor. 3. & quare interdùm ſaltem linguarum particulæ adhibeantur. 4. Quid ſibi velint figuræ in mitra iconum. 5. In ſpecie traditur quid obſervandum ſit circa ſingulas literas. 6. Ipſa explicatio literarum ſpecialiſſima proponitur. 7. Ubi inſeritur quare litera He inſerta ſit nominibus Abrahæ & Saræh. 8. De formatione Vocalium in genere, è diverſa oris atque dentium apertione. 9. De Vocalium nominibus atque figuris. 10. De loco formationis illarum. 11. Ipſa vocalium explicatio ſpecaliſſima proponitur, 12. Cur Scriptura Hebræorum à dextra & non à ſiniſtra incipiat. 13. Unde componi queat Grammatica perfectiſſisima.*

PARS TERTIA.

Colloquio ſeptimo agit de ipſa Lingua Sancta ejusque perfectione, nimirum

1. *In quo illa potiſſimum conſiſtat. 2. quomodo à reliquis linguis confuſioribus differat, 3. quare Radices tantum è tribus componantur literis, 4. & cur non plures ibi aſſumantur literæ. 5. Qua ratione quis ad verùm ac genuinum illius linguæ intellectum pervenire queat. 6. Quomodo Idea illius per vocem erumpat. 7. & qua ratione quis hoc modo ad veritatem perducatur. 8. Qualis ſit differentia inter vocem vivam & aliam Imperfectam. 9. Tandem de Acentuatione Hebræorum aliquantò prolixius agitur & concluditur.*

Collo-

I
2
3
4
4

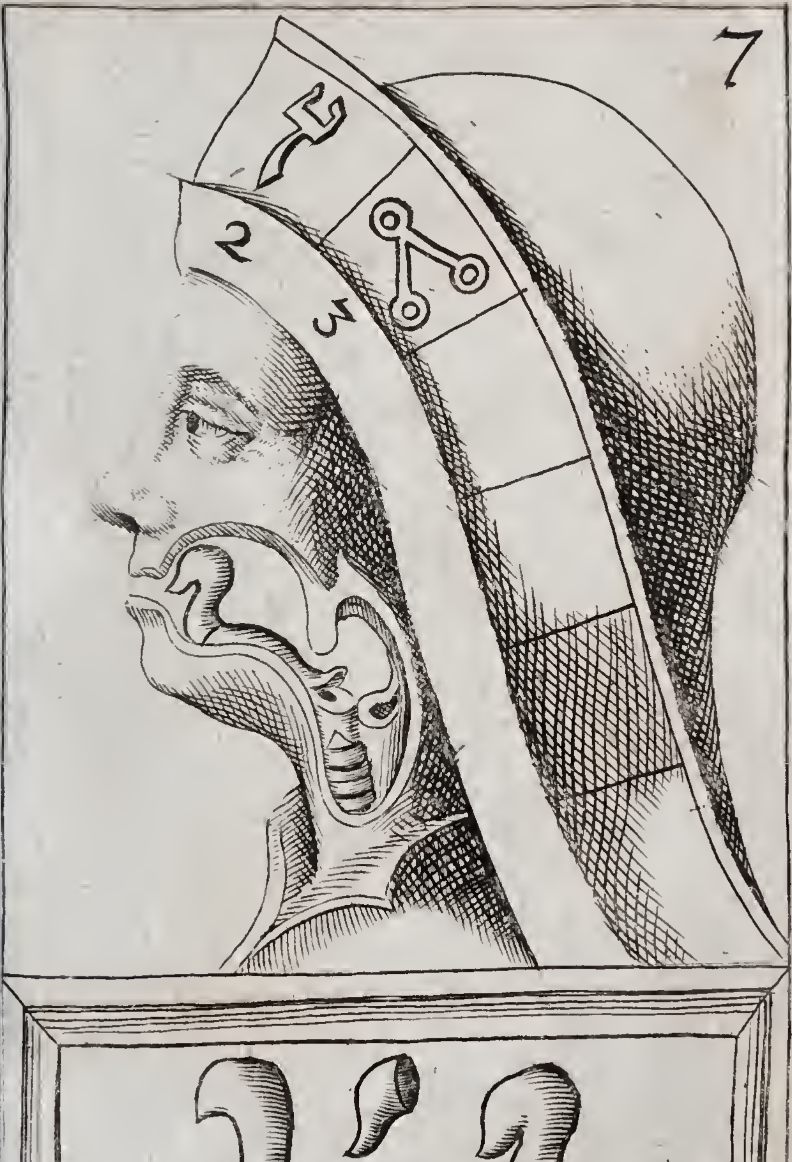

2
1
2
3
4
4
4

3
1
2
3
4

4
1
2
3
4
4

5
1
2
3
4
הא

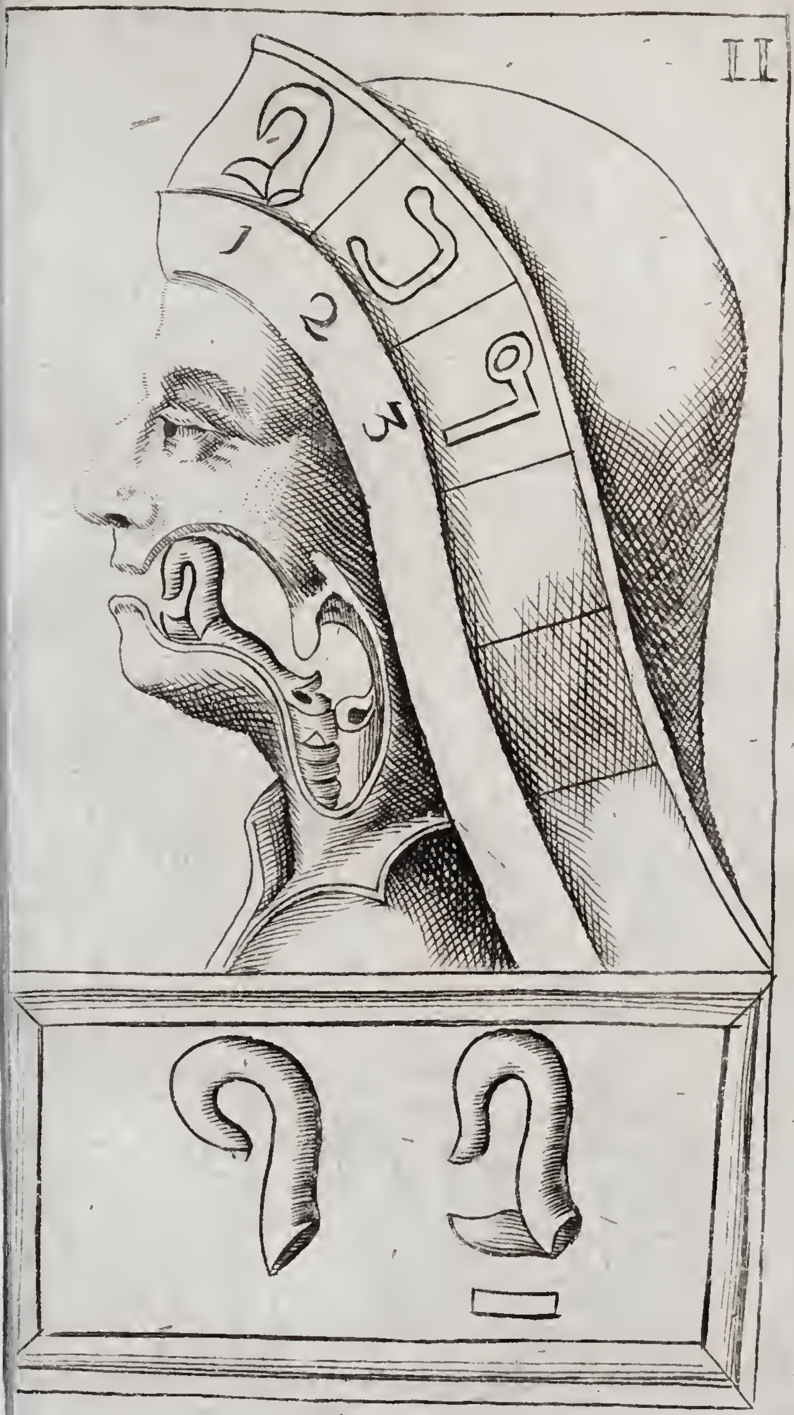

6
2
3
4
4
4
4

7
2
3

8
2
2
2
3
חֵית

9
ט
2
3
טֵית

10
2
3
4
4

II
1
2
3

12
למד

13
1
2
3
4
4
4

14
2
3
4
4

15
2
3

16
2
3
4

17
1
2
3

18
2
3
4
4
4

19
2
3
4
4

20
2
3
4

1
2
3
4
4

22
2
3
4
4
4

23

24

25
חִירֵק

26
חוֹלֶם

27

28
פתח

29

30
חִירֵק

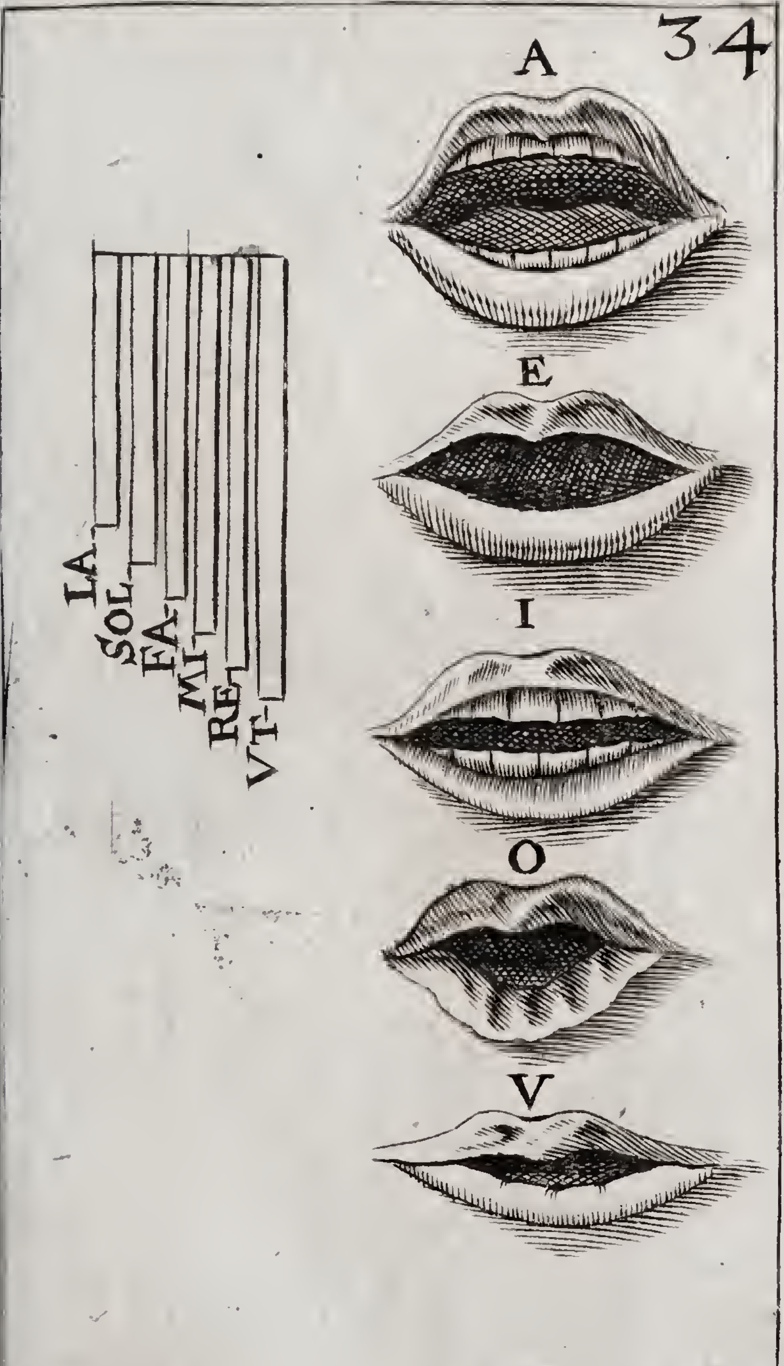

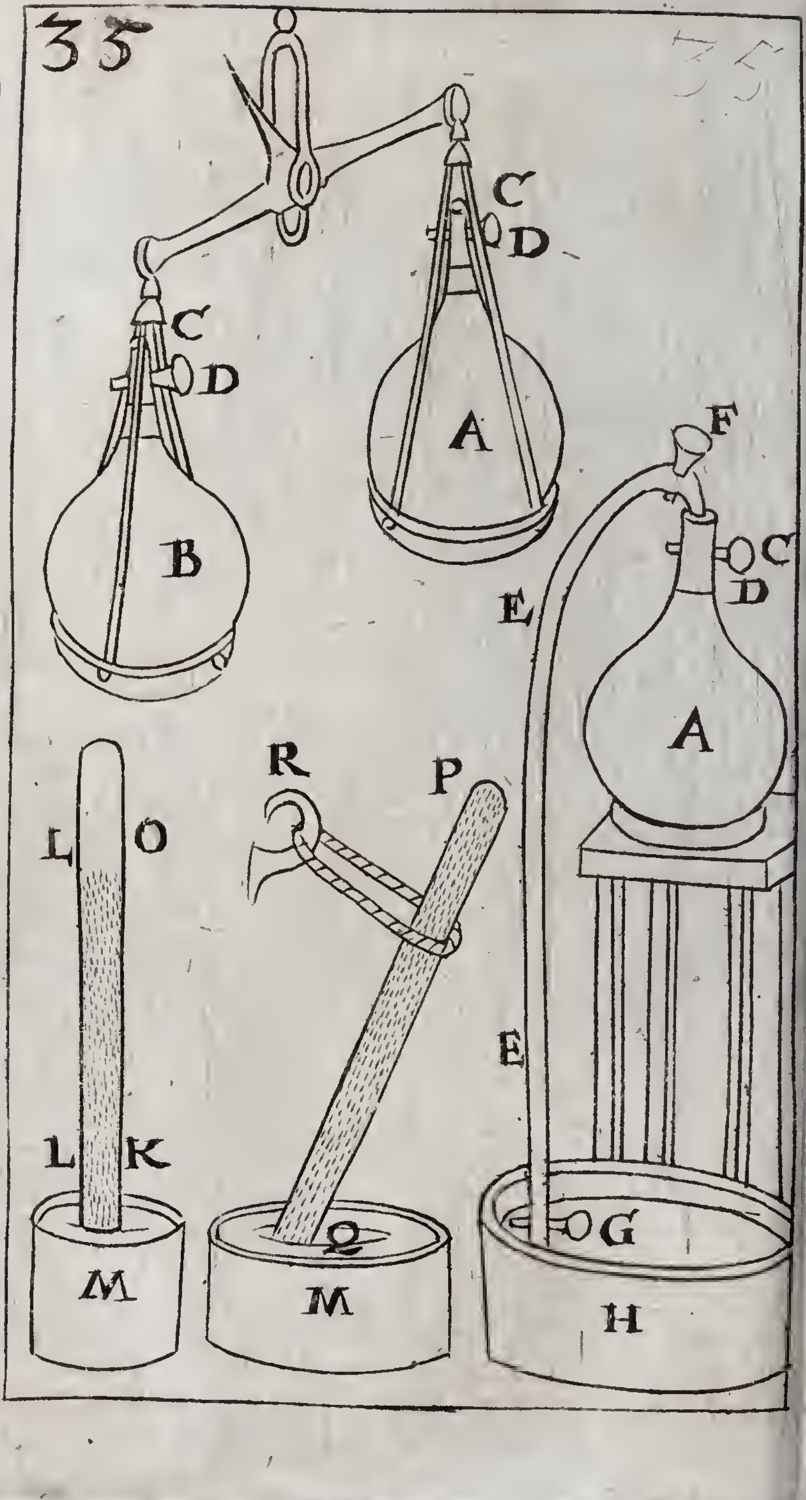

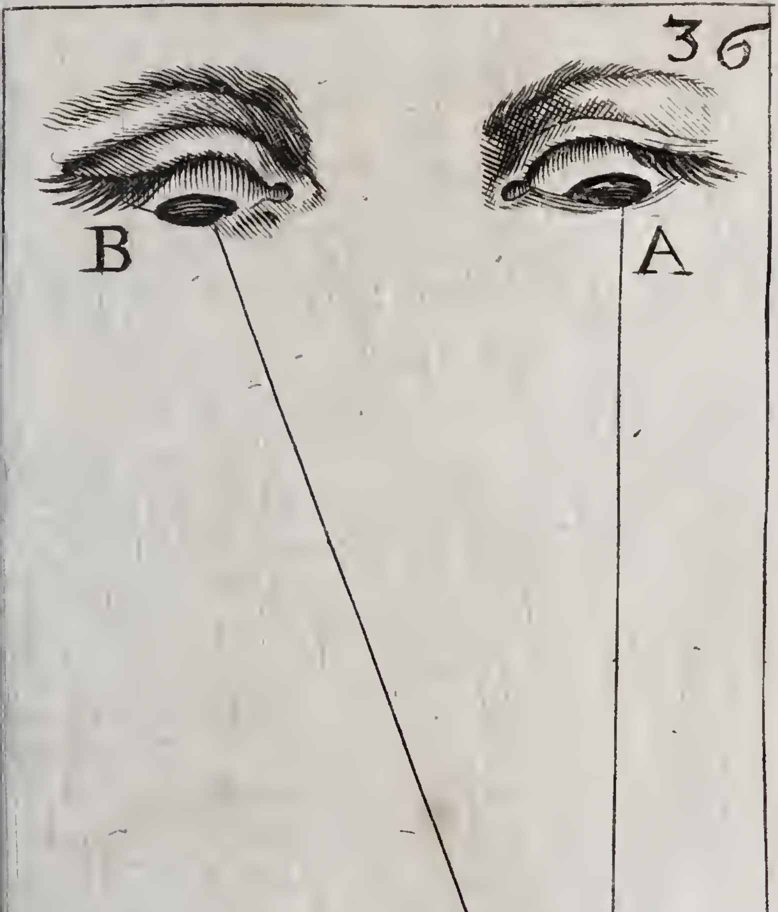

33
8
I
6
2
4

A
E
I
O
V
LA
SOL
FA
MI
RE
VT

35
C
D
C
D
A
B
F
C
D
E
A
R
P
L
O
L
K
E
G
Q
M
M
H

B
A
C

Colloquium Primum.

De variis Oris humani motionibus atq; conformationibus, & quomodo *qui à Nativitate ſurdi ſunt*, illas intelligere, mentemq; loquentium exinde perſpicere queant.

CUm propoſitum modò nobis ſit præcipuè *de lingua & ſermone hominum merè na-ali* ſermonem inſtituere, ante o-nia hoc unum expeto, ut ad decla-ndum totius negotii inſtitutum rſpicuum aliquod proponatur *Ex-plum.*

M. Res omnis rectiùs perſpici non terit, quàm ſi quis exempli loco ſi-proponat *hominem quendam à nati-ate ſua ſurdum, adeoq; & mutum*; in o duo potiſſimum obſervari poſ-it, (1.) nempe, quod qui huic miſe-: ſubjacet, plerumq; *ſurdus* tantùm propriè loquendo, *voce* autem non eat, nec oris linguæq; *motu*; unde uitur defectum ſermonis articula-xinde ſaltem oriri, quod ob cor-ta auditûs organa alios loquentes dire nequeat talis, adeoq; nec or-ariam ſonorum humanorum ſpe-cationem juxta normam loquendi

1. *Quod qui ſurdi nati ſunt motu linguæ non careant, & quare dicantur muti.*

A con-

conſuetam in linguæ vocisq; ſuæ n
tus introducere poſſit; unde fa
cauſa patet, ob quam *nomen muti*
communiter tribuatur. (2.) Q
qui ita *ſurdus* eſt, plerumq; *viſu* p
leat acutisſimo atq; argutisſimo,
ratione, ut ſi quis de rebus dome
cis cum ipſo loquatur, ille verum v
borum omnium ſenſum quàm v
cisſimè etiam *è longinquo* quaſi *le*
do intelligere queat; idq; non niſ
obſervatione oris loquentium
quantulum accuratiori.

2. Quod iidem ex variis oris linguæq; motibus alios loquentes intelligere diſcant.

H. Qua methodo iſti cenſe
ſunt hæc omnia didiciſſe?

M. Non alia, quam cujus ben
cio *illiterati* communiter aliorum
pturam legere diſcunt. Illi aut
primò figuris utuntur majuſculis
charactere crasſiori, quo cognito
literas minores pergunt, atq; ea
proponunt, quæ celeriùs atq; cor
ſius imò cum abbreviaturis ſcri
ſunt, donec tandem omnia quam
cillimè aſſequantur, licet quæd
non usq; ad finem ſententiæ plen
expreſſa ſint. Ita procul dubio eti
ſurdi iſti primò *tales* exactiùs obſer
runt, *qui* ſublata voce, intenſio
clamore vociferantes, aliquid ſibi
pediri vel apportari juſſerunt, eoru
que *linguam*, *labia*, *genas*, *mentum*,
gulum ſimilesq; partes earumq; n
ti

3. Quod hæc ad eum modum fiant, quo alii legere diſcunt.

ũm atq; mutationem accuratiùs no-
antes, his omnibus tanquam chara-
terib. majoribus, velut *illi* majori-
ous literis uſi ſunt ad aſſequendum ge-
uinum loquentium ſenſum; in qui-
bus confirmati paulatim ad leniores
k magis ordinarios loquentium mo-
us progreſſi eſſe videntur, donec tan-
lem eorum intentionem ex ipſo ho-
um *motuum initio*, nondum abſoluto
otius ſententiæ contextu intellige-
ent; ad omnia hæc potiſſimùm *con-
ſuetudine* adjuti. Atq; iſta longè feli-
ius ſuccedere *in Oriente* quàm circa
eptentrionem probabile eſt; ibi e-
im homines parùm quidem ob ca-
orem, ſed omnia, quaſi copioſiori
pus haberent anhelitu, *aperto ore & atentiſſimo gutture* tanquam ex ipſo
ectore proloquuntur, ut omnes lin-
uæ commotiones facillimè obſerva-
i queant; hîc verò locorum, præſer-
im *in Anglia* locisque vicinioribus
aululum ſaltem aperto ore vix labia
noventur.

4. Quod iſta meliùs procedant in Oriente, quàm in locis ſeptentrionalibus.

H. Si non alia habent *Surdi iſti* in-
elligendi principia, quam diverſas in
notâ loquentium lingua configura-
iones, ex quibus tanquam ex primis
cripturæ cujusdam Elementis verùm
oquentis ſenſum quaſi legendo intel-
igere non impoſſibile ſit, non tantùm
robabile eſt, fore, ut talis etiam ſcri-

ptura ab iisdem commodè legatur, ſi ita quis ipſis literas depingat, ſicu[t] eaſdem antea per vivum loquentium motum à lingua duci atque formar[i] viderant; ſed nec difficile eſſe judico eoſdem beneficio harum figurarum ad debitam vocis & linguæ articulationem perducere, ſi nempe quis illos ante ſpeculum conſtitutos hos ipſos motus ore ſuo imitari, eoſdemque motus poſtmodum efflato anhelitu quaſi animare atq; vivificare doceat: anhelitûs autem aërisque in hoc negotio uſum facilè vel ex admotâ ori noſtro manu ſua, vel tempore hyberno ex exhalatis viſibiliter vaporibus, vel etiam ex aſſumto cibo quodam graveolento olfactûs beneficio addiſcere poterunt. Et certè, ſi fieri poteſt, ut quis ex varie depictis in pictâ quadam Pandura digitis, fidibus canere; ex depictis vario ordine & ſitu pedibus, artem ſaltatoriam exercere; ex depictis varia circumgyratione vexillorum flexibus, vexilla vibrare diſcat; ſi ex pictura ars haſtiludii, tractandorumque ſclopetorum; ſi ars ſtructoria denique & ſimiles aliæ hoc modo addiſci queunt, cur non etiam ex variè configuratis *linguæ oriſq; motibus* loquelam hominum aliquis docere atq; diſcere poſſet?

5. Qua ratione tales ad uſum ſermonis adduci queant.

6. Exem-

M. De his omnibus quìdem ego nullus

nullus dubito, imò ad faciendum in hoc labore periculum ſpontè me offero; cum præſertim ſimile quid in ſurdo quodam Muſico jam præſtiterim, qui tamen ſimul & viſus hebetudine & membrorum tremore laborat; hunc autem trium hebdomadarum ſpatio eo usque perduxi, ut ad omnia reſponderet, quæ quis tardè & ore præſertim aperto cum ipſo loqueretur. Atque ille deinceps proprio Marte *linguam Hebræam* brevi admodum tempore perdidicit, idque, poſtquam noſtra methodo literas combinare atque legere didiciſſet, non niſi conferendo Biblia Hebraica cum Germanica verſione; jamque, accedente nimirum exercitio adeò, in his perfici cœpit, ut totam ſcripturam Hebraicam intelligat.

plum de ſurdo quodam, qui eò perductus eſt, ut loquentium mentem in omnibus aſſequi potuerit.

Colloquium Secundum.

In quo

Ad rem ipſam propius acceditur, & in ſpecie admiranda quædam *Hebrææ linguæ* proprietas exactiùs conſideratur.

H. ERgonè ſanctiſſima Hebræorum *Scriptura* aliquam habet cum *linguæ humanæ motibus* ſimilitudinem?

1. *Quod illius literæ non niſi pi-*

ctura ſint repræſentantes varios linguæ noſtræ motus.

M. Illa ipſa in ſe nihil eſt aliud quam variorum humanæ linguæ motuum artificioſa repræſentatio; inq hoc ipſo propriè loquendo illius natura conſiſtit, nec in alio quoquan conſiſtere poteſt. Et certè ſi fundamento ullibi niteretur alio, annon æquè temeraria, vana atque muta foret, ac omnes omnium linguarum Scripturæ aliæ, ne unica quidem exceptâ, quarum ne minima quidem debita illa ac genuina rectè ſcribendi principia in characteribus ſuis exhibet, ut quis ex ſola literarum figura oris linguæque motum cognoſcere, adeoque exinde vocem articulatam formare queat, quod profectò Hebræa præſtat quam exactisſimè? Hæc enim ſola eſt vera ac legitima rectè ſcribendi ratio, quæ non ex cæco impetu & temerario ductu nata, ſed tanquam Vox picta ſic primitùs inſtituta eſt, ut ſicut loquendi organa internum animi characterem auribus, ita illa eundem, per loquendi organa expreſſum, oculis ſubjiciat. Primarium autem loquendi organon lingua eſt, è cujus vario motu atque alliſu loquela oritur: quid ergò, ſi loquela pingenda ſit, aliud pingi poterit quam varia ejusdem linguæ commotio atque configuratio? & ſi Hebræi ſcribendo ſic olim depinxerunt loquelam,

m, quid magis ad ipſam naturam usque verum ordinem accedere po-rit quam ſapientisſima ipſorum ſcri-ura?

H. Si iſtud irrefragabiliter verum t, nemo profectò ſatis mirari pote- , quomodo Judæi per tot ſecula ſque vera *hac Orthographia* perman-rint, illamq; jam olim *amiſſam* non dum reaſſumſerint.

2. Unde factum ſit, quod veræ illarum literarum figuræ non ampliùs in uſu ſint apud Judæos.

M. Hoc certè non eſt quod quis iretur, cum tota Natura hominum li jam ſubjaceat corruptioni, ut ve-um illum ac genuinum ſcribendi odum non poſſit non negligere at-ue oblivioni tradere: idque & nunc turum jam prævideo, niſi, quæ mo-uero, accuratè in poſterum obſerva-fuerint. Et quantas ipſi Judæi de a in rebus Grammaticis ignorantia inc inde querelas fundunt? præſer-m cum nec in Talmude ipſis ſatis-at, quibuſcunque in locis, ibi de li-ris agitur: id quod non pauci ſæpiùs ihi confesſi ſunt. Si quis Hebræam rammaticam R. Abraham de Bal-is evolverit, in fine reperiet ſequen-tia: Hic expliciunt vires particula-res accentuum juxta poſſe noſtrum & mentem noſtram arctam: ſi au-tem eſſet nobis facultas deveniendi ad profunditatem mentis divinæ accentuum, dediſſemus cauſam o-

3. Quomodo Judæi ipſi conquerantur de ignorantia ſua.

 mnium

„ mnium particularitatum eorum,
„ quare hic ante hunc, & quare h
„ poſtponatur huic, & quare una v
„ ce adhibeatur hic & alia vice aliı
„ in eodem ſenſu: quia propter pe
„ cata noſtra depauperata eſt ſcier
„ tia noſtra antiqua, permultis expul
„ ſionibus & peregrinationibus,
„ non reperitur aliquis, qui cogite
„ conſiderare & acuere ingenium i
„ his rebus profundis, & periit ſapien
„ tia à ſapientibus Iſraël, & intellectu
„ prudentium ejus abſconditus eſt
„ Deus autem Omnipotens propte
„ pietatem & miſericordiam ſuam ac
„ celeret redemtionem noſtram &
„ vivificet nos; & det nobis cor am-
„ plum ad ſciendum ſecreta *literarum*
„ *Sacræ Scripturæ*, & punctorum atque
„ accentuum ejus; nam qui ea ut de-
„ cet intelligeret, non indigeret alia
„ expoſitione: ſed hoc caremus, &
„ abſconditum eſt usque ad redem-
„ tionem noſtram, quæ celeris ſit.
„ Amen.

4. *Quam difficile ſit iſta perſuadere hominibus, ac unde illud.*

H. Operæ pretium igitur erit, ſi ea, *quæ de vera hâc Orthographia literarum Hebraicarum proferre placuerit*, adeò perſpicuè tradantur, ut ab omnibus commodè intelligi queant, eoq; minus iterum oblivionis involvantur tenebris.

M. In eo quidem, quoad ejus facere

re potuero, omnes intendam ner-
os; verendum tamen omninò eſt,
: parùm admodum undiquaq; pro-
:iam.

H. Quam ob cauſam?

M. Quia quicunque hodie ſapien-
e atque veritatis, quæ per ſe ſimpli-
ſſima eſt, amore flagrant, ſtudio
anè perverſo & inepto utramque
uærunt: dum enim intempeſtivo pe-
tùs conatu & præcoci nimis moli-
ine feſtinabundi & anhelantes ad
mma ſtatim ſciendi faſtigia prope-
nt, quî fieri poteſt, quin infinitæ
rum varietati atque multitudini ad-
implicentur atque involvantur, ut
ım ad ſtudiorum finem jam perve-
iſſe ſe exiſtiment, principiorum quo-
ue notitiam amiſerint. Cum è con-
ario, qui veram & ſimplicisſimam
bi viam eligunt, non niſi ſimplici
tque moderato greſſu ſolam ſecuti
aturam & quidem cautè admodum
ıcedant; Atque hæc ſola eſt illa ra-
o, quâ ad profundam ſapientiæ ra-
icem tandem pervenitur, ejusque
ropagines deinceps absque errore
nveſtigari poſſunt. Si quis igitur,
um ex infinita atque ineffabili Dei
onitate ſe creatum agnoſcat, ineffa-
ilem illam Creatoris ſui bonitatem
x ſanctisſimo ipſius verbo uberius
ognoſcere deſideret, iſtum omninò

in Timore Domini talem ſe gere
decebit, qualem natura verorum c
ſcipulorum hîc eſſe poſtulat; ne
quid invenerit, ex inordinata præc
pitiq; feſtinatione id iterum neglig
atq, amittat.

5. *Quo ordine quis à literis facto initio ad plenum ſcripturæ ſenſum ejusq; enunciationem perveniat.*

Sciendum igitur, *totam Scriptura Sacram formatam eſſe non niſi ex figur diverſorum humanæ linguæ motuum*; id que hoc ordine, ut primò configurat illi motarum linguarum typi tan quam conſonantes, vocalibus ſuis pe naturam vivificati atque animatì, beneficio ſimplicisſimæ cujusdam compoſitionis atque combinationis dictiones conſtituant; ex his dictionibus deinde beneficio ſimplicisſimi quidem ſed ordinatisſimi ſui regiminis in animo legentium clarus & perſpicuus progeneretur ſenſus, unde *idea rerum lectarum* formatur quam exactisſima; quæ in vivam vocem proruptura ſignaturam ſuam iterum communicat ſermonis organis, quibus legitimè in actum deductis abſolvitur ſanctisſimus ille divinæ communicationis circulus, ex meris infinitæ benevolentiæ ſignis concatenatus, quorum primum eſt formatio ideæ in mente ſcriptoris ſacri, cujus ſignum erat viva verbi prædicatio, quam iterum, ut & oculorum fieret objectum, depingebat imitatrix divini ſermonis ſcriptura;

quæ

ıæ ſuos iterum characteres in ideâ
gentis exprimebat, ut illa eosdem
ndem, rurſum motu linguæ deſigna-
s, aliorum communicaret auribus.

H. Iſta quidem in genere dicta mi-
non ſufficiunt, & fortaſſe nec aliis
æſertim ſimplicioribus; ut igitur
nnia eò rectius intelligantur, de
a vivi ſermonis pictura prolixiùs ali-
ıanto & clariùs agendum erit.

M. Hic patientia opus erit haut
xiguâ, nunc enim balbutientium me
borare infirmitate perſentiſco, qui-
us tanta rerum copia ſimul in ore
onnaſcitur, ut ordine neglecto cun-
a uno halitu evomere velle videan-
ır. Si igitur non omnia eo quo de-
et ordine in medium proruent, tua
mninò exoranda erit æquanìmitas,
t inſignem iſtum benè dicendi defe-
tum in me tolerare diſcat.

6. Quanta ſit difficultas clarè ac perſpicuè de iſtis omnibus loqui.

H. In me quidem nihil horum un-
uam deſiderari patiar: ſcio enim ſuos
t docentibus, ita & diſcentibus eſſe
abores, præſertim ſi quis, volatili illo
nultiſcientiæ ardore ejurato, mode-
atæ tarditatis ſe profiteatur eſſe ſtu-
lioſum. Progrediamur igitur *in timo-
e Domini* ad rem ìpſam, iſtosq; *natu-
æ characteres* paulò accuratiùs intuea-
nur.

M. Ne ſolo diſcurſu obſcurior ſim, *7. Qua me-*

modo deſcriptum atque explicatum ſit hoc Alphabetum.

quam ut quis mentem meam penitiùs aſſequi valeat, neceſſarium eſſe duxi, ut omnes literarum figuras in ore depicti cujusdam capitis, eoq; potiſſimùm loco, in quo lingua ſuas communiter exercet actiones, tanquam in theatro proponerem. Ubi notandum, plures aliquando linguas non niſi diverſos in una operatione unius linguæ motûs exprimere, ſic enim ſolent aliquando ad unicam literam formandam plures concurrere geſticulationes, ut inde totius actionis initium medium & finis commodè diſcerni queant.

H. Inde apparet, etiam diverſos hos unius Linguæ motus ad unius literæ formationem concurrentes, ſi rem ita ſe habere demonſtrari poteſt, in cauſa eſſe poſſe, quod ſancta hæc ſcribendi ratio, poſtquam ſemel amiſſa fuit, tam diu in obſcuro latere potuerit. Si igitur quis præſumſerit eandem in lucem iterum producere, ille profectò rem tanti momenti, quantum ego quidem exiſtimo, non ſine ſumma modeſtia poterit aggredi.

3. Qua modeſtia hîc opus ſit.

M. Pro neceſſaria hac atque utiliſſima admonitione gratias ago quas poſſum maximas, viciſſimq; Lectorem quemcunq; admonitum eſſe volo, ut ſicut modeſtè omnia proponuntur, ita *modeſtè* quoq; eadem *tra-*

..tet, nec rudes illas informesq; figuras priùs condemnet, quàm earum ſimul explicationem perlegerit, totamq; rem ſimul ſumtam exactè perpenderit. Utque ad rem ipſam aliquantò propiùs accedam: Sciendum eſt, me ex illis, quæ vulgò circumferuntur Hebræorum Alphabetis nullum agnoſcere potuiſſe pro *authentico*, quod undiquaque ſequerer: tanta enim in characteribus eorum ſive typis expresſis, ſive in antiquis numiſmatibus excuſis, invenitur diverſitas, ut ſæpè ne minima quidem inter literas occurrat ſimilitudo. Si quis autem putaverit, ſe ex iis, quæ ab Athanaſio Kirchero, & Waltono aliisq; de hac materia controvertuntur, ad veram primi & genuini Hebræorum Alphabeti cognitionem perventurum eſſe, illum quidem lubentisſimè ſuo patiar abundare ſenſu; non fore tamen puto, ut præconceptis illis opinionibus ita ſibi præoccupari patiatur animum, quin & naturalis hæc & ſimplicisſima idipſum investigandi methodus digna illi videatur conſideratione. Et quantum ad communes illos characteres attinet illarum origo, ſimplicisſimè loquendo, videtur eſſe talis. Cum S. ille Patriarcha Abraham ex Chaldæa exiret, certè probabile non eſt, illum igna-

9. Collatio hujus Alphabeti cum reliquis Hebraicè ſcribendi generibus, adjectâ ſimplici quadam disquiſitione de veris & genuinis Antiquorum literis.

rum fuiſſe artis Chaldaicè ſcribendi: literarum enim ſtudium, teſte Calliſthene Philoſopho, ante captam ab Alexandro Babylonem jam per bis mille fermè annos floruerat in illa regione, adeoque Abrahami temporibus non poterat eſſe incultum; Veritati igitur maximè eſt conſentaneum, eundem literas in domo paterna excultas ſecum detuliſſe in terram Canaan; quæ poſtmodum non poſſunt non fuiſſe per poſteros propagatæ, cum Jacobo in Ægyptum deportatæ, ibidemq; inter Iſraëlitas conſervatæ, donec tempore exitûs ex Ægypto, *iisdem* in deſerto, tanquam jam notis, *lex* traderetur, eædemque cum toto populo in Palæſtinam redirent, atque ita per poſteros conſervarentur. Porrò nec probabile eſt, Canaanæos, inter quos hoſpes & peregrinus erat Abraham, caruiſſe literis, præſertìm cùm inter illos viveret ſummus ille vir Melchiſedech; nec ulla eſt ratio, quæ inferat illas periiſſe aut immutatas eſſe poſt Abrahami tempora, unde veriſimile eſt illas adhuc in uſu fuiſſe, cùm poſt Exitum ſuum cum magna hujus gentis parte permiſcerentur Iſraëlitæ, & utrinque poſtmodum exercerentur contractus atque commercia. Hinc iterum à veritate non abludit, ſi quis inferat, no-

vos

vos hos incolas ob commoditatem converſationis & commerciorum, pro ſuo, cum gentibus ſeſe conformandi, more, à Veteribus inter multa alia etiam literas addidiciſſe; prout adhuc hodiè à Judæis in noſtris regionibus fieri videmus, & præcipuè ab iisdem Ptolemæorum tempore in Ægypto factum eſt. Unde ſequitur, duplicem inter ipſos exortum eſſe characterem, *antiquum* ſcilicet illum, quem Abraham ſecum ex Chaldæa detulerat, & *communem* alterum. Cumque videamus Judæos ad Cananæorum mores adeò ſeſe applicuiſſe, ut ne ab idololatria quidem abſtinerent, præſertim qui erant ex regno decem tribuum Iſraël; quis dubitet, quin tanti æſtimatæ tandem ab iis fuerint *communes* literæ, ut etiam *Liber legis* iisdem deſcriberetur? Unde tamen non ſequitur, idem non ſimul etiam fieri potuiſſe charactere antiquo Abrahamitico, quo eundem Moſes deſcripſerat, præſertim in regno Juda; & eo quidem diſcrimine, ut altera ſcriptura alterâ haberetur ſanctior atque dignior. Tandem autem cum juxta 2. Reg. 17, 27. Sacerdos quidam ex abductis decem tribubus ad novos Samariæ colonos mitteretur, qui eos informaret in Lege DEI Iſraëlis, quas illum literas huc

ſecum

ſecum portaſſe probabile eſt alias, quàm *communes* ? & quem Librum Legis alium quam iisdem characteribus deſcriptum? cum præſertim non ex iis eſſet Regni Judæ Sacerdotibus, in quibus erga antiquum DEI cultum adhuc tantillum ſupereſſe videbatur Zeli, ſed ex Idololatrico illo genere, qui verum DEUM ſub imaginibus vitulorum hactenus coluerant. Unde apparet, ſcripturam Samaritanorum hodiernam non facilè habendam eſſe pro alia, quam pro antiqua illa Cananitica. Deinde cum Esdras poſt captivitatem Babylonicam Sacram Scripturam iterum deſcripſiſſe dicitur, & aliis quidem, ut Hieronymus inquit, literis; quibus ille quæſo commodè uti potuit aliis, quam antiquis illis Abrahamiticis atque Moſaicis, quarum ſtudium apud Sanctiores nondum planè exoleviſſe poterat, quæque à Chaldaicis illis atque Babylonicis ſive Aſſyriacis (quibus nominibus idem ſemper hactenus in iſto quidem negotio denotatum eſt) quarum uſus durante captivitate in populum iterum introductus erat, non adeò multum differre poterant, quia ab eadem Chaldæorum gente Abraham easdem acceperat ? Niſi quem igitur nimium vexat communis ille litigandi pruritus, illi procul dubio con-

concedendum erit, *hodiernas Hebræorum literas*, quæ fatentibus omnibus ſuam Esdræ debent originem, *parum admodum diſtare poſſe ab antiquis illis Abrahamiticis*, unde quoque *eadem ad ipſam oris linguæq; naturam tam propè accedunt.* Cum tamen de iſtis omnibus nulla nobis non dicam mathematica, ſed ne hiſtorica quidem ſit certitudo, rectius fieri non poterit, quam ut, ſi quis ad primum harum rerum fontem contendere præſumat, ille propriæ potisſimum linguæ utatur ductu & exercitio, quo facto facillimè ſi quæ à nobis errata fuerint diſcernere, inventisq; iſtis, quæ deſunt, addere poterit.

H. Unde autem exorta videtur potisſimum modernarum literarum à naturalibus iſtis diſcrepantia? 10. *Unde tot ſcribendi genera enata ſint.*

M. Hæc inde oriri potuit, niſi me fallit ſuſpicio, quod non uno eodemque modo Scriptura Sacra *deſcriberetur*; quam facilè enim, ſi qui *celeriùs* ducebant literas, ex incuria quædam ſive in omnibus ſive in quibusdam immutari potuerunt, & quam facilè *ardiores* alii inutili quodam ornatu easdem deformare poterant? præſertim ſi quis ad illa potisſimùm tempora reſpiciat, quibus verus atq; genuinus hujus Scripturæ ſenſus in populo Iſraëlitico jam perierat.

H. Un-

H. Unde autem enata nunc eſt occaſio, easdem iterum inveniendi?

11. *Unde ſeſe offerat occaſio naturale hoc ſcribendi genus inveniendi, & quid ad illud conferant literarum Nomina.*

M. Hic primas omninò partes tenuit *ipſa ſingularum literarum Natura*, & juxta illam accurata *linguæ noſtræ* conſideratio, quos illa nimirum ad earundem efformationem contribuat *motus*. Deinde tantillum etiam profuerunt *ipſa literarum Nomina*, quæ venerabilis Beda ſtatuit, ab Esdra, mutatis tantum characteribus, ut eatenus in uſu fuerunt retenta fuiſſe, quæque adeò ad noſtra usque tempora per traditionem propagata ſunt. Horum declarationem ad faciliùs intelligendas literarum figuras ubique appoſui, eò quod illam ad inferendam majorem lucem cenſerem non eſſe inutilem. Unde ſi vera ſunt, juxta traditionem antiqua illa Nomina, negari non poterit, veritati quoque conformem eſſe iſtam Explicationis meæ partem, quâ continuata horum Nominum cum ſuis figuris exhibetur Analogia. Atque ex iſtis Nominibus connexionis quoque atque *ordinis ratio* in iſto Alphabeto potisſimùm dependet.

Collo-

Colloquium Tertium.
Ubi
?ræliminaria quędam
Natura & qualitatibus linguæ humanæ traduntur, cum inſertis, de loquela infantum & ſimilibus, quibusdam aliis.

EX iſtis omnibus quidem ea, quæ ipſas literas, earumq; efforma-
onem concernunt, commodè intel-
gi poterunt; cum tamen & alia quæ-
m occurrant, quæ circa loquelam
ominum utiliter hoc loco ſpectari
que explicari poſſent, neceſſarium
ſe duxi, antequam ad rem ipſam ul-
riùs progrediamur, *quæſtiones quaſ-
m de iisdem miſcellaneas*, attamen
iud injucundas ventilare; quarum
ima erit, *quânam ratione Infantuli
imum diſcant loqui?*

M. In omnibus Infantibus, cùm *1. Quod illa*
cui omninò ſint ab omnibus quo- *proveniat ex*
mvis Entium ideis; inſignis occur- *Idea mater-*
aptitudo, *Ideam maternæ vocis* inti- *næ vocis.*
è ſibi imprimendi, illamq; ad effi-
ciſſimam operationem adeò ad-
ittendi, ut poſtmodum illius ſolius
neficio, non accedente ullo admi-
culo extraneo, quam primum or-
norum in ſeſe ſentiunt vigorem,
pro-

proprio motu ſuâ conentur lingu
verborum maternorum ſonum im
tari ; & illum quidem primò, qui
2. *Quo ordine illud fiat.* *inferiori* oris noſtri parte formari ſo
let ; deinde creſcente muſculorum ro
bore, iſtum quoque qui *medio in o*
elaboratur, donec tandem ad illos ac
cedant , confirmatis nempe ulteriù
loquendi inſtrumentis , quos lingu
ad *ſumma palati* alliſa producit. Et ſic
ut in adultis auditi quidam Muſico
rum moduli, Ideam vocis atque to
norum ſæpè tam efficaciter impri
munt animo, ut quidam quam diu
tisſimè illos in ſeſe perſentiſcant quaſ
ſonantes, nec cum volunt ab iis libe
rari queant ; unde quoque originem
traxiſſe videtur apud Latinos Gallos
3. *Unde originem habeat vox incantandi.* que & alios vox *incantandi* : ita *Ma
terni ſermonis Idea* in infantulis im
preſſa hæret quam diutisſimè, iisdem
que poſtmodum locuturam quaſ
collocat atque ordinat linguam, & ſic
unica & ſola eſt loquelæ ipſorum Ma-
4. *Quare homo ad motus linguæ propriæ non attendat.* giſtra. Ad iſtos autem per hanc Ideam
conformatos linguæ motus poſtmo-
dum nunquam iterum ſeſe reflectit
animus noſter, etiamſi multis myria-
dum millibus repetuntur; quia omnes
mira celeritate fiunt, unde quicquid in
illis latet miri atq; magni, plerisque
ignotum eſt.

H. Cum porrò videam vocem ſo-
num-

ımq; hominis ſola quoq; oris aper-
ıra variari, annon iſtius variationis
:adus paulò exactiùs poſſunt de-
ıonſtrari?

M. Hîc commodè adhiberi pote-
t oſſiculum vel lignum quoddam in
x ordines gradatim diſtributum, cu-
ıs figura depicta eſt icone 34. *ad cu-
ʼs dimenſiones* oris atq; dentium aper-
o diſtenditur, quando ſex illæ *Mu-
:orum claves* voce exprimi debent. Si
ɔrrò quis eo ordine, quem eâdem
ıgella depictum videt, os ſuum den-
ſq; aperuerit, *vocalium* quoq; ordi-
arios illos quinque gradus invenire
ɔterit.

5. Quod ad ſermonem etiam pertineat ſoni vocisq; mutatio, & quomodo illa è diverſis oris dentiumque apertionibus demonſtrari queat.

H. Jam *Lingua* ſeſe mihi offert,
ıam, quia primarium eſt ſermonis
oſtri organon, libentisſimè paulu-
ım accuratiùs intelligerem.

M. Quæratur, ſi placuerit, figura
3. quâ exhibetur Lingua noſtra,
ım inſtrumentis cognatis omnibus,
ıde poſtmodum Natura motuum
ıus aliquantò pleniùs intelligi pote-
t. Ipſa nempe *Lingua* eſt 1. quam
otentisſimus Creator, ut in varias ſe
ectere formas, pluribusque agitari
oſſet motibus, ex inſigni parvorum,
nuium atque ſpongioſorum muſcu-
ɔrum copia contexuit; ìpſiq; facul-
ıtem exinde dedit ſeſe in varias figu-
ıs conformandi, ut modò rotunda
quaſi

6. Sequitur deſcriptio Linguæ, ac

quaſi, modò longiori, modò brevio-
ri formâ in actum prodeat, & mo
tenuior mox craſſior, mox acutior
mox planior, mox velut excavata ex
iſtat, atque hinc in omnes partes, ſiv
id ſit antrorſum ſive retrorſum, ſiv
ſurſum, ſive deorſum, ſive dextror
ſum, ſive ſiniſtrorſum &c. premi at
que flecti queat. Quibus in actibus i
la ſimul Rectrix quædam atq; diſpen
ſatrix eſt aquarum, partim inferiorum
atque terreſtrium, quæ per dentes in
feriores, illamque oris partem aſcen
dunt, partim ſuperiorum atque cœle
ſtium, quæ per dentes ſuperiores, il
lamque Oris partem deſcendunt. Por
rò Lingua hæc librata eſt quaſi oſſi
culo quodam peculiari, quod à for
ma *Ypſiloides* dicitur, ut ſuper illo tan
quam Hypomochlio quodam ordi
natisſimo ſemper motu levari atque
deprimi, inque omnes pro lubitu par
7. Epiglottidis. tes torqueri queat. 2. eſt elevata quæ
dam cartilago, *Epiglottis* dicta, qua
8. Deſignatur Arteria veluti quoddam in folle aſſarium ini
tium *arteriæ aſperæ* 3. ſuperintegit
aſpera. atque claudit, quotiescunque aliquid
9. Et Oeſophagus. cibi vel potus in *Oeſophagum* 4. pro-
trudi atque deglutiri debet. Atque
10. De ventriloquis eorumq; loquendi modo. per iſtam Epiglottidem fieri poteſt,
ut quis attracto ſpiritu introrſum lo-
quatur in ventrem ſuum, ore peni-
tùs clauſo, quemadmodum non ſal-

tem

rem olim *Engaſtromythi ſive Ventriloqui* locuti eſſe putandi ſunt, ſed noſtris quoque temporibus deceptores quidam ſeſe divinare fingunt, prout ipſe certisſima edoctus ſum experientia. 5. deſignat locum, unde non *anhelitus* ſaltem per naſum deſcendit, ſed & *phlegma* quoddam, quod quaſi cerebri posſis dicere ſemen, quodque, ſi nimium cogitando atque meditando aliisque exceſſibus quis debitam illius maturationem impediverit, primò quidem *coryzam* ſaltem; mox, ſi ex immaturo illo humore ſpiritus aliquid ſecum in arteriam aſperam detulerit, *tuſſim*; tandem verò, niſi quis debito cogitationum temperamento ſibi conſuluerit, maturitatemq; ejus impedire perrexerit, *Phthiſin* excitat. 6. eſt glandula quædam carnoſa dependens, quam *Uvulam* dicunt, quæ circa 5. levari atque deprimi poteſt, cum laxa illa atque mobili *cute* 7. in poſteriori palati parte: Atque *hâc uvula* leniter motâ, anhelitus excitare poteſt ſonum quendam, infractis ſuſpiriis haud abſimilem. 8. *eſt durior palati pars anterior.* Atque his explicatis, non inutile fore duxi, ad clariorem rerum tradendarum intellectum, ſi generalia quædam de motu Linguæ & ſimilibus hoc loco præſcriberem Axiomata.

11. *De meatu anhelitûs.*

12. *Et phlegmate illâc deſcendente, ac quomodo illius maturitas queat impediri.*

13. *De Uvulâ.*

14. *De parte palati membranosâ.*

15. *De motu Uvulæ.*

16. *De parte palati anteriori.*

I. Lin-

17. *Axiomata quædam de motu Linguæ.*

I. Lingua humana quà mobili commodè dividitur *in 4. partes*, mucronem nempe, poſt-mucronalem ante-radicalem, & radicem.

II. Lingua in ore clauſo recta decumbens, *in quiete* eſſe dicitur.

III. Lingua in ſublime elevata nullâ adhibita vi, ſpontè per *naturan deſcendit* in quietem.

IV. Lingua ore aperto in imum deducta, eodem ſeſe claudente, naturali motu iterum *aſcendit* in quietem.

V. Lingua cum impetu *in altum* compulſa, *cum impetu* quoque deſcendit, & profundiùs quidem quam ad locum quietis; unde naturalis ejus motus tum demum redit, cum exindè ad quietem aſcendit.

VI. Lingua cum impetu *antrorſum* compulſa, *cum impetu* quoque *retrorſum* cogitur, inde verò naturali demùm motu in quietem redit.

VII Circa motus linguæ atque oris, perpetua exiſtit *conſonantia*, unde quandoq; illi hos, quandoq; verò hi illos ſequuntur.

VIII. *Omnes motus linguæ*, qui in efformatione unius Literæ concurrunt, ejusdem figurâ ſive charactere exprimuntur.

IX. Quamvis in compoſitis ad formandam totam dictionem literis, non omnes illi motus ad finem perducan-

ticantur, quos lingua exercet in for-
-anda literâ nudâ, *omnes tamen in ſi-
ra literæ ſemper expreſſi manent*, cha-
ctere non diminuto, quia hic ima-
o eſt totius actûs circa hanc literam
erciti; ad quem complendum lin-
ua, etiam ab inſequenti litera in
nſenſum rapta, naturaliter tamen
clinatur.

Colloquium Quartum.

De *Anhelitu* hominis, & quantum ille ad formandam humanam vocem atque ſermonem conducat.

QUia video ad formandum hominis ſermonem neceſſarium oque eſſe ejusdem anhelitum; jam rrò indagare lubet, quomodo ille e habeat, & qua ratione *per eundem piratum vox formetur.*

1. *Quomodo ille attractus in pulmone ſeparetur; ubi ſimul de pulmonis natura agitur.*

M. *Aër* per Nares ordinariâ viâ hominem ingreſſus, *odorem* ſimul *egmatis* vel ſeminis illius cerebrini um per *arteriam aſperam* devehit, ue hâc ratione cœleſte illud atque bilisſimum organon, *Pulmonem ope*, intrat, cujus materia idcircò tam habet cum vivo æthere anagiam, ut Aër per eandem nobilita-

tus commodiùs cum omnibus me: bris uniri queat: & id quidem hâc r tione, ut ſi quid impuri cum aëre a tractum ſit, illud in iſto parenchym te permaneat, & poſtmodum bene cio tusſis, vel via quacunque alia i rum ejici queat, quicquid verò ſpi tuoſum & ſubtilius eſt in aëre ma: mam partem per Diaphragma in A domen penetret, ut exinde per t tum hominem circulari queat. *Qu enim non totus ille craſſus Aër omn per Pulmones penetret*, judicari poteſ pulmonibus Beſtiarum, qui aquis i: poſiti iisdem innatant, nec aqu: intra ſeſe admittunt; tantamque externis partibus habent firmitate ut aër per arteriam aſperam infla non penetret, ſed eosdem tumefac atque elevet. *Quod porrò pars a ſpirituoſior ex eisdem in animante v penetret*, in ſectione viva Canum n nifeſtum eſt, ubi diſſecto uno imp Diaphragmate ex cavo pectoris ſ ſibiliter prorumpit ſpiritus. Tand verò, *quod ſpirituoſa hæc ſubſtantia Diaphragma in Abdomen rapiat*, non tantùm in illis apparet, Tympanite laborant, in quibus i peditâ ob quamcunque cauſam culatione Aëris, Abdomen ab intr te continuò aëre diſtenditur; ſed Equis quoque qui Aſthmatis m
ir

nfeſtantur, quibus, cùm attractus ni-nia quantitate Aër debito ordine liſtribui nequeat, adhibito cauterio)erforatur inteſtinum rectum, ex quo foramine ſuperfluum illud Aëris anto impetu prorumpit, ut quam-liu in motu eſt Equus, fiſtulæ ſonum ndeſinenter efficiat.

H. Quâ ratione autem fieri pot-ſt, ut Aër ex pulmonibus in Abdo-nen, & ita per totum corpus ſeſe in-inuet?

2. Quomodo idem in abdomen verſus umbilicum velut centrum totius hominis penetret.

M. Si quis, cui debitâ proportio-ne ordinatum eſt corpus, depoſitâ ve-te ſuper extenſo fune, brachiis ultra caput protenſis ſupino ſitu libratus *centrum gravitatis* ſuæ quærat, illud alibi non inveniet, quàm in ipſo cor-poris medio *ſub umbilico*, qui medium quoque abdominis locum occupat; quique in utero materno medium eſt, hominem non tantùm ſuæ matri al-ligandi, ſed & vivo attracti aëris ſpi-ritu recreandi, imò unde *tanquam ex centro vitæ* tota hominis initium ha-buit efformatio. Idem patebit, ſi quis nudato corpore brachiisque in abdomine collocatis in terra jaceat extenſus, eodemque ſitu ſurgere ve-lit; tum enim æquè pedes ipſi erunt elevandi ac caput, propter hoc ipſum in medio æquilibrium, in abdomine nimirum conſtitutum; ubi virtuti

quoque ſeminali atque plaſticæ lc
cus eſt; atque hoc non jacentis tar
tùm, ſed & ſtantis atque ambulant
3. *Atq; exinde per totum hominis corpus feratur.* hominis eſt medium. *Illud igitur, na*
turæ medium, abdomen ſc. humanum, a
modum follis motum ſuum natura
lem exerit, partemque aëris ſubtilic
rem è pulmonibus per Diaphragma
tanquam expanſum in parvo iſthoc mun
do Firmamentum, quod in viventibu
ſicut interna omnia undiquaque e
permeabile, in ſeſe attrahit; illamq
cum æthere tanquam luce diurna, d
frigore Lunari tanquam nocturn
luce confeſtim per totum corpus dis
tribuit; quibus poſtmodum *vitalite*
circulatis, cumque omnibus human
corporis partibus communicatis, ſe
4. *Tandem vi occultæ cujusdam circulationis in abdomen,* minalis ille *Aër* cum gloria atq; ve
luti triumphans *in Abdomen reverti*
tur; ubi primò præcipuæ ejus vire
maximam partem iterum cum nov
Aëre, qui nimirum rurſus eſt nobili
tandus, uniuntur; ut hoc modò o
mnia hominis membra non tantùn
intrinſecus ſuum accipiant alimen
tum, ſed apta quoque reddantur a
extra ſimile quid in ſeſe recipienc
(omnia enim membra externa, ſic
ut communem aliquem halitum ex
ſpirant, ita viciſſim inſpirando, ex
ternum aërem in ſeſe aſſumunt.) De
5. *Et ex par-* inceps autem, *quod reſiduum eſt* ad ſu
perior

eriora redux per cœleſtem pulmo-
um eſſentiam regreditur, ut nempe
ivum illud non ſaltem cordis, ſed
otius microcoſmi ſemen congruè
iſſeminare queat, per divinam vo-
is humanæ harmoniam.

te in pulmones redeat ad exhalationem & vocem formandam.

H. Quomodo probari poterit,
uod anhelitus hominis in pedes us-
ue, adeoque per totum omninò cor-
us penetret?

6. Probatur, quod ille anhelitus per totum corpus penetret.

M. Id inter alia ex hoc probatur,
uod, qui brachiis pedibusve ſuis vim
liquam exercere, roburque ſuum
ſtendere voluerit, *continere cogatur*
nhelitum, niſi fruſtrà anniti velit. E
ontrario enim, qui nimium claman-
o nimium è ſe diffundit ſpiritum,
mnibus ſubitò membris admodum
ebilitari ſolet; quemadmodum in
s apparet, qui à carnifice tormini-
us ſubjiciuntur, qui ſi clamore ni-
nio dolores illos exquiſitos teſten-
ur paulatim ita laſſeſcunt, ut mox
mnia confiteantur. Hinc & fieri
olet, ut quæ in partu laborant fœ-
inæ, niſi ſumma urgeat neceſſitas
clamore abſterreantur, ne virtus il-
a ad ultimum conatum neceſſaria
nte tempus evaneſcat. Imò hinc
atio quoque dari poteſt, quare qui
nultum oſcitant mox debiliores atq;
raviores fiant.

7. Quod omnia membra aliquam illius partem inviſibiliter expirent:

H. Quomodo probatur, omn externa membra aliquid exſpirare?

M. Iſtud ſi non aliunde, ſaltem e: inde pateret, quod omnis homo (ſeſe quendam *ſpiret odorem*, qua: qùam alius alio graviorem, & id qu dem ex omnibus à capite membr usque ad pedes; Deinde notum qu(que eſt ſingulas veſtium noſtrarui partes ab uſu paululum continuo *ſ lere maculari.*

8. Ejusq; loco aliud quid ab extra ad ſe attrahant.

H. Quomodo porrò probatur (mnia membra externa inſimul a extra aliquid in ſeſe recipere?

M. *Primò*, ſi externo cuidam h(minis membro venenum affricetur manifeſtum erit, illud, ſi tantillo ſa rem vigore polleat, per totum hom nem penetraturum eſſe usq; ad ipſu vitæ ſedem. *Deinde*, ſi cui extrinſ(cùs Balſamum inungas fragrantiſſ mum, omnia quoque ab intra in h(mine viſcera refocillari deprehendur tur, idq; etiam ſi vel *capilli ſaltem hu mani* inuncti fuerint.

9. Ne capillis quidem excluſis; de quarum natura non inutili digreſſione aliquid diſſeritur.

H. Quâ ratione per nudos capil los tale quid fieri poterit, & quænan exinde vel per illos in hominem fie ret influentia?

M. Quamvis iſta tam propriè hu non ſpectare videantur, incidenter ta men ad illa reſpondebo, atque mo nebo, *Capillos hominis tam viles & ab jecto*

ectos non eſſe, quantum quidem videntur atque habentur vulgò. Quare enim, ſi id eſſet, tot tamq; vehementes in hominibus ideæ per illos & in illis potiſſimùm ſeſe exſererent? quando nempe plebeji potiſſimum qui decoris parùm ſunt ſtudioſi, ſi quædam *mœroris idea* eos adimpleat, manibus capillos præcipuè petunt, caputque ſcalpunt; quando alii, quos *Idea doloris* atque triſtioris anxietatis replevit, capillos vellunt atque evellunt; quando iis, quos *ſtupor atq; horror* invaſit, capilli obrigeſcunt, juxta illud: Obſtupui, ſteteruntq; comæ, & vox faucibus hæſit: quando *Idea timoris* in iis, qui mortem immoderatiùs metuunt, capillos unâ nocte facit canos, & ſimilia Unde concludendum potius, perfectius aliquid ibidem occultari. Et certè, ſi quis *Analogiam majoris mundi atq; minoris* paulò accuratiùs intuebitur, mirum omninò erit, niſi inter multas alias & hanc inventurus eſt ſimilitudinem, quod ſicut *in illo* id, quod ſummum nobis apparet, *ſtellæ ſunt*, ita *in hoc* idem ſint *capilli*; unde neſcio, an non putandum ſit, ita, *ut illis* ſua eſt virtus atque influentia, viciſſim & *his* aliquid ſimile tribuendum eſſe. Non enim fruſtra ſcriptum eſſe videtur, quod ille, cui alibi tribuitur, quod numeret

ſtellas, *capillos* quoque capitis noſt numeraverit; quemadmodum n myſterio caret, *quod Samſon* cum c pillis ſuis robur ſuum & perdidiſſe recepiſſe dicitur. Unde fortè factu eſt, ut in Italia illis, qui torquen ſunt eo torturæ genere, quod la V glia dicitur, ſi illos pertinaces fore ſ ſpicio eſt, capilli omnes abradantu Deinde *Cervi* quoque quamprimu Cornua eorum debitam incremen perfectionem attigerunt, naturali l bidinis æſtu fervere incipiunt, eaden que cornua, ſi cum tenera adhuc ex ſtunt & mollia inter cibos aſſumun tur, fœcunditatem hominum non pa rum promovent. Iſta autem analo gicè capillis noſtris correſpondent unde poſt diuturniorem paulò deco ctionem idem ex ambobus proveni gluten & eadem gelatina. Atq; hîc de aliorum quoque brutorum cornibus atque ungulis aliquid dici poſſet, quibus cum capillis humanis major intercedit cognatio, ob parilem nempe durationem; cui accedit, quod in confectione olei & excoctione glutinis unus utrinque odor atque ſapor percipiatur. De iſtis autem atque ſimilibus obſervationibus, nec locus nec tempus plura loqui permittunt.

10. *Probatur, quod be-* H. Nunc quoque probandum erit, quod ſingula membra anhelitus benefi-

neficio de viribus ſingulorum membrorum participent?

neficio anhelitûs omniũ membrorum virtutes omnibus membris indiviſim communicentur.

M. Id probatur inde. Quia Aër iſte ſpirituoſus *uniformes* homini virtutes, motumq; vitalem verè *harmonicũ* tribuit, unde perpetua in omnibus membrorum actibus *conſonantia* oritur; & ſi alicubi vis facienda eſt, *una* per omnes artus ex coagmentato illuminante hoc ſpiritu exiſtit *operatio, quam ubiq; quaſi totam deprehendere licet, in omnibus partibus, ſicut in toto tota eſt.* Exemplum ejus virtutis, quam ideificam atque elaboratricem dicere licet, tunc occurrit, cum *ſola manus* ideam aliquam toti fœminæ eſſentiæ impreſſam effectivè communicare poteſt fœtui in illa corporis ejus parte, quam manus iſta in corpore proprio retigerat: tum enim prægnans illa mater ideam concupiſcentiæ vel terroris ſui non primariò ſentit manui ſuæ imprimi, & manus illa tamen particeps illius facta & quidem totius, eandem ſpecificare poteſt.

H. Quomodo probari poteſt, Hominem *Lunaris quoq; luminis ejusve influentiæ* fieri participem?

11. Oſtenditur, quid hoc loco conferat lumen Lunare, & quomodo id probari queat.

M. Primò negari nequit; externam hominis conſtitutionem magna ex parte originem traxiſſe ex ſanguine lunari menſtruo, unde ſequitur, eundem cum *accidentaliter* ſaltem im-

mutatum eſſe fatendum ſit, ad ſui in
crementum atq; conſervationem *lu*
nari quoq; influxu opus habere, ut poſ
modum in homine magis magisqu
nobilitatus *Solaris tandem naturæ* fie
queat: quẽ ſcopum è contrario aſſeq
non poterit, ſi quis continuatis ima
ginationibus nimium ſeſe applicet at
que alliget quaſi Lunari illi naturæ
hoc ipſo enim glorioſam illam iñuta
tionem omninò impedit, unde inſ
piens factus, non niſi Lunaticâ tan
dem influentia gubernatur. Dein
de irrefragabilis ſæpè docuit expe
rientia, homines quosdam inveniri
quibus cogitationes ſuæ *quotannis* eo
dem tempore, quo Luna ad iden
cœli punctum accedit, recurrant, eo
dem penitus ordine, quo antea: i
quod aliqui *ſingulis menſibus*; & ali
iterum quietiores *per ſingulas Lun*
quadraturas perſentiſcunt. Niſi igitu
Homo Lunari illo Lumine ejusq; in
fluentia quadantenùs gubernaretur
unde quæſo talis *Idearum circulati*
procederet? aut quænam virtus ali
easdem juxta Lunæ curſum dirige-
ret, ſtatisque temporibus, ad
eas tandem perficiendas,
reduceret?

Colloquium Quintum.

De
Viva Vocis humanæ
Virtute, ejusq; tam origine quàm effectis.

H. CUm hactenus *aliqua* ſaltem attigerimus de natura loquelæ atque vocis *præliminaria*, jam porrò vox ipſa ſeſe nobis offert; in qua ſæpè mihi viſus ſum inveniſſe aliquid, quod ejus dependentiam *à ſemine noſtro* arguat: Daturne igitur fortasſis aliqua & hujus materiæ circulatio, unde aliqua ejusdem in vocem influentia oriatur?

1. Quod hac deficiente ſermo quoq; debito vigore careat.

M. Sic omninò videtur. Vox enim *infantis atq; pueri* quantum quæſo differt *à voce Adoleſcentis*, quem ob majorem in ipſo virtutis plaſticæ perfectionem pubuiſſe dicimus? Et hîc præcipuè notandum, quod in infantulis tenerioribus nulla adhuc inveniatur *gutturis aſperitas*, quæ multum contribuit ad veram literæ caninæ pronunciationem; unde ſi talis puellulus cogatur ad iſtam literæ R. prolationem, eundem palleſcere, & ſæpè in morbum incidere videmus: hæc enim litera à perfectiori virtute ſeminali admodum dependet, unde nec caſtrati ad vivum illam exprimere

mere queunt. Cum igitur *puber* dici poteſt homo, *vox ejus immutatur*, quod nempe de vi illa ſeminali participet; & contra, vigore ſuo iterum privatur eadem, quia ſublato ſemine, ejusdem quoque influxum ceſſare oportet. Et tum omnia ſimul hominis membra notabiliter im̃utantur atq; decreſcunt, nec unquam procreſcere poteſt in tali homine barba. Ubi enim non eſt virtus prolifica, ibi non poteſt eſſe proles; & ubi non eſt perfectio materiæ, ibi non eſt perfectio corporis, unde nec perfectio vocis.

2. Quomodo loquela aliquando in homine deficiat, & quam notabilia tum concurrant accidentia.

Atque hîc non poſſum non facere mentionem cujusdam rei, quæ non adeò communiter obſervari ſolet. Si quis *nimium de rebus profundioribus loquendo* vim ſibi intulerit, atque adeò valdè fuerit defatigatus, fieri quandoque quàm facillimè ſolet, ut ille in aliquot dies loquelæ uſum planè deperdat, cum linguam tamen interea pro lubitu movere queat: & tum leniori *quadam tuſſi* laborare incipit, *cum defluente, ſubdulci quodam albicante atq; viſcoſo phlegmate, expuibili*; quod facilè ipſum interimere poteſt, niſi in tempore commoda adhibuerit remedia; in iſto enim phlegmate præcipua pars humanarum virium, imò ipſius vitæ, conſiſtere deprehenditur, quæ, ut in Gonorrhæa communi, admo-

admodum imminuitur: id quod et inde patet, quod, ſi beneficio quietis, ſilentii, & medicamenti, præſertim *Balſami ſulphuris optimi* malum iſtud imminuatur, & homo vocem ſuam paululum recuperet, ille tamen, quotiescunque rurſum de prædicto phlegmate aliquid exſcreaverit, *recidivam patiatur*; idq; donec tantundem fuerit productum atque in exſcreati locum reſtitutum. Atque hîc notandum, *ſaporem* iſtius Phlegmatis *naturalem*, ſimilem eſſe ſapori farinæ triticeæ; quæ, quod notabile, aquâ affusâ in maſſam tenuem glutinoſam redacta, odore planè convenit cum materia ſeminali hominis: Et quod magis mirum videtur, ſi quis tali morbo affectus pane triticeo azymo veſcatur, leniri ſibi malum ſentiet, atque imminui; cùm è contrario ſi panem comederit fermentatum, augeri morbum ſentiat, tusſimque & exſcreandi necesſitatem ingraveſcere. Si igitur hoc loco aliquis ad manus reaſſumeret *nobiliſſimam illam Macrocoſmi atq; Microcoſmi analogiam*, non dubium eſt, quin ille ſit obſervaturus, quanta ſit inter triticum verum, quod ſemen quaſi eſt majoris mundi, & inter triticum microcoſmicum cognatio, præſertim ſi paulò accuratius conſideraverit, quomodo

3. Digreſſio de Analogia Microcoſmi & Macrocoſmi quoad iſta.

hoc per *illud* augeri atque confortar ſoleat, & quomodo *hoc ipſum* non ali ter per varias mortificatorias dige ſtiones ex ignobiliori ſemper mate ria tandem ad ſuam aſcendat exalta tionem atque perfectìonem , quan *illud* quoque ex ignobiliori frumen to , adhibitâ , per varias in varios a gros transplantationes, mortificatio ne variâ , ad iſtud perfectioris fru menti culmen aſcendere ſolet. Se de his plura adjicere locus non pati tùr. Sufficit enim , quod oſtenſun ſit, Vocem noſtram à Virtute noſtr plaſtica inſigniter dependere ; *vimq ſuam plaſticam* non niſi ab hac acci pere.

H. Quomodo autem ſeminalis ill liquor dici poteſt influere in vocen hominis?

M. Id facilè intelligi poterit, ſ quis conſideret, prædictam illam ma teriam , *in qua totius hominis eſſenti* occultatur, niſi ad actum generatio nis applicetur, non poſſe non in ſpi ritum evaneſcere atque diſsipari te nuiſsimum, cum enim novum ſem per ipſi incrementum accedat , niſ ſuo ordine , quod nimis maturuit iterum diſtribuatur, quodnam in hu mano corpore ſtatui poſſet regimen hâc autem diſtributione poſitâ , fier non poterit, quin ſimul etiam vis ill

4. Quod iſtud ſermonis Requiſitum de tota hominis eſſentia participet.

pla

plaſtica, indiviſim undiquaque circulari ſtatuatur, atq; diſtribui.

H. Quomodo autem probatur ibidem totam hominis eſſentiam latere, cum certum ſit *ſolum marem* ad propagationem ſpeciei non ſufficere?

M. Id ex eo manifeſtum eſt, quod ſæpè, cùm in conceptu præpollet vis maſcula, *infans progenitus Patri ſuo planè ſit ſimilis,* non facie ſaltem ſed & natura atq; ingenio.

5. Demonſtratur ex ſimilitudine liberorum cum Patribus ſuis.

H. Quid ſi tale quid fiat, ſi Mater prægnans, *Fœminam quandam* (ſuæ familiæ ultimam) *peramans* ejusdem ideam fœtui ſuo imprimat, ut ille in lucem editus, *amatæ iſti* planè ſit ſimilis? id quod & in Viris per imaginationem eveniſſe deprehenſum eſt.

6. Digreſſio de ſimilitudine liberorum cum fœminis aliis.

M. Hoc aliunde non provenit, quam quod *omnis homo totam ſuam virtutem vitalem indeſinenter ex ſeſe radiando emittat*, unde ſequitur, eum, qui iſtam in ſeſe aſſumit atque quaſi concipit, participem quoque fieri poſſe totius illius; idque per ſolum viſum.

H. Poteritne *Idea* quædam ſemel concepta, tantam habere in homine facultatem?

7. Et inde de virtute Idearum.

M. Quod non Ideæ tantùm *illæ, quæ ab homine*, ſive per vocem, ſive per totius diradiationem, *emanant*, ſed

ſed & *quæ ex lapidibus aliisq; ſimilibus* procedunt, miram habeant in illâ, quæ ipſas ſuſcepit vitâ, vim, multis exemplis demonſtrari poteſt. Si enim, verbi gratia, *Equæ cuidam* per paucos dies Caballus pulcherrimè depictus proponatur, & ita quidem, ut illius ſpecies non niſi *per Aquam* refracta viſum ejus afficiat, tunc certè colores illi, qui tamen juxta communem loquendi morem, rebus inanimatis annumerantur, tantam in hoc animante progenerant Ideam, ut facto deinceps vero conceptu, fœtus in lucem editus picturam illam exactiſſimè referat. Atque huc quoq; ſpectat notiſſima illa *Patriarchæ Jacobi* inventio. Porrò ſi quis ad homines perveniat, quamplurima ſanè exempla fœminarum reperiet, quæ ſi *maritos prioris matrimonii* debitè amaverint, eorumq; Ideâ potiùs quam ſemine imprægnatæ fuerint, cum ad ſecundas nuptias accedunt, liberos progenerant *prioribus maritis* quam ſimillimos. Atq; talis Idea non ſtatim, *finita prima operatione, emoritur. Equa* enim ex primo conceptu *ab aſino* facto *mulum* quidem parit; conceptu etiam, & quidem adhibito equo, iterato, *Equus* naſcitur, ſed talis, in quo manifeſtò inſignes reperiuntur, de priori *Ideâ Aſininâ,* reliquiæ, unde tales E-

2. Earumq; duratione.

qui

qui à tolerantia, aliisq; ſimilibus qualitatibus laudari ſolent. Id quod & in aliorum animantium, præſertim *columbarum ſpecie* fieri videmus: ex nigro enim columbo & alba columba plerumque primò pulli excluduntur, quorum alii planè nigri alii planè albi ſunt; poſtmodum verò, ſi nigri iſti cum nigris, & albi cum albis copulantur, tum demum pullos maculatos naſci apparet. Id quod etiam *in arborum inſitione* natura quandantenus imitatur, quando ex combinatis rubris atque albicantibus fructibus ſecunda demum inſitione mixtura colorum provenit. *In hominibus* autem talia quoque non deſunt exempla: Si enim Hiſpanus quidam Luſitanusve ſenior paululum, & nigricante facie, uxorem ducat colore albicanti, primò quidem, ſi vis fœmininea prædominetur, etiam *liberi albicant*, matri quippe & naturâ & facie ſimiles, *qui* poſtmodum tamen, quamvis cum albicantibus iterum copulati, *ſubnigros iterum patri ſuo* progenerant nepotes, ſimiles nempe ei non facie tantùm, ſed & ingenio: id quod aliquando in tertia demum generatione factum eſſe deprehenſum eſt.

H. Daturne igitur adhuc aliqua inter Ideam hominis, ſive factis ſive verbis

9. An Idea Sympathiam

cum ſuo exemplari admittat, & quomodo illud probetur.

verbis eradiatam, & inter exempla ejus ipſum nempe hominem, *Sympathia & cognatio?*

M. Si quis in veras Sympathiæ cauſas paulò accuratiùs inquirat, inter alia inveniet: (1.) quod ea quæ aliquando *vitaliter fuerunt unita* eorundemque ſpirituum influxu vivificata, quamvis poſtmodum ſeparentur, ſemper tamen aliquam retineant *cognationem, atq; Sympathiam* ſive illa ipſo actu ſeſe exerat ſive minùs. Unde in notisſimo illo Exemplo, *Naſus ille* ex alio homine in alienam carnem transplantatus tùm in vivo homine computruiſſe dicitur cùm alter ille alibi putreſceret in ſepulchro, ex quo facta erat exſectio Huc pertinet, quod in Belgio accidiſſe memini in Clerico quodam, cu ob gangrænam Chirurgus *crus* reſecuerat; quo facto, cùm in alio con clavi quidam cultello in membrun illud reſectum, quod quaſi pro mortuo habebatur, ſcinderent, ægrotu cum ſummo dolore, ſectiones omne ſentire, locumque abſens oſtendere poterat, quo factæ eſſent, quaſi illud ipſum crus à corpore ejus nunquan fuiſſet ſeparatum. Ad eum ferme modum alius quidam militiâ clarus cùm *crus* ipſius tormenti ictu ablatun muro alicui inſertum eſſet, non priu

ſentir

ſentire poterat à ſummis doloribus levamen, quam illud exemtum atq; ſepultum eſſet: & ſimilia exempla infinita ferè hinc inde occurrunt, ut taceam de Curis Magneticis, per *unguentum armarium, lignum vulnerarium, pulverem Sympatheticum*, aliaq; ſimilia factis, cùm de talibus apud alios tam Italos quàm cæterarum Nationum Autores prolixè agatur. 2. deprehenſum eſt, in Natura neceſſariò inveniri *ſpiritum aliqvem viventem*, cui multæ operationes Sympatheticæ videntur eſſe adſcribendæ, cùm illæ craſſioribus aliis & corporalibus loquendi modis explicari nequeant. Verbi gratia, cùm in duabus Teſtudinibus *duæ chordæ conſonantes*, non commotis intermediis aliis, ſympathéticè moventur; id quod in aliis quoque inſtrumentis Muſicis fieri certum eſt; item, cum florente vite vel hordeo in cellis *vina atq; cereviſiæ* mutari incipiunt, quamvis illa per mare in ea loca, ubi vineæ non inveniuntur, ſint perlata; & quæ ſunt hujus generis alia. Ex iſtis jam faciliùs fieri poterit judicium, an detur adhuc *Sympathia quædam, inter Ideam*, quæ ſanè pro re penitus immateriali non eſt habenda, *ejusq; Exemplar*. Si igitur *per ſimilia* quis in rem inquirere velit, ille primò notare poterit, *Na-*

vum

vum quemcunq; maternum ſi ille de fru
ctibus quales ſunt uvæ, ceraſa, mor
& ſimiles, extiterit, Sympathian
ſemper retinere cum ſuis arboribus
illisque mutatis mutari: unde qua
dantenus concludendum videtur
quod ſicut ſe habet idea fructus ii
corpore hominis ad ſuum exempla
nempe arborem, ita quoque ſe ha
beat idea boni vel mali in alio quo
dam concepta ad ſuum exemplar
nempe hominem illius autorem: id
que tanto magis cum ibi ſit *Sympathi*
inter individuum & totam ſpeciem, hî
verò non alia requiratur, quàm *in-*
ter individuum & individuum. Aliuc
& quidem vicinius ſimile nobis ex-
hibebit ſequens hiſtoria: Cum Sue-
ci in Bavaria eſſent, duo quidam E-
quites ex turma magiſtri cujusdam
Equitum notisſimi fortè fortuna do-
mum aliquam ingresſi cum inventâ
in ſtramine ſuo fœminâ mortuâ con-
cumbere non fuerant veriti, è qui-
bus alter quidem non iterum com-
paruit, alter verò per menſem, &
quod excedit, carro vectus turmam
ſecutus eſt, ob fœdisſimum nempe,
ex facto illo contractum morbum,
qui eum quoque è vivis ſuſtulit: to-
tum autem corpus ejus undiquaque
magnis ſcatebat tuberibus, ex quibus
apertis, *vivi* prorepebant *vermes* e-
jus-

iusdem ſpeciei, cum illis qui è *putreſcentibus demortuis* prorepere ſolent: unde quilibet putabat, morbum ſtum non aliunde traxiſſe originem, quam ex fœmina illa mortua, *in qua*, cum citra abominationem vitaliter cum ejus cadavere copularetur, *aliquid reliquiſſe* putabatur inſeparabiliter, *in quod* poſtmodum mors illa uum exercere potuerit imperium, quodque quamvis à corpore ejus ſeparatum *naturalem* tamen *Sympathiam* eo ipſo *amittere non potuerit.* Simile quid, ſed ſenſu contrario *quietiores aliqui, piiq; & meditabundi Chriſtiani* in ſeſe deprehendunt, quod nempe *talis* maneat inter ipſos & excuſſam à ſe ad generationem vim ſpermaticam, *cognatio atq; Sympathia*, ut eo tempore quo exinde fœtus in utero augetur atque formatur, ſemper accuratè ante oculos habeant, *quomodo omnes illius artus* atque partes, tam internæ quàm externæ, ne minimis quidem venulis exceptis *efformentur:* id quod nec iis, qui inter Judæos Rabbini audiunt, ignotum eſt, qui tamen, cum ea ſe ſolos noſſe putent, omnia pro ſummis arcanis habent, unde & inter primas Cabbalæ ſuæ partes eam numerant, quam dicunt *Cognitionem formationis hominis in utero.* Simili ergo ratione Sympathia

thia

thia quoque ſtatuenda videtur, inte ſpermaticam ſpiritualis propagatic nis materiam, *Ideam nempe, & Efficien tem* ejus. Atque hæc ſola videtur e ſe cauſa, quod homines quidam, *ar dentius ſeſe peramantes* ſuas invicem cogitationes ſæpè quam exactiſſim ſcire queant, quamvis nulla extite rint ſigna externa, ex quibus eæden potuiſſent colligi: Item quod *Uxor quædam Zelotypiæ flammis exuſtæ* inter tionem atque ſtudia Maritorum ſuo rum quandoque, non niſi dictante a nimo, exactè pernoſcant; non ull exiſtente ab extra occaſione tale qui ſuſpicandi: prout utroque in caſu te ſtis omni exceptione major eſt expe rientia etiam accuratiùs examinata Quod ad *ſanguinem* illum attinet, *qu ex cadavere occiſi* profluit, ſi ad illu interfector acceſſerit, illum accurat cujuslibet judicio conſiderandum re linquo, cum ſimilibus multis aliis quæ præcipuè apud eos accurrunt ſ ve per ſomnia ſive multis aliis modi qui ſilentio & quieti dediti à turbu lentis ſive negotiis ſive curis non im pediuntur, quo minus talia mult queant percipere.

H. An non iſta pro his, qui minu ſunt in ſimilibus exercitati, craſſio aliquo exemplo, paulò clariùs po ſunt explicari?

M. Quam

M. Quamvis ſpiritualia iſta modo craſſo atque palpabili non propriè & fundamentaliter declarari queant, conabor tamen, ut aſſumto *Aëris* exemplo, quo mediante (non excluſo tamen lumine) omnes ideæ, ne propria quidem exceptâ, indiſſolubili nexu nobis imprimuntur, res aliquantò fiat clarior. Si igitur *inter nos inſigne aliquod intercesſiſſet ſcandalum*, poſſetne fieri, ut ideæ illæ noſtræ, quas tum alter alteri impresſiſſet, in nobis poſſent annihilari, adeò ut ab iis utrinque liberaremur, nec quamdiu intellectus in nobis ſupereſſet, quicquam ex illis in animum noſtrum recurreret? annon potiùs putandum eſt fore, ut illæ in nobis ſemper magis magisq; *elaborentur*?

H. Id mihi quidem non videtur negandum; licet *elaborationem* illam nondum rectè intelligam. Sed id mihi videtur dubium, an hæc fieri poſſint *nobis* procul ab invicem *ſeparatis*.

M. Poteritne talis aliqua *ſeparatio* concipi eſſe posſibilis, ut non *connectens utrumq; Teſtis aliquis* utriq; præſens maneat, cujus corpus nullâ disjungi vel ſeparari posſit diſtantia? 10. *De medio hanc Sympathiam conſervante & promovente.*

H. *Hunc teſtem* neceſſe eſſet, ut viderem atq; cognoſcerem, antequam aliquid hic vel affirmare vel negare poſſem.

M. Quid

M. Quid ſi igitur *intellectu* tuo eundem videres atque cognoſceres, nunquid iſtud tibi ſufficeret?

H. De hoc quidem nullum eſt dubium, cum propriè loquendo cognitio nulla detur alia, quàm quæ *Intellectu fit*.

M. Cum igitur nemo negare queat, quod Ineffabilis Deus noſter, ex infinito Amore, ſapientiaque & potentia immenſa, *creaturas ſuas* ita conſtituerit, ut ſingulæ ſuum aſſequi poſſint finem ad quem creatæ ſunt; hinc certum omninò videtur eſſe conſequens, quod *illæ non poſſint eſſe entia quaſi mortua, adeoq; rigida atq; inſenſata*, ſed vitam quandam in ſeſe habeant, penetrandi atque movendi facultate præditam. Quemadmodum ergò actiones noſtræ dum adhuc in utero vivimus materno non omninò latent *matrem noſtram*, quis dicere audeat, easdem cum adolevimus latere *Matrem illam magnam*, Naturam nimirum Univerſi?

H. Hoc certum eſt omninò, quod matres ægrotent, & contriſtentur, cùm embryones malè ſe habent ſive circa incrementum ſive circa partum: & è contrario gaudeant, ſi benè ſe habere infantulum ſuum per omnia ſenſerint. Quod autem *ad vitam*

am *Naturæ* attinet, de illa ulteriorem
eſidero informationem.

M. Poteritne igitur aliquis conci-
ere, *Aërem* cujus eſſentia verè nobi-
em, penetrantem atque activam ubi-
ue ſeſe oſtendit, *absq; omni ordine* in
ırpisſima confuſione *conſiſtere?*

H. Iſtud ego quidem non dixero:
um ſciam in illum & per illum tot
irtutes cælorum ìn nos influere, in
lo quoque Terram cum Aquis & o-
ınibus creaturis ſuis congruo ſemper
rdine moveri; imò in interioribus
us recesſibus tam nobilem aliquam
tere eſſentiam, ut illam non ſatis
otuerim mirari. Si enim, (prout in
ıarta 35. videri poteſt,) è *vitro A*
ctrahatur per Siphonem una Aëris
ıcia, eaque mox in *Vitrum B* intru-
ıtur, quod etiam propterea hâc un-
â fit gravius, fieri ſolet, ut ſi illi *vi-*
o A (in quod propter clauſum *epi-*
mium C, in *operculo æneo D*, interea
hil extraneum penetrare potuit)
aptetur *tubulus æneus EE*, aqua re-
etus, cui circa F & G ſua quoque
nt *epiſtomia*, atque iſte inſeratur *va-*
uidam H, aquâ itidem pleno; fieri
quam, ſolet, ut apertis epiſtomiis,
bilis illa in Aëre latens Eſſentia, ex
ædicto vaſe *viginti duas menſuras A-*
æ in altum attrahat, (quantum nem-
Vitrum capere poterat) donec vi-

 trum

trum illud A penitus ſit repletum
Porrò, ſi *in tubo vitreo I K*, qui hy
drargyro primum fuerat plenus, *hy
drargyrum L L*, (poſtquam, aperto in
feriori tubi foramine, in aliud *vaſcu
lum M.* hydrargyro ſimiliter reple
tum ſeſe exonerare potuerat,) *ſpa
tium* reliquerit N O: (in quo nullu
aër craſſior ſed interior ſaltem eju
quaſi nucleus exiſtere poteſt) tur
fiet, ut nobilis illa eſſentia, quam pr
mum tubus paululum ſaltem à per
pendiculo *inclinatus fuerit, ut in R P Q
hydrargyrum P: Q. cum impetu in a
tum rapiat*, totumq; adeo tubum ac
impleat, ut non appareat, quo ip
jam loco contineatur: idque fiet quo
tiescunque experimentum fuerit re
petitum. Unde facilè apparet, *qua
nobile ſit illud ſpirituoſum, quod De
Aëri implantavit*, cum illud corpor
omnia tam gravia tam facilè reger
atque movere queat.

M. Ex iſtis igitur concludendum
Tibi erit, *magnam illam Matrem no
ſtram, Terram nempe, cum circumſtan
te undiquaq; Aëre*, per omnes ſua
partes ſenſu præditam adeoq; anima
tam eſſe.

H. Illud negare non potero, ſi le
gitimè circa ordinem creationis atq
conſervationis verſari velim.

M. Quomodo ergo poſſibile eri
ut no

ut nos, tanquam duo fœtus, ejus utero adhuc contenti, ab ea ſeparemur, licet multis millibus milliarium ab invicem diſcederemus? annon enim idem fieret ſaltem, ac ſi quis in lectulo ſuo, facie tantum conversâ, uno tamen eodemq; loco decumbens permanet? Non poſſumus enim quamvis ſeparati, vitâ ejus carere, qua uniuntur omnia, *unde nec Sympathia carebimus*: æquè ac fœtus in utero carere non poteſt vita materna, quæ pari ratione in geminis principium Sympathiæ eſt.

H. Jam *cùm* poſt longam hanc digresſionem *ad vocem hominis redeundum ſit*, per quam tam efficaciter quam plurimæ propagantur ideæ, d concludo: quod illa cum perfecta eſt, admirandâ quadam vitali atque penetrantisſima polleat virtute. Ubi quidem alia adhuc occurrit quæſtio, annon *Vox aliqua* tam viva tamq; potens, prædita eſſe posſit, *facultate ſedandi atq; mitigandi* omnes violentas animi pasſiones? 11. *Regreſſus ad vivam hominis vocem.*

M. Id quidem non videtur negari poſſe: ſi illa modò prudenter atque modeſtè adhibeatur, atque natura & idea propoſiti affectus *debitè concipiatur* atque intelligatur. Si enim quondam inventa ſunt exempla eorum, qui Muſices inſtrumentalis benefi- 12. *Quomodo illa affectus vehementiores mitigare queat.*

cio animum hominis variis modi lenire atq; movere potuerunt: quar to magis vox humana, ſi ea mode rante prudentia è vivo prorumpa ſpiritu, virtutem habebit non ea tan tum, ſed longè majora efficiendi. D modo autem procedendi in talibus ob brevitatis ſtudium, nihil hoc loc dici poteſt.

13. *Et qua ratione à ſimulata fictaque voce diſcerni poſſit.*

H. Quomodo autem *vox vera at genuina* diſcerni commodè poteſt *fictitia atq; hypocritica*, & eâ qua men daces utuntur.

M. Ad iſtud non magno opus eſ artificio: *vulgaris* enim quilibet men dax, facillimè ſeſe prodit per aliquo hæſitationes, aliosque quosdam ge ſtus, qui in ipſo coacti ſemper ſunt nec naturales: *ſi quis audacior eſt*, ill beneficio paucarum quæſtionum, e improviſo ipſi propoſitarum facil deprehendi poteſt: qui *politici* ſunt naturamque vivæ veræq; vocis omn conatu imitari ſtudent, eos, vel tor pentes quaſi atque obſcuri eorum o culi, quibus nullum omninò lume ineſſe videtur; vel oculi alterius gene ris, quos verè nequam appellare licet vel denique ſigna quædam alia mino ra produnt, quæ à candidis ſi paul ſint prudentiores facilè, ab aliis diffi ciliùs obſervari poſſunt. Veritas enim coactione & violentia non indiget,

ſe

ſed *vivam rerum ideam*, prout illa ab
animo concepta eſt, ſimplicisſimam
atque *nudam exponit*; cum ex adverſo,
mendacem, in quo nulla veritatis idea
invenitur, ſibi vim inferre oporteat;
ut ex eo, quod nihil eſt, fingat aliquid
eſſe; aſſumtis in abſentis materiæ lo-
cum de ipſa eſſentia ſua quibusdam
quaſi particulis.

Tempus autem monere videtur,
ut in viam redeamus, à qua nimium
ferè recesſimus: utque ipſum ad ma-
nus revocemus propoſitum: quod in
eo potisſimùm conſiſtit, ut oſtenda-
mus, *iſtam linguæ vocisq; noſtræ natu-
ram præclarè expreſſam eſſe in Alpha-
beto Hebraico.*

Colloquium Sextum.

In quo

Ipſæ Alphabeti He-
braici literæ cum anne-
xa vocalium deſcriptione
explicantur.

JAm magis ſemper, magisq; cre-
ſcit meum circa hæc deſiderium,
cum nempe poſt longos in iſtis in-
certitudinis fluctibus errores Portum
eundem veritatis ante oculos habeo,
atq; in terram firmam mox deſcen-
ſum eſſe video.

 M. An-

1. In genere, ubi excuſatio adjicitur, quod unica ſaltem adhibita fuerit figura.

M. Antequam hoc fieri poterit, hîc prius monenda erunt quædam: Nempe 1. Nos ut Lectori eò citiùs ſatisfieret, *una ſaltem uſos eſſe figura humani oris* ad omnes omnium literarum picturas; cum tamen, ſi accuratè omnia fieri debuiſſent ſingulæ literæ propriis inſerendæ fuiſſent facierum ſuarum ſchematibus, cum novis ſemper dimenſionibus atq; variationibus oris, labiorum, genarum, menti, atque juguli; iisque ubique ad vivum expresſis. Sicut autem eſurienti propterea non diutiùs negandus eſt cibus, quod fortè ad ornatiùs miniſtranda fercula non ſufficiat diſcorum numerus: ita rectiùs fore putavimus, ſi res ipſa cum quadā imperfectione proponeretur, quam ſi propter accidentalem aliquem defectū diutiùs lateret in tenebris. 2. De *pronunciatione Nominum*, quæ literis vulgò tribui ſolent, ſciendum, nos in eadem modo Schindlerum modo Balmeſium ſecutos eſſe. 3. In genere de omnibus figuris notandum, in earum compoſitione quandoque non integras linguas, ſed *reſectas tantùm adhiberi particulas*, eoque indigitari, illius motum tum ſaltem hâc ipſâ particulâ perfici reliquis partibus interea quieſcentibus. In illa parte

2. Simulq; ponitur, quoſnam Autores in pronunciandis literarum Nominibus potiſſimum ſecutus ſit Autor.

3. Et quare

parte figurarum ; quæ mitræ lim-
ium refert, *ſingularum literarum di-*
verſi appoſiti ſunt characteres, & qui-
dem n. 1. ſicubi neceſſarium eſt fi-
guræ literarum *Begadchephath* exhi-
bentur, cum illæ lenius ſunt pronun-
tiandæ, quibus ſuo loco adjicitur Sin,
& ob certam aliquam cauſam Mem
finale clauſum. n. 2. exhibet literas
omnes *Aſſyriacas*, quas quadratas
dicunt, juxta Balmeſium, cum varia-
tionibus quibusdam ex eodem; n. 3.
exprimitur antiquum aliquod Alpha-
bethum *juxta Scripturam tranſitus flu-*
vii, quod in libro quodam vetuſtiſſi-
mo inventum eſſe idem Autor tradit:
n. 4. depinguntur antiquæ Hebræo-
rum literæ communiores olim, prout
nimirum in *antiquis numiſmatibus* re-
periuntur, quæ cum hodiernis Sama-
ritanis ùtplurimum concordant. Ex
his illi pro lubitu cum noſtris con-
ferri poterunt, ut veritate intellecta
quid in illis rectum ſit quid minus, eò
commodiùs appareat.

interdum ſaltem linguarum particulæ adhibeantur.

4. *Quid ſibi velint figuræ in mitra figurarum?*

H. Quid autem in ſpecie circa ſin-
gulas literas obſervandum eſt?

M. Primò literarum *poteſtas* tra-
ditur; ſecundò earum *figura* exprimi-
tur, quomodo nimirum illa è ſitu
motuq; linguæ atque ſpiritûs oriatur;
tertiò *Nomen* earum, & quantum il-
lud ad efformationem figuræ condu-

5. *In ſpecie traditur, quid obſervandum ſit circa ſingulas literas.*

 cat,

cat, exponitur ; ubi tamen liberum erit cuique de iſta cognatione ſuum ubivis interponere judicium, cum illa non tam ad ipſam rei veritatem quàm ad ejusdem illuſtrationem faciat. quartò *Nominis* etiam *Interpretatio* adjicitur, & quintò tandem continuata literarum *connexio*, juxta quam concatenato ſemper ordine ſubſequens quæcunque è præcedente velut è matre ſoboles, progeneratur. Et quamvis ad ſingulas adjicienda fuiſſet *ſignificatio myſtica*, quæ in compoſitione quaſi vita totius ſententiæ eſſe videtur, illa tamen in brevi hac delineatione commodè tradi non potuit. Si quis autem radices Hebraicas cum judicio ſæpè perlegere contenderit, ille procul dubio tandem inveniet, in concurſu earundem Radicalium analogicam aliquam occurrere concordantiam ſignificationis, ex qua ſemper magis magisque deprehendi poterit, quantum *hæc vel illa litera* ad illam ſignificationem naturaliter conferat, tandemq; apparebit, in quo potiſſimùm *ejus* natura conſiſtat.

6. Ipſa explicatio literarum ſpecialiſſima proponitur.

H. Nunc igitur de ſpeciali literarum explicatione ſermo tandem inſtitui poſſe videtur: ſit ergò prima de prima litera quæſtio, quænam ſit ejus *poteſtas?*

M. Hìc evolvenda erit figura 1. qua

qua Dux ille ac Pater reliquarum literarum omnium depictus eſt. Sciendum ergò *literam Aleph* initium potius ſonorum omnium, quam ſonum eſſe propriè dictum, ſicut punctum initium potius quantitatis continuæ quam quantitas dicendum eſt, & unitas initium rectius numerorum quam numerus dicitur. Efformatio ejus non in gutture vel pectore, ſed ex gutture pronata in ore perficitur: eaque, cum in reliquis literis ubique compoſitio occurrat, ſimplex omninò eſt, nec unquam actuali motu deſtituitur, quamvis ille occultus ſit admodum.

H. Quisnam autem hîc *linguæ motus* eſt, & quomodo exinde *figura* hujus literæ exurgit?

M. Si ille paulò exactius conſideretur, tum apparebit, ùt in pictura habetur, linguam primò aliquantum extolli è quiete ſua; quia autem hæc litera Pater eſt reliquarum omnium, ideoque & pluribus opus habet perfectionibus, hinc illam per omnes Oris dimenſiones moveri videmus, ut ſemel inchoatum ſui motus circulum, debito naturalique ordine abſolvat: hinc aſcenſus ille Lingualis continuatur ad ſummam usque palati altitudinem, ubi etiam cum ulteriùs pergere non liceat, mucronem ita adpreſſum

aliquantulum dilatari videmus, unde in totâ linguâ & poſteriùs & anteriùs curvatura quædam exoritur. Hac violentia efficitur, ut juxta ax. 5 tota lingua violenter iterum deſcendat, & quidem longè infra locum quietis ſuæ: & quia illud absq; maxima oris apertura fieri nequit, juxta ax. 7. nec lingua in illo ſitu per naturam diu permanere queat, hinc juxta ax. 4. naturali motu iterum aſcendit in locum quietis, cumq; illa maxillæ leniter aſcendunt, ceſſante nimirum ut ſolet in fine actionis, impetu: unde etiam tandem non planè clauduntur labia. Atq; ea, quæ hic tam prolixè deſcribuntur, uno fermè perficiuntur momento, nec obſervari queunt commodè, niſi quis, quod facilè fieri poteſt, hos motus tardè velit imitari. Inde jam configuratio literæ hujus facilè intelligi poteſt: Aſcendens nimirum lingua, medium; palato affixa dextrum, & tandem ad quietem revertens, ſiniſtrum locum occupant; ſitu omnia naturali: & hæc configuratio juxta ax. 9. nunquam diminuitur.

H. Quare ab Antiquis hæc litera appellata eſt *Aleph?*

M. Quia quævis hujus vocabuli litera ad efformationem figuræ ſuæ aliquid conferre videtur. *Obſcurum*

enim

nim *A* mox ab initio motûs aſcen-
dente linguâ percipitur, ubi prorum-
pens per cavum ejus halitus commu-
riter ſonum tam obſcurum produce-
e poteſt, qualis per vocalem *KametZ*
leſignari ſolet. *Lamed* media nomi-
iis, & ſimul quaſi Alphabeti litera in
nedia actione apertè ſatis in medium
rodit, cum lingua nempe ad ſum-
num elevata eſt: *Imum E,* quod ἦτα
Græcorum ſono refert, in deſcenſu
inguæ ad imum oris obſervatur: *&*
e lene ex naturali maxillarum ad
uietem reditu, ubi lenisſimo quaſi
atui locus relinquitur, reſultat: hîc
nim labia tam arctè non claudun-
ur, ut in efformanda litera M. For-
asſis Antqui id quoq; obſervari vo-
ierunt, quod ultimæ hujus literæ
oteſtas idoneum reddat os noſtrum,
d incipiendum ſequentem literam
eth; idque juxta ipſum naturæ du-
tum: atq; hoc in univerſum de omni-
us Nominum finalibus notari po-
eſt, qui quaſi proprii illi ſunt annuli,
x quibus catena totius ordinis atq;
onnexionis producitur.

H. Quæam eſt hujus *Nominis ſi-
nificatio?*

M. Quidam illud per *Doctrinam*
xponunt, eò quod ex iſtâ literâ quaſi
quentes omnes addiſci debeant:
liis *Taurum* denotat, quod Aleph

 quaſi

quaſi Ductor ſit totius literarum gregis: Quibusdam idem ſonat *ac Princeps*, ob ſimilem analogiam. Eſt quoque aliqua ejus ſignificatio, quæ numerum *millenarium* reſpicit.

H. Quomodo tandem prima hæc litera cum ſequenti ſecunda *connectitur*, & quomodo hæc ex illa quaſi naſci dicenda eſt?

M. Ultimus primæ literæ actus conſiſtit in leni oris concluſione, conſentientibus ibi linguâ atque labiis; atque tum totum Os noſtrum ita conformatum eſt, prout ad incipiendum ſequentis literæ actum conformandum erat: unde non incongruè litera Beth primæ illius fœtus atq; ſoboles dici poſſet.

H. Jam ad iconem 2. reſpicio, atque ut, ex illâ, ſecunda *litera Beth* explicetur, peto; adeoq; primum quæro, quænam ſit illius *Poteſtas*?

M. Illa à pronunciatione literæ B. Latinæ nihil differt; eſtque muta ex illis, quæ Labiales communiter cognominantur.

H. Quænam hîc Linguæ eſt actio, & qua ratione ex illâ *figura* ejus exoritur?

M. Quando os noſtrum è ſua quiete ad aperturam atq; motionem procedit, lingua cum maximâ corporis ſui parte, validè admodum palato applica-

plicatur, adeò, ut propterea mucro ejus antrorſum quadantenus incurvetur: cum autem hic non ſit ſitus ejus naturalis, neceſſe eſt, ut cum impetu juxta ax. 5. celeriter iterum delabatur, ubi ex iſto lapſu mucro ejus iterum paululum aſſurgit. Atque hinc facilè eſt admodum figuram hujus literæ addiſcere: ſuperior enim illius pars imago eſt linguæ ſuperiùs applicitæ, inferior, linguam delapſam exhibet. Hîc autem notandum, quod, cum Lingua tam violenter à Palato reſultat, ſpiritus è gutture ad ſuperiorem dentium ordinem alliſus reciprocetur ſub ipſam linguam, unde aliqua huic literæ connaſcitur *durities*: ſi autem lingua, prout in Syncipite figuræ n. 1. expreſſa eſt, leniùs aliquantulum palato applicetur, ut mucro ejus nec illo in ſtatu curvaturâ opus habeat, nec in delapſu reſultantiâ aliquâ, ſonus literæ aliqua ex parte *miteſcit*, unde & *raphata* tum appellatur atq; *lenis*.

M. Quam ob cauſam Veteres huic literæ nomen *Beth* indiderunt?

M. Probabile eſt illos in curvaturâ mucronis, cum lingua palato affixa hæret, analogiam aliquam reperiſſe cum litera *Jod*; deſcenſum quoque obſervaſſe videntur ulterius non fieri quam ad aperturam usque, quæ re-

quiritur ad formandam vocalem *magnam E*; tandem literam *Thau* adjecerunt, cujus ratio ut in hâc ita in aliis literis non una videtur: primò enim hâc ipsâ quandoque applicatio partis poſt-mucronalis ad palatum, vel alias partes ſuperiores, deinde quoque aliquando mucronis in deſcenſu alliſio violenta, denotari videtur, (in iſtis enim motibus natura literæ hujus potisſimùm conſiſtit) tandem non rarò hâc ipſa commoditas tantùm oſtenditur ſequentem literam cum præcedente connectendi; Quæ rationes hîc omnes locum habere poſſe videntur. Vox Beth autem *domum* ſignificat.

H. Quomodo connexio hujus literæ cum ſubſequenti ex ipſa literæ natura deduci poteſt?

M. Finis actionis ejus conſiſtit in adſcenſu linguæ, in quo parum opus habet ut pergat, ad initia literæ *Gimel*, prout quilibet facilè judicare poterit.

H. In quo jam igitur conſiſtit *Poteſtas literæ Gimel*, & quomodo *figura* ejus ex linguæ motu juxta icon. 3. addiſci poteſt?

M. Hic traditur litera G, quæ quidem inter mutas palatinas numeratur, aliquantulum tamen aſperata eſt cum quadam riſûs analogiâ. Atque hîc

hîc lingua firmiter premitur ad ſuperiora palati, præcipuè cum robore partis poſtmucronalis ita tamen ut ſuperiori parte quaſi excavata ad modum canalis, ab expirato aëre cum adſpirante ſonitu perſtrìngatur: quia autem preſſura potisſimùm fit parte poſtmucronali, hinc fieri ſolet, ut mucro ipſe aliquantum profundiùs dependeat, idque incurvatâ paululum antrorſum parte extremâ: ubi ſimul quoque ex illo impetu dorſum linguæ patitur, protenſo nimirum verſus anteriora ventre, unde & partes radicales tantillum inſimul elevantur: finitâ hac in ſummitate oris actione, juxta axiom. 5. deſcendendum eſt linguæ ad imum usque, unde mox aſcenſus exoritur alius cum quadam elevatione mucronis. Hic quoque notandum, quod linguâ à palato reſiliente ſpiritus ad ſummos dentes evibratus ſub linguam usque repercutiatur, unde & hæc litera paululum *indureſcit*. Si autem actio linguæ prima non ſit tam violenta, ut mucro propterea verſus anteriora incurvetur, nec facto deſcenſu rurſum exurgat, prout in figuræ ſyncipite num. 1. apparet, litera *lenior* eſt & dicitur.

H. Quare

H. Quare antiqui huic literæ nomen *Gimel* impoſuerunt, & quomodo hoc nomen connexionem ordinis indigitat?

M. Illi videntur reſpexiſſe ad ſequentia: 1. quod dependens cum incurvatione linguæ mucro figuram literæ *Jod* exhibeat, atque ſpiritus eâdem hîc figura prodeat, prout in efformatione vocalis *Chirek* natura requirit: 2. quia delabente lingua ita diſponitur Os noſtrum prout diſponi ſolet, cum quis pronunciare vult *literam M*; quod autem ad imum usque tunc deſcendat lingua, denotare videtur vocalis *Segol*, quæ pronunciari non poteſt niſi ad imum deducto ore. 3. *Litera Lamed* in figura τȢ Gimel occultatur, ſub protenſione ventris & incurvatione dorſi linguæ: atque hæc Litera linguam ſimul in eum deducit locum, à quo fieri debet initium actionum ad ſequentem literam pertinentium; quamvis illa eodem etiam deducatur, continuando aſcenſum ex imo, in fine literæ inchoatum: unde evidens eſt harum literarum connexio. Ipſum Nomen deſignare dicitur *Camelum*, juxta alios *retributionem*; de vulgari ratione appellationis verò videri poſſunt alii.

H. Nunc ex icone 4. explicanda venit quartæ literæ *Poteſtas atq; figura.*

M. *Da-*

M. *Daleth* eſt litera muta, lingualis communiter dicta; *poteſtas* ejus eſt in ſono τῦ D. In ipſius efformatione lingua ad radices dentium atque gingivarum ſuperiorum premitur, mucrone aliquantum elevato, factoque in parte anteradicali quaſi angulo recto. Cumque, illa reſiliente, ſpiritus à dentibus repercuſſus non niſi ſub linguam refugere queat, fieri neceſſe eſt, ut hic non minus, quàm in duabus præcedentibus, *duritas* quædam ſubnaſcatur; quæ tamen ſi linguæ, ut in ſyncipite figuræ n. 1., in actu primo, tantus non ſit impetus, ut mucro proptera incurvetur, naturaliter perit; unde *lenius* proferri dicitur litera.

H. Quare à Priſcis hæc litera *Daleth* appellata eſt, & quomodo ex hoc nomine deducitur ordinis connexio?

M. Lingua ad palatum quaſi in lineâ rectâ extenſa, ob presſionis impetum his in partibus inflexionem aliquam patitur, oriſq; apertio tum analoga eſt aperturæ τῦ *Kametz*. Angularis incurvatio linguæ ad formam τῦ *Lamed* aliquâ ratione accedit; Vocalis *Sægol* ex altera oris apertura prodire poſſet, ſi illa hîc formanda eſſet: *Thau* autem occurrit in presſione partium linguæ anteriorum; atque occaſio-

caſionem oſtendit, quomodo proceſſus fiat ad literam ſequentem. Quia enim Os cum linguâ ex deſcenſu in quietem redire neceſſum eſt, interea talis in ipſo oritur partium ſitus, ut litera He commodè queat incipi. Nomen Daleth explicatur per *Oſtium*.

H. Jam ſequitur litera 5. cujus *poteſtas & figura* ex icone 5. quærenda erit.

M. *He* eſt litera Gutturalis aſpirata, quæ viam ſuam ex aëre petit, ſuamque energiam exhalando oſtendit. In formatione ejus linguæ ſitus eſt, ut figura habet; in media nempe exaltatiòne protenſa, eaque expiratione facta, ad quietem iterum tendit, & cum aliquali oris dilatatione deſcendit: atq; ita figura literæ, ex elevatione & deſcenſu linguæ componitur.

H. Quare Priſcis hîc placuit uſurpare nomen *He*, & qua ratione illud dicendum eſt promovere connexionem hujus literæ cum ſubſequenti?

M. Cum lingua delabitur, atque os aperitur, talis eſt menſura aperturæ ejus qualem requirit vocalis *Zere*. *Aleph* adjectum videtur propterea, quod cognatione ſpecificâ huic literæ ſit affinis, eſt enim gutturale ut

iſta,

iſta, & ſicut influxus ejus ad omnium literarum formas requiri videtur, ita nullibi rectius quam hoc in loco accommodari potuit. Cum igitur os apertum fuit, neceſſum eſt, ut ad requiem tendens iterum claudatur; atque tum lingua quoque ſenſim elevatur, & idonea fit ad productionem literæ ſequentis. Nomen ipſum hujus literæ non eſt niſi particula demonſtrativa, idem quod *Ecce*, vel *Hæc* denotans. Videtur autem in illâ myſtica quædam ſignificatio generationis occultari: omnia enim animantia, fervore libidinis agitata hujus quaſi literæ ſonum anhelando producere videntur; & propterea factum eſſe probabile eſt, quod *hæc* impoſita ſit nominibus *Abrahami & Saræh*, & non alia, quia ex illis generari debebant multi populi.

7. Ubi inſeritur; quare litera He inſerta ſit Nominibus Abrahæ & Saræh.

H. Quomodo *figura & poteſtas* literæ *Vav*, quæ ſexta eſt, ex icone 6. cognoſci poteſt?

M. *Vav* eſt litera muta, & medium habet ſonum inter F & W. Lingua in ipſius productione admodum exaltata eſt, & anterius ad modum uncini incurvatur, quia paululum verſus palatum premitur; absq; exceſſu tamen: & tum ſonus ejus obſcurus aliquantum & quaſi moribundus eſt. Leniori

illa

illa preſſurâ remittente lingua ad quietem redit, ſed quaſi debilis & admodum enervata.

H. Quare nomen *Vav* ipſi inditum eſt, & unde potiſſimum elucet ejus cum ſequenti connexio?

M. *Litera Jod* analogon quid invenit in curvatura mucronis; ultimum *Vav* autem ex leni aſcenſu oris exculptum eſſe videtur, deſcenſusq; linguæ fit ad talem aperti oris menſuram quam requirit vocalis *KametZ*. Nomen ipſum *uncinum* deſignat. Cum autem os apertum leniter iterum ad quietem tendit, tum partes ejus talem adipiſcuntur ſitum, ut ex iſta litera Mortis ſubſequens litera Reſurrectionis commodè naſci queat.

H. Cùm ex prolixiori iſta præcedentium literarum deſcriptione facilè appareat, quomodo Natura in formatione ſanctorum horum characterum colluſerit; in poſterum contentus ero, ſi omnia brevius tantum proponantur: Ad ſeptimam igitur iconem converſus, de ſeptima quoq; litera paululum informari cupio.

M. *Dſain* ſemivocalis eſt ex earum numero, quæ dentales communiter dicuntur, *poteſtas* ejus in leniori ſibilo, qualis eſt literarum ds, conſiſtit. Lingua in conformatione ejus tremula eſt, inque tremore iſto mucro-

cronem ſuum ſuperioribus dentibus lenisſimè admovet: hæc omnia autem ſitu planè erecto fiunt, quoad partes exteriores, ut mucro etiam aliquantò profundiùs dependeat, quàm in litera Vav; poſterior autem medietas plana in ore extenſa jacet. Tremore illo allidente finito, natura monet, ut à palato atque gingiva lingua iterum deſcendat, ad locum quietis; unde & os iterum clauditur, & omnia majus acquirũt robur beneficio quietis illius, atque hinc idonea fiunt organa, ad producendam vehementiorem illam literam Chet, quæ ſequitur. Priſci hîc Nomine *Dſain* uſi ſunt, quia hujus Nominis partes in ipſa figura iſtius characteris deprehendi poſſunt, prout pictura docet: Mucro enim linguæ habet formam literæ *Jod*, caput verò corpusque literæ *Nun* non ſunt abſimilia: Apertura oris quoque hoc loco fit juxta dimenſionem vocalis *Patach*. Nomen autem hoc communiter per *telum vel arma* exponitur.

H. Jam ad literam octavam accedo, cujus natura icone 8. explicatur.

M. *Cheth* eſt litera gutturalis vehementior, quæ ſub formâ duplicatæ ſpirationis effertur craſſiori anhelitu. In efformatione illius totum fermè

fermè corpus linguæ firmiter appli
catum eſt palato, ſuperiori tamei
facie aliquantum incurvatâ, ut ex
halatus aër ſuam ibi aſpirationen
commodiùs producere queat: finit
hoc actu, mucro cum impetu celeri
ter delabitur, & quia os hac occaſio
ne quoque apertum manet, natura
quæ tandem quietem intendit, illuc
leniter claudit, hanc verò parum ele
vat, unde omnia ad inchoandam ſe
quentem literam præparantur. An
tiqui propter eà hanc literam nomi
ne *Cheth* appellaſſe videntur, qui
mucro linguæ ſimilis eſt literæ *Jod*
applicatio autem linguæ ad ſuperio
ra cum ejusdem deſcenſu cum liter
Thav conveniunt, unde ſimul occaſio
naſcitur demonſtrandæ connexioni
Deſcenſus linguæ aperturam oris re
fert juxta dimenſionem vocalis *Zere*,
quæ media fermè eſt vocalium o
mnium. Nomen Cheth communite
vertitur per *beſtiam viventem*.

H. Quomodo ex icone 9. intellig
poteſt Natura literæ nonæ?

M. *Theth* eſt muta ex iis, quæ lin
guales vulgò audiunt, exprimitur
que per T. puriſſimum. Lingua
hoc loco gingivæ dentibusque ſu
perioribus contranititur, ore fermè
immoto, unde juxta axiom. 6. re
trorſum cedere cogitur, ad queren
dam

dam lineâ rectâ quietem: cum autem illa eodem in loco non inveniatur, neceſſum eſt ut lingua, naturâ ducente anteriora iterum petat, unde occaſio ipſi enaſcitur ad inchoandam ſequentem literam. Priſci in motibus iſtis videntur inveniſſe partes quasdam illius vocis, qua nomen ejus exprimitur: Dum enim antrorſum vergit lingua, litera *Jod* in ipſius mucrone apparet; & quia ad ſuperiora dentium etiam hîc applicatur pars ejus poſt-mucronalis, facilè apparet, quare litera *Thav* ultimo loco adjecta ſit. Apertura oris ad dimenſionem vocalis *Zere* quam proximè accedit. Ipſum nomen aliqui per *declinationem*, alii per *volvulum* explicant.

H. Jam accedimus ad iconem 10. qua explicatur natura literæ decimæ, quæ *Jod* appellatur.

M. *Jod* eſt litera palatina, quæ ſonat ut jot conſonans latinorum, cum quadam nimirum aſpiratione, rivi quadantenus analogâ; Atque hic tota ferè lingua in ore decumbit prona, & prima ſaltem ſui parte erigitur verſus palatum & dentium ordinem ſuperiorem; ubi tamen aliqua quaſi crena, expirantem, cum analogia ſibili, transmittit anhelitum. Mucro paululum dependet, & quia

illius

illius ferè ſolius energia hîc cernitur, ideoque abſciſſus etiam atque à reliquo corpore ſolutus depictus eſt. Quia etiam lenisſima eſt ejus actio, nec magno impetu ad varia rapitur, ideò, eodem in loco commoditas enaſcitur, ſequentem literam inchoandi. Antiquis in hâc literâ placuit nomen Jod, quia lenis illa linguæ exaltatio literam *Vav*, ejusdem verò ad anteriora applicatio literam *Daleth* repræſentare videntur: Apertura autem oris ordinaria, menſuræ vocalis *Cholem* analoga eſt. Significatio Nominis diverſa eſt, juxta quosdam enim Jod idem eſt ac *manus*, juxta alios, idem ac *principium*.

H. Quomodo ex icone 11. addiſci poteſt natura literæ 11?

M. *Caph* eſt litera muta; ex iis quæ palatinæ dicuntur; ſonus ejus accedit ad K, ſed lenius; ſi cum G duriusculo conferatur, fortior eſt. Lingua hoc loco firmiter palato ſeſe applicat, ideoque mucro profundiùs dependet; & quia vis presſionis ſatis eſt magna, neceſſum eſt, ut linguâ reſultante os paulò latiùs diducatur; donec illa prono ſitu in loco ſuo quieſcat. Ubi tamen notandum, quod linguâ revulsâ, ſpiritus ad ſuperiora dentium alliſus reverberetur ſub linguam, unde paululum *indureſcit* ſonus li-

nus literæ, qui *lenior* eſt, ſi lenior ſit linguæ actio, prout n. 1. in figuræ noſtræ ſyncipite apparet. His peractis Os atque lingua ut ad plenam quietem redeant paululum porrò aſſurgunt, & inde ſitus exoritur, quo litera ſequens gaudet. Antiqui huic characteri nomen Caph impoſuerunt, quia os non ultra menſuram vocalis *Pathach* aperitur; & oris in fine actionis recluſio analoga eſt formationi literæ *Pe*. Significatio nominis *cavum* aliquod quale eſt *vola*, exprimere dicitur.

H. Quid ex icone 12. de litera 12. ejusq; natura addiſci poteſt?

M. *Lamed* eſt liquida lingualis, quæ per L commune effertur. Lingua in elaboratione ejus in altum erecta palato contranititur, ut mucro ejus ob impetum figuram quaſi clavatam accipiat, & quia extenſio ejus adeò in longitudinem protenditur, fieri non poteſt, quin antè & retrò curvaturæ exoriantur. Cum avulſa ſit lingua à palato, & deorſum propulſa, neceſſum eſt, ut ex imo illo loco ad quietem ſuam reſurgat, unde commoda fiunt omnia ad efformationem literæ Mem inchoandam. Antiqui, ut videtur, diverſas compoſitionis hujus partes diverſis literis uno nomine Lamed comprehenſis ex-

primere voluerunt. Nam quia lingua delabitur & iterum rotunda quaſi reſurgit, analogiam literæ *Mem* repræſentare videtur; *Daleth* verò ex preſſura deſumtum eſſe poteſt. Dimenſio oris in actionis initio, vocalem *Kametz* ſequitur; in fine, dum in imum usq; ſeſe extendit violentia, menſura vòcalis infimæ *Segol* expreſſa eſt. Nomen ipſum ſignificare dicitur *doctrinam, alii ſtylum* eſſe volunt.

H. Quodnam eſt argumentum iconis 13. & quomodo ex illa literæ 13 naturam indagare licet?

M. *Mem* eſt muta labialis: ſonus ejus in recluſo obſcuroq; aliquo murmure conſiſtere cenſendus eſt, & ex communi litera M facilè dignoſci poteſt. Lingua palatum leniter attingit, prout & labia ſeſe leniter exoſculantur: inde deſcenſus fit ad inferiora, ad quem neceſſariò oris apertio requiritur; ſed cum nullus adeo impetus urgeat, organa mox quietem repetunt, unde congrua oritur occaſio ſequentem inchoandi literam. Figura igitur literæ hujus formatur ex *aſſurgente paulùlum, deſcendente, & reſurgente* lingua. In fi[illegible] vocum figura ejus immutatur, qu[illegible] tunc unà cum lingua quoq; muta[illegible] oris commotio, quippe cujus finis [illegible] concluſio labiorum: prout figura [illegible]

vid[illegible]

videri poteſt n. 1. in ſyncipite imagunculæ noſtræ. Antiqui hanc literam nomine Mem inſigniverunt, quia deſcenſus linguæ dimenſionem vocalis *Zere* imitatur, & tandem os *clauditur* prout clauſum fuerat initio. Nominis ſignificatio diverſimodè traditur, quibusdā dicitur eſſe *macula*, alii explicant, per *ex ipſis*, quaſi ſenſus naſcendi ibidem ſubintelligeretur: Et ſi quis aliquantò exactius ad myſticam ejus ſignificationem reſpicere velit, præſertim quatenus finalis eſt, ubi os noſtrum ſpiritu & quaſi ſemine vivo repletur, facilè animadverti poſſe videtur aliqua harum rerum analogia: per ipſam enim omnis *multiplicatio & pluralitas* indigitatur, & tum figura ejus clauditur, tanquā prægnans aliqua Mater, quæ virtutem ſui *multiplicativam* utero ſuo firmiter incluſit.

H. Mallem, ut ſepoſitis myſticis iſtis ſimpliciùs de natura figurarum ſermo nobis eſſet; ideoq; ex icone 14, de litera *Nun*, quæ decima quarta pariter eſt, jam quærere inſtitui.

M. *Nun* eſt litera liquida lingualis, cujus ſonum vulgare omnium linguarum N refert. In ipſius efformatione tota medietas linguæ poſterior quieſcit, & prior ſaltem ad modum ſerpentis erecta extat: Et iſta quidem contranititur ſupe-

riori gingivæ, ut mucro quaſi clavatus fiat: Remittente impetu lapſum ſequi neceſſe eſt, & tunc ſimul os aperitur; tandemque ex imo ſit reditus ad medium usque oris vacuum, ubi apta fit ad inchoandum ſimplicem illam humilemq; literam Samech quæ ſequitur. Antiqui nomen Nun adhibuiſſe videntur, quia tota figura linguæ literæ *Vav* non eſt abſimilis, & prima oris apertio dimenſionem vocalis *Schurek* non excedit; tandem quoque *Nun* finale ex ipſo charactere fluit. Dictio autem ipſa ſignificare dicitur *Prolem*, aliis idem eſt ac *ſempiternum*.

H. Qua ratione ex icone 15. natura literæ *Samech* elucet?

M. *Samech* eſt S. lenius, ſemivocalis nempe ex dentalibus ſibilans. Lingua applicat ſeſe ad gingivam ſuperiorem, ut mucro, illius ordinis dentes contingat, ita tamen ut iidem non planè contegantur, ſed per canalem quaſi, in lingua expreſſum, anhelitu è gutture expirato leniter feriri queant: Sicut autem debilis eſt ſaltem ſtatus iſte linguæ prior, ita paululum quoq; illa in deſcenſu movetur, & leniter admodum, ſurſum tendente mucrone, incurvatur. Et quia tum in debilitate jacet atque velut in morte, tunc commoda exori-

tur

tur occaſio ſequentem formandi literam. Antiquis hoc loco nomen *Samech* placuit, quia primo motu os non ultra menſuram vocalis *Kametz* aperitur; *Mem* ob lenem aſcenſum & deſcenſum adhibitum eſſe videtur, quanquam certum eſt, Mem finale & Samech figuris parùm differre. *Reliquæ nominis partes* viam ſternere videntur ad ſubſequentis literæ productionem. Significatio nominis Samech quibusdam per *adjutorium, aut fulcrum* aliis per coronam exprimitur.

H. Quid tradit icon 16. de litera *Ajin* decima ſexta?

M. *Ajin* eſt litera A gutturalis, aut pectoralis potius, prout primum A orale potisſimùm eſt; ſònus ejus eſt veluti ægrotantium, quibus nulla amplius in ore reliqua eſt virtus. Ideoque lingua tanquam infirmata in ore prona extenditur, non ſine illius apertione inſigniori. Finita autem, ut ita loquar ægritudine, homini ſpiritus atque robur reſtituitur, adeò, ut pars poſt-mucronalis, reliqua linguæ medietate in ſitu ſuo relictâ, erigi queat. Atque tum paululum incurvatur mucro ejus ad formam literæ *Jod* verſus dentes, cæterum autem natura ejus quoad partem quam dixi anteriorem, à figura τȣ *Nun* parùm

 dif-

differt; quod quaſi novam deſignare vitam videtur. Vocalis *Patach* jam dictis literis in iſto nomine adhibita eſt, quia juxta ejus dimenſionem primo actu os aperitur; *Chirek* autem menſuram ſuam tum accommodare videtur ori, cum lingua reſurgere cœpit. Tandem ad quietem iterum tendentibus omnibus manifeſta in organis exoritur aptitudo ad inchoationem literæ Pe ſequentis. Nomen Ajin *fontem vel oculum* ſignificat.

H. Quomodo addiſci poteſt natura literæ 17. ex iconiſmo 17?

M. *Pe* eſt muta labialis, durisſima ex illis, quæ hoc nomine veniunt; poteſtatem ejus ex vulgari litera P. colligere poſſumus; & *cum hac illæ literæ, quæ ſequuntur, majus acquirere robur videntur, ut propterea quaſi maſculo quodam & virili robore præditæ appareant*, usque ad Alphabeti finem. Figura ejus hinc oritur, quod lingua usque ad partem anteradicalem ſummo palato applicata ſit, & ita quidem, ut anterius retrorſum ſeſe inflectat; ubi ſimul labia fortius comprimuntur quam in litera B. unde quoque reſultante è ſummitate lingua, *Spiritus* à dentium ſuperiorum ordine ſubter eandem *repercutitur*. Solutione à palato cum impetu facta, deſcenſus ita per naturam

turam dirigitur, ut aliquantum ſit ad ſuperiora regrediendum. Antiqui hoc loco uſi ſunt nomine *Pe*; quia obſervaſſe videntur deſcenſum organorum ultra menſuram vocalis *Zere* non extendi. *Aleph* in fine actionis ſuo more immiſceri videtur, & ſimul commoditatem præbet connexionis. Cum vis prima linguæ tanto impetu ad ſumma non fertur, figura *lenioris literæ* talis exoritur, qualis in ſyncipite iconis n. 1. expreſſa eſt. Nomen Pe latinè *per Os* redditur.

H. Jam ex iconiſmo 18. de natura literæ *Zade*, quæ decima octava eſt, informari cupio.

M. *Zade* eſt ex dentalibus, quos vocant, validisſima, ſono imitans literam Z vulgò ſatis notam. In hujus conformatione lingua valdè premit gingivas ſuperiores atq; palatum anteriùs, ad usque poſteriorem ejus partem membranoſam, & quia tantus in hoc conatu eſt impetus, fieri neceſſum eſt, ut ejus extenſio in longitudinem quoq; adaugeatur, adeò ut ventris pars media aliquantum deorſum verſus inflectatur, & ima partium ultimarum antrorſum prominere incipiant; quibus peractis lapſus ſequitur prout natura requirit. Antiqui hanc literam nomine *Zade* appellarunt,

runt, quia in flexura angulari invenisse videntur analogiam literæ *Daleth* in curvatura mucronis literam *Jod*; in apertura priori diſpoſitionem oris juxta requiſita vocalis *KametZ* menſuratam, & in fine actionum menſuram vocalis *Zere*. Aliàs ſignificatio hujus nominis *hamum* deſignare dicitur; aut juxta alios *juſtitiam*. Connexio ordinis ex regreſſu linguæ ad requiem ſuam reſultat; promoto enim paululum aſcenſu natura literæ Kuph initia ſua oſtendit.

H. Quænam eſt illa natura literæ *Kuph*, quæ decima nona eſt, & quomodo huc facit iconiſmus 19?

M. *Kuph* eſt è mutis palatinis validisſima, habetque poteſtatem duriſſimi K. Atque hîc lingua ſummitati oris coëxtenſa palatum premit, non minus circa partem ejus poſteriorem membranoſam, quam anteriorem duram, mucro autem incurvatus ima oris reſpicit: ſoluto hoc conatu impetus illam deorſum reducit, & quidem ultrà quam par eſſet, unde ſubitò reſurgere cogitur, & tum omnia in eum ſitum deveniunt, quem formatio literæ ſequentis requirit. Antiquis hæc litera dicta eſt *Kuph*, quia animadvertiſſe videntur in regreſſu ex imis linguam aſſumere figuram literæ *Vav* non disſimilem, quæ ſimul

juxta

juxta menſuram vocalis *Schurek* oris aperturam metitur; litera *Pe* autem non ſaltem ex primo circa ſuperiora impetu reſultat, ſed & ex lenta oris concluſione. Nomen Kuph ſignificare dicitur *Circulum*; aut juxta alios *Vocationem*.

H. Quid dici poteſt ex iconiſmo 20. de natura literæ *Reſch* quæ vigeſima eſt?

M. *Reſch* eſt liquida, quæ inter dentales, neſcio quo jure numerari ſolet; poteſtas ejus à canibus cum ringuntur, exprimitur, ad modum nempe τȣ̃ R. Atque tum lingua ſimpliciter in altum ſeſe extollit, mucrone undiquaque libero, palato tamen vicino: ille autem mucro tremorem edit inſignem, & in iracundis præſertim motus ille tremulus quandoque tum fit inordinatus, ut lingua contineri nequeat, cujus poſteriora tum gravia plerumque fiunt & immobilia, atque mox apoplexia ſequitur. Antiquis hæc litera dicta eſt *Reſch*, non quaſi hujus nominis literæ aliquid ad figuram ejusdem contribuerent; illa enim ſimplex eſt admodum: ſed quia vel concatenationem his ipſis indicare vellent, connotatâ ſimul apertione oris, quæ hic analoga eſt vocali *Zere*; vel aliquid myſtici hîc latere arguerent; Videtur enim ſignificatio ge-

nerationis hic iterum occurrere, ad quam cum neceſſaria ſit vita ipſa, hujus nota hoc loco dici poſſet litera *Jod*, quippe quæ vivum illum doloris ſenſum, in parturientibus præſertim, denotat: deinde cum ad generationem vir requiratur, illius nota hoc loco dici poſſet litera *Schin*, quæ ſonum viri ſilentium cum autoritate imperantis, refert; inq; cujus figura primò *Reſch*, deinde *Jod*, & tertiò *Nun* occurrit, quæ ſobolem denotat; huc quoq; vocalis *Zere* accedit, quæ eſt nota riſus puerilis: adeoq; omnia illa, ad ſignificandam generationem, hoc nomine comprehenſa videntur: ſed hæ conjecturæ ſunt. Significatio vocis Reſch dicitur denotare *Caput*.

H. Quomodo ex iconiſmo 21. litera *Schin* ejusque natura intelligi poteſt?

M. *Schin* eſt è ſemivocalibus fortiſſima, communiter dentalium numero adſcripta; vis ejus maſcula omninò eſt & virilis, cum ſibilo duriori & craſſo proferenda, ſicut Sch. Hic autem occurrit ſonus quaſi triplex; primus nempe ſuperius circa palatum, ubi ſpiritus ſibilando per elatam eousque linguam prorumpit; Lingua autem verſus gingivam inclinatur, cum quadam analogia ad literam *Jod*; exinde ad inferiorem dentium

tium ordinem protrahitur, cum ſimilitudine literæ *Nun*; atq; triplex ille linguæ ductus, una tamen actione perficitur. Si ſibilus *lenior* eſt mucro linguæ non ſurſum ſed deorſum reſpicit, prout in ſyncipite imaginis n. 1. apparet. Quia ergò actio à ſummis inchoata in imo ceſſavit; neceſſum eſt, ut organa ad quietem tendentia iterum paululum aſcendant; atque inde fluit hujus literæ cum ſequenti ultima connexio. Antiqui hanc literam *Schin* appellarunt, quia omnes hujus vocis literæ in figura ejus extant, & os noſtrum in deſcenſu aperitur juxta dimenſionem vocalis *Chirek*. Nominis ſignificatio *dentem* denotat.

H. Jam ad ultimam tandem literam accedimus, quam iconiſmus 22. exhibet; quid igitur de hujus natura ſciendum eſt?

M. *Thau* eſt litera dentalis, poteſtate T. medium exprimens nimirum inter Daleth & Theth. Lingua hîc à partibus palati poſterioribus antrorſum premit duriorem ejus potiſſimùm partem, & mucro, quia preſſura tam fortis eſt, incurvatur ſurſum verſus dentes ſuperiores, inde ſumma vi inſtar fulminis delabitur, adeò ut ad quietem rediturae iterum aſcendendum ſit. In revulſione ejus ſpiritus ad

dentes appulſus ſubter illam reverberatur, unde literæ accedit aliqua *durities*, quæ tamen, ſi actio prima ſit lenior, admodum *mitigatur*, ut ſonus literæ medius quaſi evadat inter S lene & T durum, & paululum durior ſit S. blæſo. Unde Judæi Germani, qui medium tenere nequeunt Thav raphatum pronunciant ut S, Luſitanis quaſi è diametro in hoc oppoſiti, quippe qui nullam planè in ejus pronunciatione obſervant differentiam: figura literæ lenioris in ſyncipite imaginis n. 1. exhibetur; atque exinde cuilibet facilè erit verum controverſæ hujus literæ ſonum invenire. Antiquis hæc ultima litera dicta eſt Thav, i. e. *limes* juxta quosdam; juxta alios *ſignum*, idque rectius: in iſto nomine *Kametz* adhibetur, quia primus oris in formatione iſta ſitus, menſuram illius vocalis exhibet: literæ *Jod* analoga eſt curvatura mucronis; & quia nihil reſtat amplius, cum quo iſta litera connectatur, mirum non eſt, nomen ejus finitum eſſe litera *Vav*, quæ mortis atque quietis ſymbolum eſt. Aliàs hæc litera apud omnes fermè Nationes *executionem mandati* deſignat; unde & ultimum nacta eſt locum.

Jam dicendum quoque aliquid eſſet de 5. *literis finalibus*, quæ à Judæis inter

inter numerorum ſigna adhibentur; quam ob cauſam etiam inventæ eſſe videntur: ſed hoc loco ſtudiò illas præteribimus.

H. Jam nihil ergò reſtat, quàm ut Vocalium quoq; natura breviter conjunctim explicetur.

8. *De formatione Vocalium in genere, è diverſa oris atq; dentium apertione.*

M. Iconiſmus 34. *quinq; vocalium ſonos* exhibet juxta diverſam oris noſtri apertionem; quæ tam neceſſaria eſt ſingulis, ut qui A pronunciat, eadem dimenſione nullam pronunciare poſſit aliam: quæ jam intermediæ ſunt, juxta proportionem ſoni, locum facilè inter has invenire poſſunt: atque tum externam oris conformationem intùs quoque lingua & ſpiritus imitantur. Hîc autem porrò *de Vocalium Nominibus* monendum eſt, quod de iis tanta non habeatur certitudo, quam de Nominibus Conſonantium. Notum enim eſt, Antiquos ſcribendo raro aut quaſi nunquam adhibuiſſe Puncta; unde non tantùm *Pentateuchus Judæorum*, quem in hodiernum usque diem in Synagogis ſuis publicè legunt, punctis ubique caret, ſed Antiqui quoque *Interpretes Græci nempe & Chaldæi*, in verſionibus ſuis, non-punctatis uſi ſunt Exemplaribus, prout illud diverſitas translationum illarum à Textu Hebræo quamplurimis in locis oſtendit. Ad

9. *De Vocalium nominibus atque figuris.*

hæc accedit *Scriptura* Hebræorum antiquiſſima *Samaritanorum* literis exarata, quæ itidem punctis caret. Qui jam antiquitatem punctorum vocalium omni ſtudio defendunt, ulterius progredi non poſſunt, quàm *uſq; ad tempora Esdræ*, qui poſt captivitatem Babylonicam Sacram Scripturam, characteribus communibus relictis, Chaldæorũ literis deſcripſiſſe dicitur; & id quidem adhibitis punctis vocalibus. Quamvis autem apud antiquos quosdam Cabbaliſtas, e. g. in *libris Zohar & Bahir, nec non in Maſora* atq; alibi quædam inveniantur teſtimonia, quod illis temporibus Vocalium puncta adhibita fuerint; tamen ibidem quoque *alia ſubinde inveniuntur Nomina,* aut certè non omnia quæ hodiè in uſu ſunt. Unde conjectura enaſcitur, quod, licet prædicta omnia veram antiquitatem Vocalium in ſe non ſubverterent, illarum tamen nomina exinde Novitatis argui poſſint, quippe quæ illis demùm temporibus inventa eſſe dicenda erunt, cum verus antiquæ literaturæ ſenſus inter Judæos jam perierat. Ideoq; hoc in loco non niſi *de ſolis Vocalium figuris* ſermo erit: idque etiam cum minori fiducia quàm ſuperiùs factum eſt. Nec enim hoc urgebitur, quod illæ vocalium figuræ ſtatuendæ ſint lite-

ris ſuis

rìs ſuis coævæ eſſe; quia non eſt abſonum, Vocales olim connotatas eſſe modo quodam alio: ſive id factum ſit per *accidentalem aliquam conſonantium mutationem*, tot modis factam quoties rudis illa & ſimplex primorum temporum pronunciatio mutabat ſyllabas: ſive *per matres lectionis*, literas nempe Aleph, He, Vav, Jod &c. quæ opinio fortisſima omnium fundamenta habet; nec abſurdum eſt dicere, *Vocales penitùs olim fuiſſe omiſſas*, quia illis, quibus lingua erat vernacula, non potuit eſſe difficilè absque adjectis vocalibus legere. Id ſolummodò hîc intenditur: oſtendere, quod illi, qui has figuras excogitarunt, quicùnque demùm illi fuerint, & quocunque id factum ſit tempore; non usq; adeò à Natura vocalium aberraverint.

Atque ut de illarum formatione in genere aliquid dicatur; quia ad illam non ſufficit (1.) ut *Os* debita menſura aperiatur, prout illud fig. 34. exprimitur, (2.) ut cum eodem *lingua* debitè ſe conformet, (3.) ut *ſpiritus* debito vigore huic quàſi oris atque linguæ modulo infundatur, eademque forma ex ore prorumpat; (prout vigor ille beneficio trutinæ cujusdam, & forma hæc ſpiritûs, beneficio flammæ can-

candelarum facilè oſtendi poteſt.) Sed (4.) præterea & quidem inprimis requiritur *influxus arcani illius ſeminis* ad ſermonem ſummè neceſſarii, de quo ſuperius actum eſt prolixiùs: hinc probabile fit, Inventores harum figurarum ad hoc ultimum potisſimùm reſpexiſſe, quia plerasque ex rotundis efformarunt globulis, & *guttulis quaſi, materiæ cujusdam ſeminalis homogeneæ*, purisſimis: de quibus tamen liberum ubiq; relinquitur Lectori judicium.

10. *De loco formationis illarum.* Notandum autem porrò eſt Vocales magnas in *ſuperiore* parte oris, parvas autem in *inferiori* ejusdem parte formari.

11. *Ipſa vocalium explicatio ſpecialiſſima proponitur.* Eſt ergò n. 23. *KametZ* A obſcurum, in cujus productione lingua in ore quaſi cavitatem aliquam aſſumit; os verò non admodum latè diducitur; unde ſpiritus prodit, qui figurâ fermè imitatur linguam ipſam; in tali enim modulo talis effingitur effiguratio.

Zere n. 24. eſt E longum & quaſi duplicatum, quod analogiam habet cum riſu blandiori; initium ſoni ejus eſt circa epiglottidem, finis autem anterius circa ſuperiorem dentium ordinem; ideoque duobus globulis denotatur, qui quaſi transparentes quædam atque ſpirituoſæ, aut igneæ

potius,

potius, plenæ tamen bullulæ ſunt, quæ vim ſuam auribus hominum totam juxta omnes partes communicant, ſicut ſpeculum, etiam fractum, omnibus ſuis partibus totam imaginem reflectit; idque fit absque omni diſtractione, quia ſpiritus ille homogeneus eſt undiquaque, ut aqua, hydrargyrum & ſimilia.

Chirek n. 25. eſt I magnum, in cujus formatione lingua convexitatem quandam adepta palato applicatur, ſicut fit in litera Jod: os nondum valdè apertum eſt; atque tum anhelitus à gingiva & dentibus ad linguæ concavum repercutitur, & uno globulo deſignatur.

Cholem n. 26. eſt O longum, in cujus prolatione lingua undique ſoluta erigitur, mucrone ad uncini morem incurvato; nec ad palatum pertingente: Oris apertura tantilla eſt, ut vox aliqua ſubobſcura per linguæ convexum prodeat, quæ deſignatur unico globulo, ſuperiori linguæ parti appicto: atque illa vox ſubtriſtis, ſi mutatâ ſcenâ, ſuperatâque in homine ideâ triſtitiæ, majori ſpiritu prorumpat, ſignum ſummæ lætitiæ fieri poteſt.

Schurek n. 27. eſt U, formaturq; ſitu linguæ fermè eodem, quo Cholem; lingua tamen magis hîc delabitur & ad gin-

ad gingivas propiùs accedit, ita ut iſte ſpiritus à dentibus & gingiva ad linguæ concavum reverberetur, id quod per globulum in illo loco appictum deſignari ſolet; inde jam ſonus quaſi feralis & lugubris prodit; ore nimirum quaſi ſemi clauſo.

Patach n. 28. eſt A clarum, ubi os patentiùs apertum eſt quam ſuperius: lingua directo ſitu prona in ore decūbit, unde ſonus per lineam rectam deſignatur. Hæc oris apertio ipſo nomine hujus vocalis expreſſa videtur?

Sægol n. 29. imitatur ſonum literæ ἦτα apud Græcos, ſonumque quaſi vomentis exprimit; os hoc in loco ad imum usque diducitur, adeoque patentisſimum eſt: initium autem ſonorum ab epiglottide procedit, ut globulus ibi depictus oſtendit; & quia mandibula ad imum usque deſcendit, lingua poſteriori ſua medietate elevari incipit, unde à dentibus anterioribus retrahitur, ut inferiores gingivas non attingat, atq; tum anhelitus, quia tantoperè patet arteria aſpera, ad ſummos dentes, eorumq; gingivas alliditur, (unde ibi globulus) atq; deorſum inter linguam dentesq; inferiores repercutitur, ubi tertius globulus habetur.

Chirek parvum n. 30. eſt I breve, quod lingua efformat, cum à ſummitate

tate deorſum preſſa eſt, & mucrone ſuo radices dentium iterum attingit; unde ſonus ipſius admodũ acutus eſt.

Kübbuz n. 31. eſt ü parvum, Gallico more pronunciandum, cum triplici quaſi ſonitu, quem tres etiam globuli deſignant, quorum primus circa mucronem linguæ & inferiorem gingivam, ore paululum primùm aperto, alter in anteriore dentium parte, ore magis clauſo, & tertius ſupra, verſus palatum producuntur.

Scheva n. 32. depingitur duobus globulis, quorum unus in ſumma anterioris palati parte, alter inferius ad imas gingivas exoritur: ſonus imperfectus eſt atq; non plenè elaboratus, quem omni ſitu & motu lingua formare poteſt, unde à quibusdam vocalium vicarius appellatur hæc vocalis, videtur autem quam proximè accedere ad primos loquendi conatus, qui in infantibus obſervari ſolent.

H. Jam ſatis inſtructus ſum de natura literarum atq; vocalium, in ſe conſideratarum; cum autem ad compoſitionem dictionum accedo, illud ignoro, *quare illa fiat à dextra ad ſiniſtram*, & non contra, ut apud nos & alibi fieri ſolet?

12. Cur Scriptura Hebræorum à dextra & non à ſiniſtra incipiat.

M. Quemadmodum homo duas habet manus, dextrã nempe & ſiniſtrã, illam nempe ad operandum, iſtam ad tenen-

tenendum, ita multa alia, in ipſo, membra bina ſunt; quorum tamen ſiniſtrum ſemper infirmius eſt, & fœmininum quaſi; dextrum verò robuſtius & quaſi maſculinum. Atque ita ſe res quoque *in oculis habet, quorum dexter ille eſt qui operatur, ſiniſter verò qui tenet objectum atq; apprehendit.* Unde in iconiſmo n. 36. linea B C. ex oculo dextro B ad objectum C productа, tanquam quæ ad opus egreditur, longior eſt, quam linea C A, ab objecto ad oculum ſiniſtrum reducta; ex quo ſequitur oculum rectum in legendo totũ ſenſum eruere, ſiniſtrum verò velut in quiete jacentem, eundẽ in ſeſe recipere. Quia ergò natura non aliter legere poteſt quam iſto modo, & contrarium naturæ planè adverſatur, ideoque lingua Naturæ hoc etiam quod naturale eſt obſervat, ut nimirum à dextrâ ad ſiniſtram ſcribatur atque legatur. Præterea ſi oculi mei deberent reſpicere verba mea emanantia, aut ipſos motus linguæ obſervare, id certè fieri non poſſet, niſi *oculo præcipuè dextro*: unde apparet, ipſam Naturam requirere, ut ſcriptura Alphabeti naturalis non à ſiniſtra ſed à dextra incipiat.

13. *Unde componaur* H. Unde autem didicerunt homines non ſaltem juxta naturæ ductum

ſcri-

ſcribere, ſed Grammaticam quoque hujus linguæ, certis regulis poſitis, concinnare? *Grammatica perfectiſſima.*

M. Non aliunde, quàm *ex collatione Conſonantium atq; Vocalium omnivariâ*; cognitâ enim naturâ ſingularum, eâdemque cum ſingulis aliis collatâ, difficilè non erit judicare, qua ratione aliæ cum aliis conveniant, atque aliæ ab aliis diſcordent, unde facillimum eſt formare regulas, permutationum præcipuè, ſive Vocalium in vocales, ſive conſonantium in conſonantes.

Colloquium Septimum.

De *Lingua Sancta* in ſe conſiderata, ejusq; perfectione.

H. SIcut, ut ſperamus, jam ſatisfactum erit, ſi non omnibus, tamen aliquibus, introductâ cognitione veri Alphabeti naturalis, quod Hebraicum eſt; ita jam neceſſum erit ut etiam aliquid dicatur de *Lingua S.* in ſe conſideratâ, & quam eleganti ordine illa coagmentata ſit, ſine quo nulla uſpiam inveniri poterit perfectio.

M. Hic

1. In quo illa potiſſimùm conſiſtat.

M. Hic neceſſe eſſet, ut poſt declaratum Alphabetum Naturæ quoque proponeretur *Grammatica Naturalis*, (de qua tamen fortè alio tempore;) quia autem de rebus ipſis hîc agere extra propoſitum foret; ideò de linguâ S. quoque parum hîc proferri poterit. Sì tamen concluſionis loco aliquid de his quæritur; ſciendum eſt (1.) iſtam eſſe linguæ S. naturam, ut aliquis exercitatior, ex ſola conſonantium combinatione *non adhibitis vocalibus*, verum ſcripturæ cujusdam ſenſum aſſequi queat: id quod à Judæis quotidiè fieri videmus, quippe qui à pueris libros legunt Hebraicos punctis vocalibus plerumq; deſtitutos. (2.) Quia ex præſcriptis ſupra conſonantibus atq; vocalibus, omnes prodierunt linguæ, quotquot unquã in toto terrarum orbe inveniuntur, ſciendum eſt, *linguas confuſas à puriori non aliter poſſe diſcerni, quàm ex eo, quod in hâc literæ radicales ubiq; cum ſummo ordine atq; verè harmonicè concurrant ad compoſitionem dictionum*, in illis verò omnia quaſi cæco impetu ad ſuam confuſionem ruant. Cum igitur hoc ipſo lingua Hebraica à reliquis omnibus diſcernatur; ſperandum eſt fore, ut quicunq; puritatem atq; veritatem amant hoc veluti ſtimulo alacriores facti ordinatisſimam hanc linguam

2. Quomodo à reliquis linguis confuſioribus differat.

pra

præ cæteris ardentius amplectantur atq; excolant. (3.) Ut autem ordinatiſſimus ille radicalium ad conſtituendas voces concurſus eò rectius intelligatur, notandum eſt, *unam conſonantem non potuiſſe producere vocem*; ideoq; progreſſu opus fuiſſe. Si igitur aſſumtis *duabus literis*, ex quarum diverſimoda combinatione duæ voces exurgunt, omnes totius linguæ radices conſtitui debuiſſent; factâ duarum illarum conſonantium per omnes reliquas ductione (quarum numerum Hutterus in cúbo ſuo connumeratis nempe He mappicato & Sin ad 24. extendit) 600. voces inventæ eſſent: qui certè numerus ad conſtituẽdas radices perfectæ alicujus linguæ non ſufficeret. Igitur ulterius progrediendum fuit, adq; unam radicem conſtituendã *tres literæ* aſſumendæ fuerunt; Illæ toties tranſpoſitæ quoties poſſibile eſt, ſex voces producunt, quibus per totũ Alphabetũ ductis (excluſo He mappicato, unde numer⁹ omniũ conſonantium exurgit ad 23.) ſecundũ Hutterũ 13248. radices oriũtur poſſibiles, quarum tamẽ actu uſitatarũ idẽ Hutterus tantũ 2117. numerat, (quæ quidem plerumq; æquivocæ ſunt; nunquam a. caſu tales, quia formalia plurium illarum ſignificationum à diligentioribus facilè inveniri poſſunt. Quia ergò numer⁹ radicũ poſſibiliũ uſitatũ earundem

3. Quare Radices tantùm è tribus componantur literis,

dem

dem numerum in tantum tranſcen-
dit, ſequitur *tres literas ad unam radi-
cem omninò ſufficere:* unde patet, quo-
modo conſtitutio linguæ Hebraicæ
cum ipſa vocum natura concordet:
quippe in qua ad unam radicem tres
quoque ſaltem literæ requiruntur. Et
ſex quidem illæ variationes primæ u-
no intuitu ab homine facilè compre-
hendi poſſunt, præſertim ſi ille pau-
lulum in talibus fuerit exercitatus:
unde apparet, quàm facilè ſit, ut ali-
quis totius hujus linguæ cognitionem
ſibi acquirat.

4. Et cur non plures ibi aſſumantur literæ.

H. Annon autem progreſſus fieri potuiſſet ulterius, ut ad unam radicem 4. 5. 6. 7. *aut plures literæ* aſſumerentur?

M. Neutiquam: Hinc enim immenſa planè radicum ſumma exurgeret. *Quatuor* enim literæ 24. tranſponi poſſunt, prima vice; *quinq;* centies vices; 6, 720cies, *ſeptem* deniq; millies quadragies, quæ ſummæ per totum Alphabeti ordinem variatæ inexplicabiles radicum copias producerent. Quia autem nulla omninò lingua reperitur, quæ non aliquot millibus radicum abſolvi queat, quid quæſo tot millenæ myriades reliquæ prodeſſent? aut quo jure has potius radices ad uſum revocarent homines quam cæteras? cum omnes ex una

tantum

tantum radicalium tranſpoſitione originem trahant? Ex his omnibus igitur firmum deduci poteſt argumentum, *quod Lingua Hebraica ſola & unica ſit illa, quæ cæteris confuſis omnibus opponi queat,* illisque & nobilitate & utilitate præponderet. Jam igitur nihil reſtat amplius, quam ut paucis oſtendatur, quanam via quis ad verum vivumq; totius hujus linguæ intellectum pervenire queat. Ut itaq; hoc debito ordine fieri poſſit, optimum omninò videtur, *ut aliquis ad ipſam Scripturam Sacram confugiat:* quia enim illa à DEO ter Optimo Maximo hominibus propoſita eſt, ut ſanctisſima ejus voluntas in eadem inveniatur atque agnoſcatur, fieri non poteſt, quin omne hoc quod quæritur, ſimplicisſimè atq; ad vivum ibidem inveniatur.

5. Qua ratione quis ad verum ac genuinum illius linguæ intellectum pervenire queat.

H. Quam multi autem Scripturam S. non ſemel pervolverunt, nec unquam tamen convicti ſunt tale quid in ea inveniri?

M. His reſpondere poſſem, me tempore cæcitatis meæ in eadem fuiſſe opinione; imò ne per ſomnium quidem unquam vidiſſe, quod in eâdem natura verarum literarum inveniri poſſet; quo in caſu tamen jam meritò rideri ab omnibus poſſem, qui vident, quod ſingulæ totius S. tex-

rus literæ, nullâ exceptâ, ſuam vitam & habeant & demonſtrent, nec aliter facere poſſint.

6. Et quomodo ille in S. Scriptura ſe præbeat conſpiciendum.

H. Quomodo autem *vivus ille Scripturæ intellectus* ſe præbet conſpiciendum?

M. Hîc obſervari poteſt, quod ibidem primò *naturales illæ vivæq; literæ* extent, ex quarum figura ipſa pronunciatio facilè formari poteſt: ex illis deinde *voces* componuntur, quarum ſignificatio eundem, qui juxta ſuprapoſitum Alphabetum naturam ipſius linguæ paulò exactius cognovit, non diu latere poteſt. Illæ voces *præfixis atque ſuffixis ſuis adeò* ſunt limitatæ, ut ex univerſali ſuo ſignificatu his ipſis accuratè ſatis ſpecificentur: cum quibus ſi naturales ubiq; ſententiarum *inciſiones atque diſtinctiones* conferantur, atq; ſingula aliquoties diligenti ruminatione repetantur, tunc accidit, ut in homine ſenſim *viva quædam imago atque idea ipſarum rerum* generetur, quæ per viva illa verba eorumque congruam ubique ſyntaxin, tam concinnam atque vivam adipiſcitur harmoniam, cum tanta activitate atque energia conjunctam, ut tandem *in ipſam vocem* erumpat, vitamque ſuam, quæ antea in animo tantum ceu matrice concluſa erat, pa-

7. Quomodo Idea illius per vocem erumpat.

lam

ſiam præbeat conſpiciendam. Cum deinde *hæc idea iterum in aures autoris ſui relabitur*, non aliter fieri videmus, quam ſi mater aliqua propriam ſobolem in ſinum ſuum recipiat, unde tantum exoritur gaudium, ut majus ſemper majusque homini accedat robur & facultas largior progrediendi ulterius. Nam prorumpens iſte vivusq; Scripturæ intellectus non aliter ſe habet, quam *cum idea Iræ* in aliquo ita invaleſcit, ut vehementibus atque penetrantibus verbis in ſcenam quaſi proruat: tum enim genuinus verborum horum ſenſus à quovis quam facillimè intelligi poteſt, nec facilè invenietur aliquis, qui voce fictâ ſimile quid præſtare queat, quamvis omnes hiſtriones, atque mimi omnes ad id contendant nervos. Atque *ita Amor quoque* viventem in ſe Ideam, naturalibus planè & quaſi faſcinantibus verbis depingere poteſt, quæ ſuam imaginem tam exactè referunt, ut nuda illorum veritas tam facilè à ſimulatione quavis diſcerni queat, quam facilè privignus à filio patriſſante diſcernitur. Hîc enim verum eſt, quod vulgò dicitur, *quod ex corde provenit, cordæ etiam repetit*, cum quod ex capite ſalrem, immaturo partu, editur, contradicentes plerumque inveniat quam

8. Et quid vox illa in auribus illius hominis loquentis operetur.

9. Exempla quomodo viva aliqua vox à ficta diſcerni queat.

plurimos. Simile quiddam *in veri afflictis atque mœſtis* apparet, quibus dolor quaſi ipſe ex ore proloquitur, ideamque ſuam tam exactè repræſentare poteſt, ut multa non ſit opus difficultate, ſi quis tales diſcernere velit à mendacibus. Ita, inquam, res etiam ſe habet, cum ſemel conceptâ animo ſenſûs ſacri ideâ: unde homo illius beneficio gradatim quidem, sed propriè tamen ad *perfectam veritatis cognitionem* pervenire poteſt, ut ab articulo quaſi ad digitum, à digito ad illius motus varios, ab his ad manum ipſam, & tandem, per hunc modum, gradatim ad totum integrum perveniat.

10. Et qua ratione quis hoc modo ad veritatem perducatur.

Et in tali ordine vita quædam atque vis ineſt; cum ex adverſo, *qui ſine mente, aliorum tantum verba evomunt*, illarum avium inſtar, quæ humanam vocem imitari diſcunt, quia ab ipſa re nullam habent impreſſam ſibi ideam, non niſi gelidos & mortuos pariant fœtus. Atque eo ipſo ſimiles ſunt illis *meſpilorum ſurculis*, qui inverſo ordine, qua parte tenuisſimi ſunt trunco ſuo inſiti, cum progerminarunt è loco ſuo naturali abſcinduntur, atque ita pedibus quaſi in altum protenſis, ſuccoq; per caput attracto fructus proferre dicuntur ſemine ſuo naturali atque nucleis carentes: non poteſt enim fieri, ut generanera-

11. Qualis ſit differentia inter vocem vivam & aliam imperfectam, deque iis, qui ſaltem aliorum verba imitantur.

neratio tam perverſa, *vivum aliquod ſemen* oſtendere queat.

Antequam ultimam rei manum adhibeam, dicendum quoque aliquid eſt *de ipſis Hebræorum accentibus*; ut cum, illos apud Antiquos in uſu non fuiſſe, perſpectum fuerit, cauſa ſimul pateat, quare ſupra à nobis nihil de illis ſit propoſitum. Primò enim Grammatici certant & adhuc ſub judice lis eſt, *quantus ſit illorum numerus*, quia alii viginti alii triginta alii plures alii pauciores numerant; *quæ copia meritò illos reddit ſuſpectos*, cum non tantum omnium linguarum natura quàm paucisſimis posſit eſſe contenta, ſive tonici ſpectentur, ſive diſtinctivi; ſed etiam Antiqui Hebræi brevitatis & paucitatis ubiq; fuerint quam ſtudioſisſimi; ad unam enim radicem *pauciſſimas* literas requirũt, omnia Pronomina fermè *pauciſſimis* ſuffixis, quam plurimas Conjunctiones atque Præpoſitiones præfixis *paucisſimis* expreſſerunt. *paucisſimas* Declinationes requirunt, & prolixum ſæpè ſenſum *paucisſimis* verbis proponunt: quis ergò ſtatuere vellet, illos in *parte* totius linguæ *ultimâ* tam immoderatâ copiâ uti voluiſſe? Cum illi quoque qui horum Accentuum coordinationem quam exactisſimè & e-

12. Tandem de Accentuatione Hebræorum aliquantò prolixius agitur.

legantisſimè indagarunt, paucisſimis ſignis diſtinctionum atque conjunctionum contenti ſint, nec ſupra 8 vel novem Characteres requirant, quorum beneficio non ſine fructu textum ſacrum ſufficienter diſpungere ſolent. Et quænam illos coëgiſſet necesſitas, ut tot ubique adhiberent miniſtros, qui nihil aliud agunt, quam ut connexioni inſerviant, & pergere jubeant legentem ad majorem aliquam diſtinctionem usque; quaſi non ſit naturæ conſentaneum, ut etiam non adhibitis talibus ſignis quis legendo pergat, donec vel ſenſus vel diſtinctio ſubſiſtere jubeat? 2. Si antiquis Hebræis in more fuiſſet poſitum, talia undiquaque per ſcripturam ſuam accumulare ſigna, procul dubio *ſigna interrogationis*, *admirationis*, *interjectionum*, *parentheſeon*, & ſimilia non omiſiſſent, quia nihil magis valet ad genuinam diſtinctionem inferendam: quia autem tam neceſſaria non adhibita ſunt, probabile fit, nulla adhibita fuiſſe. 3. Si quid ejusmodi antiquis notum fuiſſet, procul dubio aliquod etiam horum veſtigium in *literatura Samaritanorum* occurreret: 4. Etiam illæ *linguæ, quæ ab Hebræis ſuas literas acceperunt*, cum iisdem ſimul accentus accepiſſent, ſi illi in uſu fuiſſent tum temporis; quod tamen

non

non factum eſſe Græcorum atque Latinorum antiqua monumenta ſatis luculenter oſtendunt, quippe in quibus nihil planè diſtinctionum ullibi occurrit, ſicut alii id prolixè deduxerunt. Unde & N. T. quod ſine diſtinctionibus accentibusque ac ſpiritibus hodiè (cum Lingua Græca non amplius adeò eſt vernacula) vix commodè uſurpari poſſet, priſcis temporibus iisdem notulis caruit. 5. *Linguæ illæ, quæ* non tam filiæ quam *ſorores Hebrææ dici poſſunt*, aliquid vel olim habuiſſent vel adhuc haberent, his accentibus analogon; quale tamen nec olim apud Chaldaicam, nec in hodiernum usq; diem apud Arabicam vel Syriacam invenitur: 5. *In Talmude*, ubi nihil fermè omiſſum eſt, quod ad Judæorum Antiquitatem ſpectare poteſt, non tam altum eſſet de iſtis nominibus figurisque omnibus ſilentium. 7. Quia in iſtis minutiis variare quam maximè ſolent lectiones, aliquod horum exemplum etiam in *Keri & Ketibh* occurreret; quod tamen non fit. 8. *Doctiſſimi etiam Patres, quales fuerunt Origenes & Hieronymus*, qui linguæ Hebraicæ quàm peritisſimi fuerunt, aliquam eorum habuiſſent cognitionem; quod tamen ita ſe non habet: cum enim Hieronymus de accenti-

 bus

bus loquitur, ex verbis ejus manifeſtum ſatis eſt, ibidem tonum vocis adeoque ſyllabæ elevationem intelligi; 9. Quia Judæi gloriam ſuæ gentis ubique quam avidiſſimè quærunt, fieri non poſſet, *ut aliquis ex ipſorum Doctoribus* opinionem de novitate Accentuum foveret, niſi à veritate compulſus: cujus rei exemplum tamen in Elia Levita habemus manifeſtiſſimum. 10. Judæi omnes *non tam ſanctum haberent exemplar Pentateuchi ſui*, in quo nullus ullibi accentus occurrit; & in eo tamen tantus eſt ipſorum Zelus, ut tale aliquod volumen, ubi pauca quædam puncta exſcripta mox tamen eraſa fuerint pro profano habeant. Et talia volumina, teſte Alvario Semedo, etiam apud Judæos Sinenſes in uſu ſunt, qui tamen, quia nec de Chriſto nec de Judæorum nomine ipſis aliquid innotuit, (cum Iſraëlitas ſe dicant) adhuc ex reliquiis abductarum decem tribuum videntur eſſe. Si quis autem dicat, cantica ſacra olim in templo ſine notis Muſicis cantari non potuiſſe; eamque cantandi artem etiam ſine notis Muſicis propagari non potuiſſe; cumque de ſignis muſicis aliis nihil hactenus innotuerit, probabile eſſe *hos accentûs fuiſſe notas illas Muſicorum priſcorum:* Hæc certè nullo omninò nituntur fun-

ſundamento: quia enim, ſatentibus omnibus, Muſica Veterum inter res omninò deperditas numeranda eſt; quomodo probari poterit iſtas fuiſſe illius notas? cum præcipuè non libri ſaltem Muſici atque Poëtici, qui videntur publicè potuiſſe cantari; nec Moſaici tantùm, qui in Templo & Synagogis ſtatis temporibus legebantur, ſed omnes, etiam Hagiographi, *& in illis quoque iſta capita, quæ nil niſi nomina propria continent*, accentus habeant. Si porrò quis *ad autoritatem Libri Zohar* confugiat, citato ex eodem hoc loco: *Motiones Accentuum per manum Moſis firmatas eſſe*; ille evolvere poterit Bibliothecam Rabbinicam Joh. Buxtorffii P., (qui tamen pro antiquitate accentuum multa aliàs fecit) ubi præſertim in Abbreviaturis loco de R. Simeon Ben Jochai, clarè ſatis oſtenditur, quod antiquitas illius libri tanta non ſit, quantam vulgò putant. Ex iſtis omnibus manifeſtum eſt, *Accentuationem eſſe recentius quid*: quod procul dubio à Judæis quibusdam pio Zelo actis in hunc finem excogitatum eſt (quanquam diu poſt illorum diſperſionem, *quia Karraitæ* quoque accentus non admittunt) ut *libri ſacri*, qui in Synagogis præleguntur, eò ornatiùs & *quaſi cantillando legi poſſent*; quod enim

vis

vis Muſicæ in illis lateat omnium Judæorum teſtimonio certum eſt : & exinde à Maſorethis poſterioribus ad totum Scripturæ textum appoſiti videntur.

Id tamen negari non poteſt, Autores hujus Accentuationis *majores textûs S. diſtinctiones* (quippe quæ à Judæis, *quibus Deus oracula ſua credidit*, oblivioni penitus non potuerunt tradi, accedente nimirum inſigni illo erga hæc putamina Scripturæ Zelo) ubiq; quam accuratisſimè obſervaſſe; unde *iidem accentus non parum ad genuinum verbi divini ſenſum conferunt*. In iſto quoq; labore *tam elegans obſervatus eſt ordo*, ut ille non omninò pro vano ſit habendus, quia præcipuè illud, quod apud peritos natura monet, pro imperitis eo ipſo tam elegantes notulæ oſtendunt.

CONCLUSIO.

Atq; hoc inter alia eſt illud, quod nuda & ſimplex mihi ſuggesſit meditatio, ſaltem quoad maximam partem, cum in certo quodam loco omnibus privato adminiculis, quæ ad accuratiorem rei alicujus inventæ elaborationem ſunt neceſſaria, præter unicum illud meditandi ſubſidium nihil mihi eſſet reliquum. Tum enim occaſio talia cogitandi mihi naſcebatur è meditatione quadam, qua

mecum

mecum disquirebam , quid faciendum eſſet, ſi vivere me oporteret in Inſula quadam, in qua non niſi homines à nativitate ſua ſurdi, habitarent, ut vitam tamen ducere poſſem cum optimâ converſatione jucundisſimam. Jam igitur omnia liberrimo cujuscunque judicio expoſita eſſe volo, eique DOMINO, qui os linguamq; poſuit in homine, gratias ago infinitas in omnia ſeculorum ſecula.

SULZBACI
Typis Abrahami Lichtenthaleri.
ANNO M. DC. LXVII.

[illegible]

93 RRBB11